

จังหวัดราชบุรี

สภาพทางกายภาพ

๑. ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดราชบุรี ตั้งอยู่ทางภาคตะวันตก^๑ ประมาณเส้นรุ้งที่ ๑๓° - ๒๕' - ๑๕" เหนือ และเส้นแวงที่ ๙๙° - ๔๙' - ๒๙.๕" ตะวันออก มีพื้นที่ ๕,๑๓๗.๘ ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือติดต่อกับอำเภอท่ามะกา อ.ท่าม่วง อ.เมือง จ.กาญจนบุรี

ทิศใต้ ติดต่อกับ อ.เขาย้อย จ.เพชรบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อ.เมือง อ.สามพราน จ.นครปฐม อ.บ้านแพ้ว

จ.สมุทรสาคร และ อ.บางคนที อ.อัมพวา อ.เมือง จ.สมุทรสงคราม

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ต.บางคาญ อ.เมตตา จ.ทะวาย สหภาพพม่า

๒. ลักษณะภูมิประเทศ

จ.ราชบุรีมีลักษณะภูมิประเทศแบ่งเป็น ๓ ลักษณะใหญ่ ๆ (แผนที่ที่ ๑) คือ

๒.๑ บริเวณที่ดอน ได้แก่ บริเวณพื้นที่ที่มีความสูงมากกว่า ๑๐๐ เมตรจากระดับน้ำทะเลขึ้นไป ได้แก่ บริเวณชายแดนติดต่อกับสหภาพพม่า และบริเวณเทือกเขาตะนาวศรี มียอดเขา

^๑ภาคตะวันตกประกอบด้วย จ.ราชบุรี นครปฐม กาญจนบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์
สมุทรสาคร สมุทรสงคราม และ จ.สุพรรณบุรี

สูงสุดประมาณ ๑,๑๒๒ เมตร จากระดับน้ำทะเล บริเวณที่สูงที่สุดอยู่ทางด้านตะวันตกแถบชายแดน และลักษณะของที่ราบลาดเอียงมาทางด้านตะวันออก บริเวณนี้เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารสายสำคัญ คือ แม่น้ำแม่กลอง โดยมีชื่ออีกชื่อหนึ่งว่าแม่น้ำภาชี ซึ่งไหลขึ้นไปทางเหนือบรรจบกับแม่น้ำแม่กลองที่ จ.กาญจนบุรี บริเวณที่ดอนมีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ ๒,๔๖๕ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณร้อยละ ๔๕ ของพื้นที่ทั้งจังหวัด

๒.๒ บริเวณที่ราบ อยู่ต่อจากบริเวณที่ดอนมาทางด้านตะวันออก เป็นบริเวณที่พื้นที่มีความสูงน้อยกว่า ๑๐๐ เมตร จากระดับน้ำทะเล บริเวณนี้นับเป็นบริเวณตอนกลางของจังหวัด ลักษณะพื้นที่ลาดเอียงไปทางด้านตะวันออก บริเวณนี้เป็นภูเขาน้อยใหญ่กระจายในบางพื้นที่ ยอดเขาสูงที่สุดคือ ยอดเขาหลวงมีความสูง ๔๒๓ เมตร จากระดับน้ำทะเล ซึ่งอยู่ในบริเวณตอนเหนือสุดของบริเวณที่ราบ รองมาได้แก่ เขาเขียว มีความสูง ๓๒๒ เมตร จากระดับน้ำทะเล ในบริเวณนี้ไม่ปรากฏแหล่งต้นน้ำลำธาร บริเวณที่ราบมีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ ๑,๒๖๗ ตารางกิโลเมตร หรือ ๒๕% ของพื้นที่ทั้งจังหวัด

๒.๓ บริเวณที่ราบลุ่ม มีน้ำท่วมถึงตลอดปี ได้แก่ บริเวณแม่น้ำแม่กลอง ซึ่งอยู่ทางด้านตะวันออกของจังหวัด บริเวณที่ต่ำที่สุดสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ ๖ เมตร พื้นที่มีลักษณะลาดเอียงไปทางด้านตะวันออก จนสุดเขตของจังหวัด พื้นที่ทั่วไปความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ ๔ เมตร มีลำคลองน้อยใหญ่หลายสาย พื้นที่มีขนาด ๑,๔๐๕ ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ ๒๗ ของพื้นที่ทั้งจังหวัด

๓. ลักษณะภูมิอากาศ

จ.ราชบุรี มีอากาศไม่ร้อน หรือหนาวจัดจนเกินไป ความแตกต่างของอุณหภูมิระหว่าง ๑๔ - ๓๘.๑°C อุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ ๒๔°C เนื่องจากเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ใกล้ทะเล มีระยะห่างจากอ่าวไทยประมาณ ๓๐ กิโลเมตร และโดยทั่วไปมีฝนตกตลอดปี (ตารางที่ ๑) ในปี ๒๕๐๐ - ๒๕๐๔ มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๑,๓๓๔ มม./ปี และในปี ๒๕๑๐-๒๕๑๔ มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๔๔๔ มม./ปี เดือนกันยายน และเดือนตุลาคม มีฝนตกเฉลี่ยมากที่สุด (แผนภาพที่ ๑) โดยเฉลี่ยในช่วง ๑๐ ปีข้าง มีปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าปริมาณน้ำฝนในช่วงปี ๒๕๐๐-๒๕๐๔

ตารางที่ ๑ แสดงปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยแต่ละเดือน พ.ศ.๒๕๐๐-๒๕๐๙ และ

พ.ศ. ๒๕๑๐-๒๕๑๙

พ.ศ. เดือน	๒๕๐๐-๒๕๐๙	๒๕๑๐-๒๕๑๙	ปริมาณน้ำฝน เปลี่ยนแปลง
มกราคม	๓.๕	๒.๕	- ๑.๐
กุมภาพันธ์	๑๐.๒	๑๐.๕	- ๘.๗
มีนาคม	๑๒.๕	๑๐.๘	- ๑๐.๐
เมษายน	๑๒.๕	๕๑.๐	๓๘.๖
พฤษภาคม	๑๑๕.๐	๙๓.๘	- ๒๑.๒
มิถุนายน	๑๔๕.๑	๑๐๙.๕	- ๓๕.๖
กรกฎาคม	๑๑๔.๐	๙๔.๒	- ๒๐.๘
สิงหาคม	๑๙๑.๖	๑๔๒.๓	- ๓๙.๓
กันยายน	๒๔๘.๐	๑๘๑.๖	- ๗๖.๔
ตุลาคม	๒๘๔.๕	๒๑๒.๕	- ๗๑.๙
พฤศจิกายน	๗๙.๕	๘๒.๐	๒.๕
ธันวาคม	๗.๑	๑๑.๓	๔.๓
ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย	๑,๓๓๔.๓	๙๙๔.๐	- ๓๔๐.๓

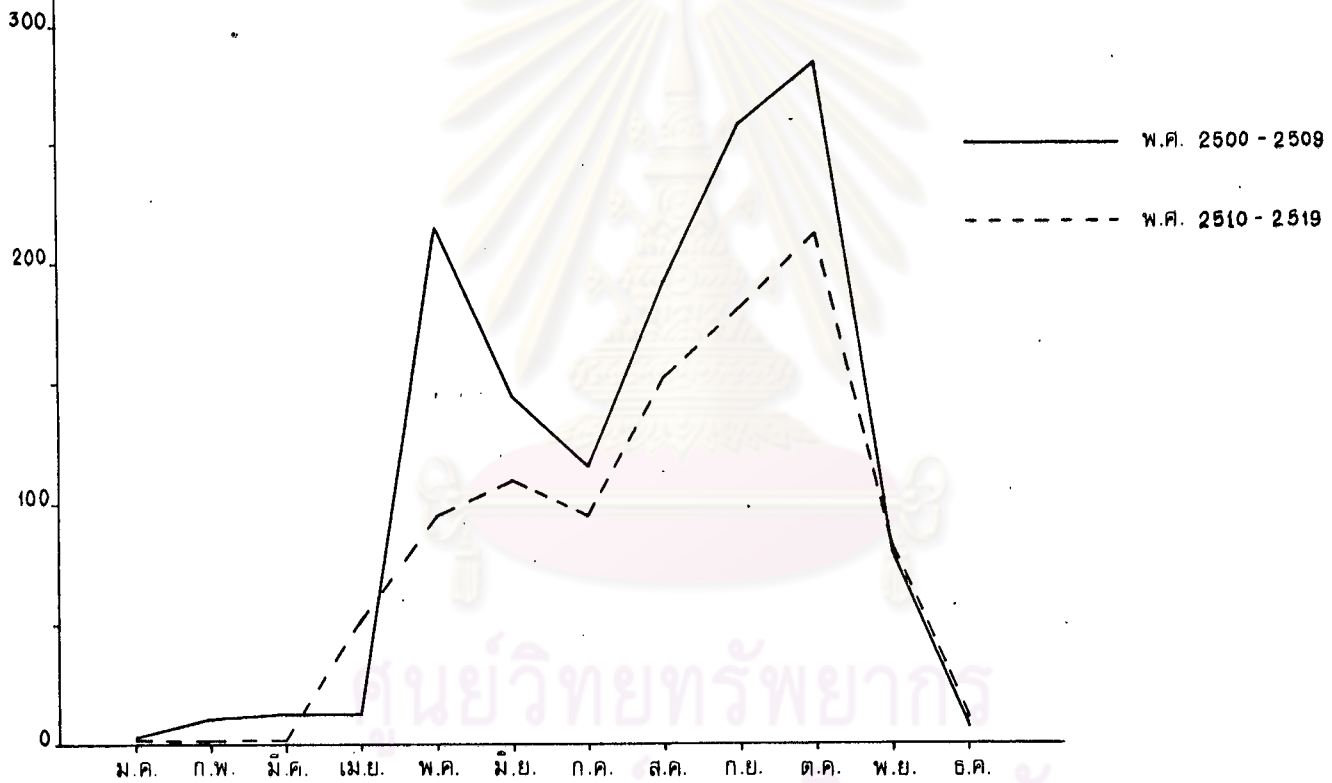
ที่มา กรมอุตุนิยมวิทยา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 003553

กราฟแสดงปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยวันละ 10 ปี (พ.ศ. 2500-2509, 2510-2519)

ปริมาณน้ำฝน
(มิลลิเมตร)

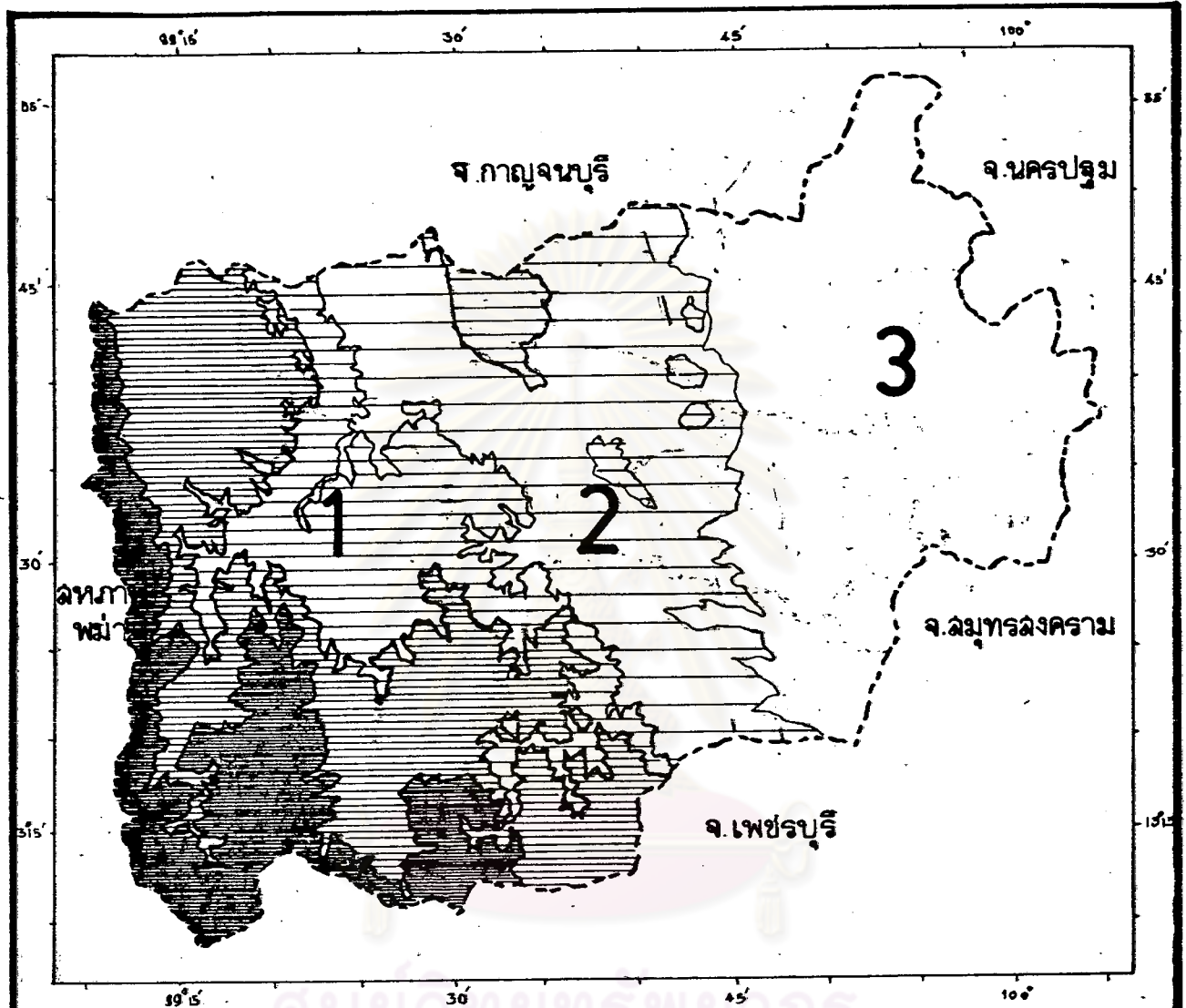
ที่มา : จากตารางที่ 1

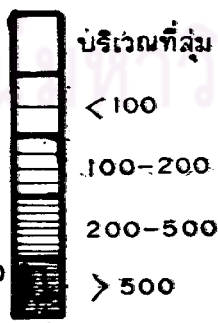
ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 1

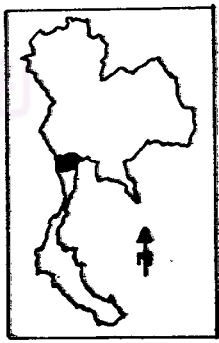
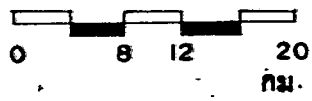
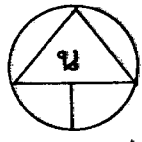
แผนที่ ที่ 1

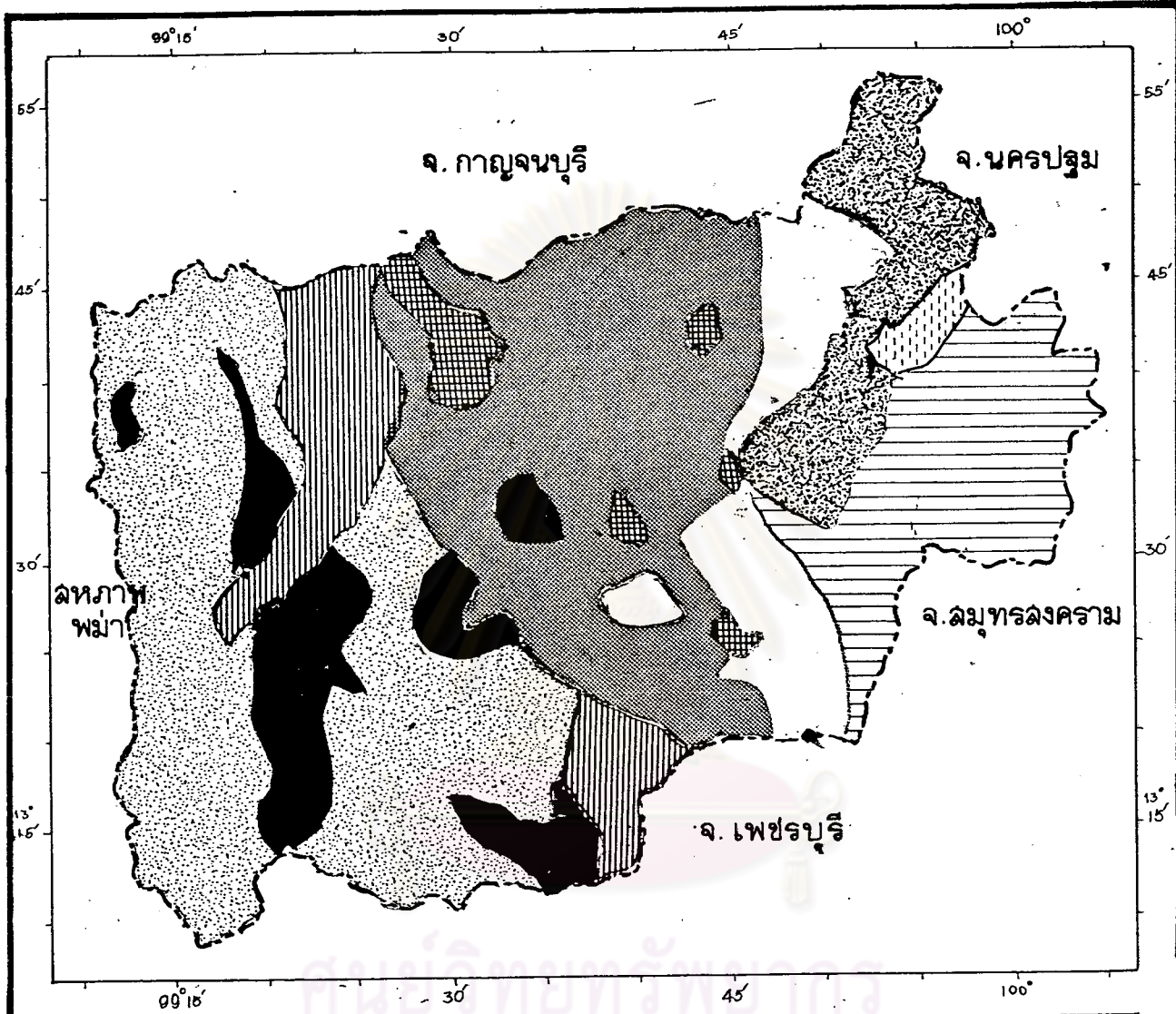
แผนที่จังหวัดราชบุรี
 แสดง ลักษณะพื้นผิวภูมิประเทศ
 ที่มา. แผนที่ 1 : 250000 กรมแผนที่ทหาร

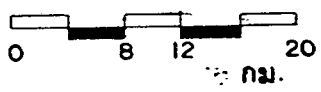
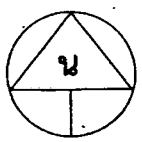
เมตรจากระดับ
 น้ำทะเล

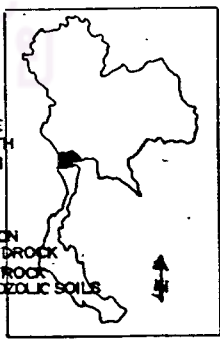
แผนที่ ที่ ๒

แผนที่จังหวัดราชบุรี
แสดง การจำแนกชนิดดิน
ที่มา. กรมพัฒนาที่ดิน

	LOW-HUMIC GREY SOILS AND NONCALCIC BROWN SOILS ALLUVIAL SOILS ON RECENT MARINE ALLUVIUM
	NONCALCIC BROWN SOILS ON SEMIRECENT ALLUVIUM
	STEEPLAND MAINLY LIMESTONE CRAGS SOME RED-BROWN EARTH
	LOW-HUMIC GREY SOILS ON SEMI RECENT AND OLD ALLUVIUM
	GREY PODZOLIC SOILS ON OLD ALLUVIUM
	RED-YELLOW PODZOLIC SOILS ON RESIDUE & COLLUVIUM FROM ACID ROCK
	STEEPLAND, ACID INTERMEDIATE ROCK MAINLY SHALLOW RED-YELLOW PODZOLIC SOILS
	ALLUVIAL SOILS ON RECENT FRESH-WATER ALLUVIUM

๔. ลักษณะและชนิดดิน

ดินใน จ.ราชบุรี แบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ ๓ ประเภท คือ (แผนที่ที่ ๒)

๔.๑ ดินเกิดบริเวณที่ราบลุ่มและที่ราบขั้นบันได ชั้นต่ำของลำน้ำ (ดินนาข้าว)

ได้แก่

๔.๑.๑ ดินอะลูเวียล (Alluvial Soils) เป็นดินที่เกิดจากการทับถมโดยน้ำตามที่ราบลุ่มแม่น้ำ เป็นดินอายุน้อย เนื้อดินละเอียด มีการระบายน้ำเร็ว ดินมีความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงสูง ดินชนิดนี้ปรากฏอยู่ตามสองฟากฝั่งแม่น้ำทางตอนเหนือตลอดมาถึงบริเวณตอนกลางของบริเวณที่ราบลุ่ม เป็นเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ ๓๕๐ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๗% ของพื้นที่ทั้งจังหวัด ปรากฏดินชนิดนี้ในบริเวณที่ลุ่มตอนล่างใกล้ปากแม่น้ำ ซึ่งเกิดจากการทับถมจากการกระทำของน้ำทะเล เป็นเนื้อที่ประมาณ ๕๖๒ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๑๑% ของพื้นที่ทั้งจังหวัด

๔.๑.๒ ดินโลว์ฮิวมิกเกรย์ (Low-Humic Grey Soils) เป็นดินค่อนข้างใหม่ถึงเก่า เกิดจากอิทธิพลของน้ำจืดพัดมาทับถม พื้นที่มีลักษณะเป็นที่ราบเรียบ หรือสูง ๆ ต่ำ ๆ เป็นลูกคลื่น ดินนี้เหมาะสำหรับใช้ในการปลูกข้าว พบดินนี้ในบริเวณที่ราบลุ่มใกล้บริเวณที่ราบตอนกลาง และปรากฏใกล้บริเวณที่เป็นดินเกรย์ พอดโซลิก ดินนี้ปรากฏเป็นแนวยาวตามแนวเหนือ-ใต้ ระหว่างดินอะลูเวียล กับดินเกรย์พอดโซลิก เนื้อที่ประมาณ ๗๒ ตารางกิโลเมตร หรือ ๔% ของพื้นที่ทั้งจังหวัด

๔.๑.๓ ดินนอนแคลลสิกบราวน์ (Non-Calcic Brown Soils) เป็นดินค่อนข้างใหม่ เกิดจากตะกอนในแม่น้ำพัดมาทับถม มีลักษณะเป็นพื้นราบ และพื้นที่ลักษณะลูกคลื่น เนื้อดินชั้นบนปานกลางและเนื้อดินละเอียดในชั้นล่าง เหมาะสำหรับใช้ในการปลูกพืชไร่ เช่น อ้อย ฝ้าย สับปะรด ฯลฯ ดินชนิดนี้ปรากฏในพื้นที่ที่สูงจากระดับน้ำทะเล ประมาณ ๑๐๐-๒๐๐ เมตร ทางตอนเหนือและทางด้านตะวันออกเฉียงใต้ของบริเวณที่ตอน เป็นพื้นที่ประมาณ ๔๐๑ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๘% ของพื้นที่ทั้งจังหวัด

๔.๑.๔ ดินโลว์ฮิวมิกเกรย์ และดินนอนแคลลิกบราวน์ (Low-Humic Grey and Non - calcic Brown Soils) เป็นดินที่มีคุณสมบัติของดินในข้อ ๔.๑.๒ และ ๔.๑.๓ มา รวมกัน ดินชนิดนี้มีเนื้อที่ประมาณ ๔๕ ตารางกิโลเมตร หรือ ๑% ของพื้นที่ทั้งจังหวัด ปรากฏดินชนิดนี้ อยู่ใกล้ ๆ ดินอะลูเวียล ทางตอนบนของบริเวณที่ลุ่ม ดินชนิดนี้เหมาะสำหรับปลูกพืชไร่ และทำนา

๔.๒ ดินเกิดบริเวณที่ราบชันบันไดชั้นสูงที่เก่า ๆ ของลำนน้ำ (ดินพืชไร่)

๔.๒.๑ ดินเกรย์พอดโซลิก (Grey Podzolic Soils) เป็นดินร่วน หรือ ดินทราย ที่มีการระบายน้ำดีถึงดีมาก มีปริมาณของแร่ธาตุที่ละลายตัวง่าย และมีคุณสมบัติเป็นด่างน้อย ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ เป็นดินเก่าที่เกิดจากอิทธิพลของน้ำจืดพัดมาทับถม พื้นดินมีลักษณะเป็นที่ราบ เรียบ หรือสูง ๆ ต่ำ ๆ ปรากฏอยู่บริเวณตอนกลางของจังหวัด ในบริเวณที่ราบที่มีความสูงจากระดับ น้ำทะเลประมาณ ๑๐๐ เมตร มีดินชนิดนี้อยู่เป็นพื้นที่ประมาณ ๑,๒๓๕ ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ ๒๔ ของพื้นที่ทั้งจังหวัด

๔.๒.๒ ดินเรดเยลโลว์พอดโซลิก (Red-Yellow Podzolic Soils) เป็นดินเหนียว และดินร่วนที่มีการระบายน้ำดี มีอนุภาคต่างต่ำ มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ เป็นดินเก่าที่เกิด จากอิทธิพลของน้ำจืดพัดมาทับถม พื้นดินมีลักษณะเป็นพื้นที่สูง ๆ ต่ำ ๆ เป็นลูกคลื่น เนื้อดินหยาบถึง ปานกลาง ในดินชั้นบน และเนื้อดินละเอียดหรือหยาบในดินชั้นล่าง ดินส่วนใหญ่เหมาะสำหรับการ ปลูกพืชไร่ เช่น ปอแก้ว อ้อย ถั่วและข้าวโพด โดยปกติดินเหล่านี้ถูกปกคลุมด้วยป่าเต็งรัง หรือป่า เบญจพรรณ ดินนี้ปรากฏอยู่บริเวณตอนกลางของบริเวณที่ตอนที่มีความสูงจากระดับมากกว่า ๑๐๐ เมตร มีดินชนิดนี้เป็นพื้นที่ประมาณ ๕๓๐ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๑๐% ของพื้นที่ทั้งจังหวัด

๔.๓ ดินเกิดบนภูเขาที่ลาดเชิงเขาทั่วไป

๔.๓.๑ ดินเกิดตามที่สูงชันจากการสลายตัวของหิน พวก Intermediate หรือ Acid Rocks ส่วนใหญ่ เป็นดินเรดเยลโลว์พอดโซลิก เป็นดินต้น เกิดจากการสลายตัวของหิน บนที่สูงอยู่ตื้นกว่าดินเรดเยลโลว์พอดโซลิก ซึ่งปรากฏในบริเวณที่ตอนที่มีความสูง ๑๐๐-๑,๒๐๐ เมตร มีดินชนิดนี้เป็นเนื้อที่ประมาณ ๑,๔๗๔ กม.^๒ หรือประมาณ ๒๔% ของพื้นที่ทั้งจังหวัด

๔.๓.๒ ดินเกิดใหม่ที่สูงขึ้น เกิดจากการสลายตัวของหินปูน ปรากฏในบริเวณตอนกลางของจังหวัด ซึ่งเป็นบริเวณที่ราบ ปรากฏในแต่ละแห่งไม่มากนัก เป็นพื้นที่รวมทั้งสิ้นประมาณ ๑๓๘ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๓% ของพื้นที่ทั้งจังหวัด ส่วนใหญ่เป็นดินปูนอย่างหยาบ มีดิน Red Brown Earth ปนอยู่

๕. ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติใน จ.ราชบุรี มีหลายชนิดคือ

๕.๑ ป่าไม้ ปรากฏอยู่ทางด้านตะวันตกของจังหวัด ส่วนใหญ่อยู่ในบริเวณที่ตอนที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลมากกว่า ๑๐๐ เมตร (แผนที่ที่ ๓) ในปี ๒๕๑๗ มีพื้นที่ป่าทั้งสิ้นประมาณ ๑,๕๘๓ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๓% ของพื้นที่ทั้งจังหวัด

๕.๒ แหล่งน้ำ (แผนที่ที่ ๔) ปรากฏทั่วไปในพื้นที่จังหวัดราชบุรี สามารถแบ่งเป็นบริเวณพื้นที่รับน้ำบริเวณใหญ่ ๆ ได้ ๓ บริเวณ คือ บริเวณที่หนึ่งอยู่ทางด้านตะวันตกของจังหวัด ส่วนใหญ่เป็นบริเวณที่ตอน บริเวณที่สองอยู่ทางด้านตะวันออกตลอดมาถึงบริเวณตอนกลางของจังหวัด บริเวณตอนกลางบางพื้นที่ไม่ปรากฏคลองข่อยแสดงถึงการขาดแคลนน้ำเป็นบางพื้นที่ และบริเวณที่สามคือ บริเวณตอนกลางทางด้านใต้ติดต่อกับจังหวัดเพชรบุรี เป็นบริเวณพื้นที่รับน้ำที่เล็กกว่าพื้นที่รับน้ำอื่น ๆ แหล่งน้ำสำคัญใน จ.ราชบุรี มี ๒ สาย คือ

๕.๒.๑ แม่น้ำแม่กลอง เป็นแม่น้ำสายสำคัญที่สุดของจังหวัด ไหลมาจาก จ.กาญจนบุรี ผ่านเข้าสู่ จ.ราชบุรีในบริเวณ อ.บ้านโป่ง อ.โพธาราม อ.เมือง อ.ดำเนินสะดวก และผ่าน จ.สมุทรสงคราม ไหลลงสู่อ่าวไทย แม่น้ำนี้ทำให้บริเวณสองฝั่งแม่น้ำเป็นที่ราบดินดีเหมาะแก่การเพาะปลูก

๕.๒.๒ แม่น้ำภาชี อยู่บริเวณตอนเหนือของบริเวณที่ตอน ไหลขึ้นไปทางเหนือ ไปบรรจบแม่น้ำแม่กลอง ที่ จ.กาญจนบุรี

๕.๓ แร่ธาตุ (แผนที่ที่ ๔) แร่ธาตุที่สำคัญมีหลายชนิด ได้แก่ แร่ฟลูออไรท์ ดีบุก วุลแฟรม ฟอตเฟต และพลอย มีมากในบริเวณที่ดอน และที่ราบในบริเวณที่ราบลุ่มไม่ปรากฏ บริเวณที่ดอนในบริเวณพื้นที่ป่าปรากฏแร่ดีบุก วุลแฟรม ทังสแตน ฟลูออไรท์ และทองคำ โดยเฉพาะแร่ดีบุก มีมาก และในบริเวณที่มีความสูง ๑๐๐ เมตร มีแร่แมงกานีส พลวง ฟอตเฟต และแร่แบไรท์

สรุป จ.ราชบุรี ซึ่งอยู่ทางภาคตะวันตก มีพื้นที่ส่วนหนึ่งเป็นบริเวณชายแดนติดต่อกับสหภาพพม่า ได้แก่ บริเวณเทือกเขาตะนาวศรี ซึ่งมีความสูงมากกว่า ๑,๑๖๐ เมตร พื้นที่จังหวัดแบ่งตามลักษณะภูมิประเทศเป็น ๓ ลักษณะ คือ

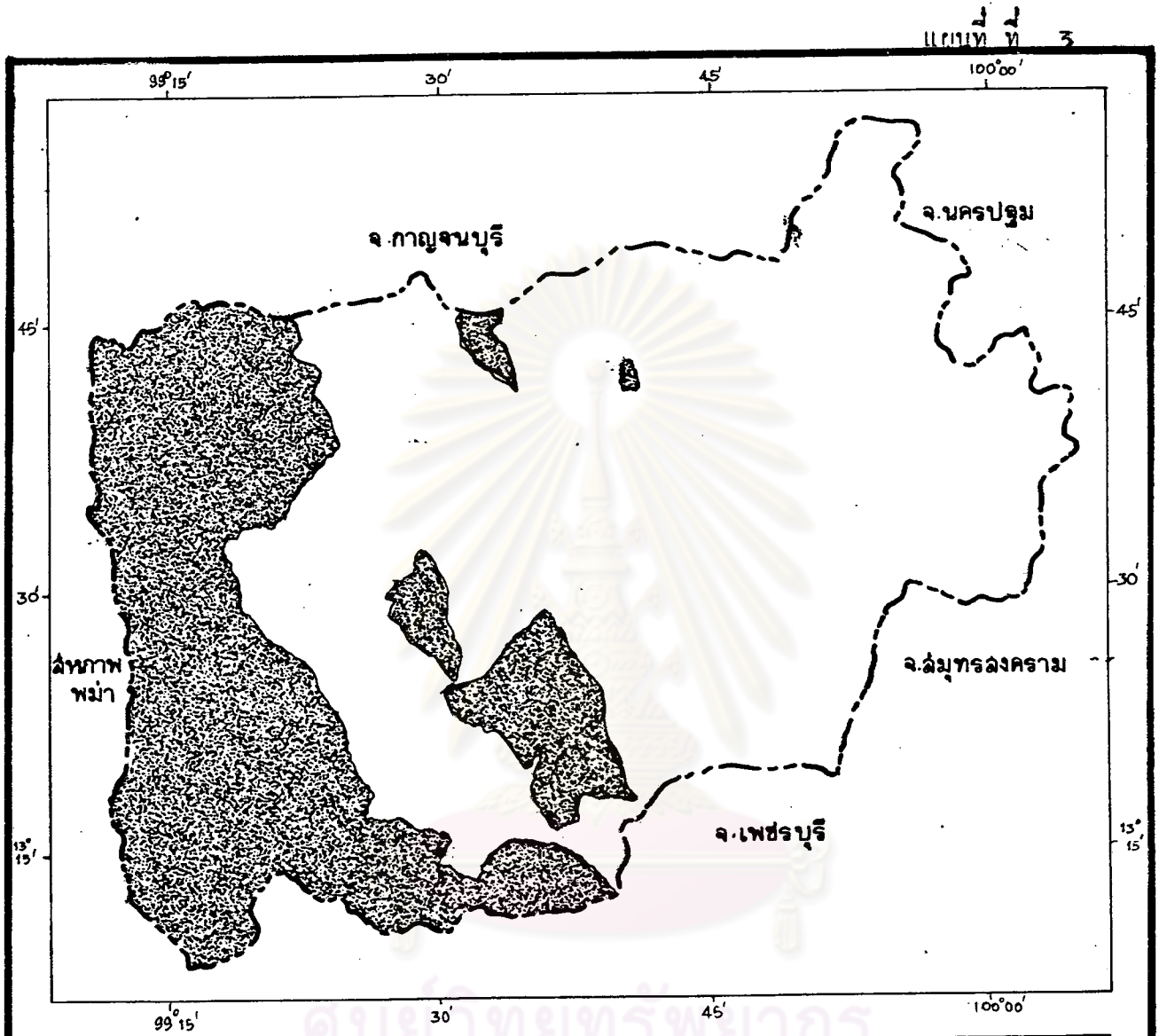
ทางด้านตะวันตกของจังหวัด เป็นบริเวณที่ดอน ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นป่า บริเวณนี้ส่วนใหญ่ เป็นดินเรดเเคลโลว์พอดโซลิก ที่เหมาะแก่การเพาะปลูกพืชไร่ บริเวณนี้พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ดอน บริเวณที่สูงสุดอยู่ทางด้านตะวันตก พื้นที่มีลักษณะความลาดเอียงมาทางด้านตะวันออก บริเวณนี้มีพื้นที่ประมาณ ๒,๔๖๕ ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ ๔๔ ของพื้นที่ทั้งจังหวัด เป็นบริเวณที่ใหญ่ที่สุด มีลำห้วยน้อยใหญ่หลายสาย ที่สำคัญ คือ แม่น้ำภาษี ซึ่งไหลขึ้นไปทางเหนือ ไปบรรจบกับแม่น้ำแม่กลองที่ จ.กาญจนบุรี บริเวณนี้นอกจากมีป่าซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติแล้ว ยังมีแร่ธาตุหลายชนิด แร่ธาตุที่มีมากที่สุดและมากที่สุดในจังหวัดคือ แร่ดีบุก

ทางตอนกลางของจังหวัด เป็นบริเวณที่ราบพื้นที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลน้อยกว่า ๑๐๐ เมตร เป็นบริเวณที่ต่อจากบริเวณที่ดอนมาทางด้านตะวันออก บริเวณนี้มีพื้นที่ประมาณ ๑,๒๖๗ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณร้อยละ ๒๔ ของพื้นที่ทั้งจังหวัด บริเวณนี้ปรากฏพื้นที่ปกคลุมด้วยป่า แต่ไม่มากนัก ดินในบริเวณนี้ส่วนใหญ่เป็นดินเกรย์พอดโซลิก ที่มีการระบายน้ำดีถึงดีมาก ทรัพยากรได้แก่ แร่ธาตุบางชนิด คือ แร่แมงกานีส ฟอตเฟต พลวง และแร่แบไรท์ เป็นบริเวณที่มีลำน้ำน้อยกว่าบริเวณอื่น ๆ ดังนั้นบริเวณตอนกลางของจังหวัดบางพื้นที่จะแห้งแล้งกันดารน้ำ ได้แก่ ต.เกาะหลักพลา ต.หินกอง ต.เจดีย์หัก ต.วัดยางงาม ต.วันดาว ต.คอนทราย ต.หนองกระทุ่ม ต.บ่อกระดาน ต.จอมบึง เนื่องจากดินมีการระบายน้ำดีมาก ในขณะที่มีแหล่งน้ำน้อย

ทางด้านตะวันออก พื้นที่เป็นที่ลุ่ม มีแม่น้ำแม่กลอง เป็นแหล่งน้ำสำคัญ นอกจากนี้ยังมี ลำคลองน้อยใหญ่ อีกมาก โดยเฉพาะบริเวณตะวันออกติดต่อกับ จ.สมุทรสงคราม จ.สมุทรสาคร บริเวณนี้อยู่ต่อกับบริเวณตอนกลาง ซึ่งเป็นบริเวณที่ราบมาทางด้านตะวันออก จนสุดเขตจังหวัด เป็น เนื้อที่ประมาณ ๑,๔๐๕ ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ ๒๗ ของพื้นที่ทั้งจังหวัด บริเวณนี้เป็นดินใหม่ มีการระบายน้ำแล้ว มีความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง ถึงสูง เหมาะแก่การปลูกข้าว ในบริเวณนี้ไม่ปรากฏ พื้นที่ป่า หรือแร่ธาตุใด ๆ

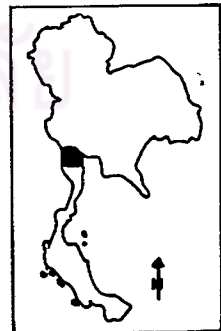
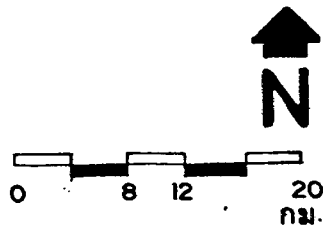
ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

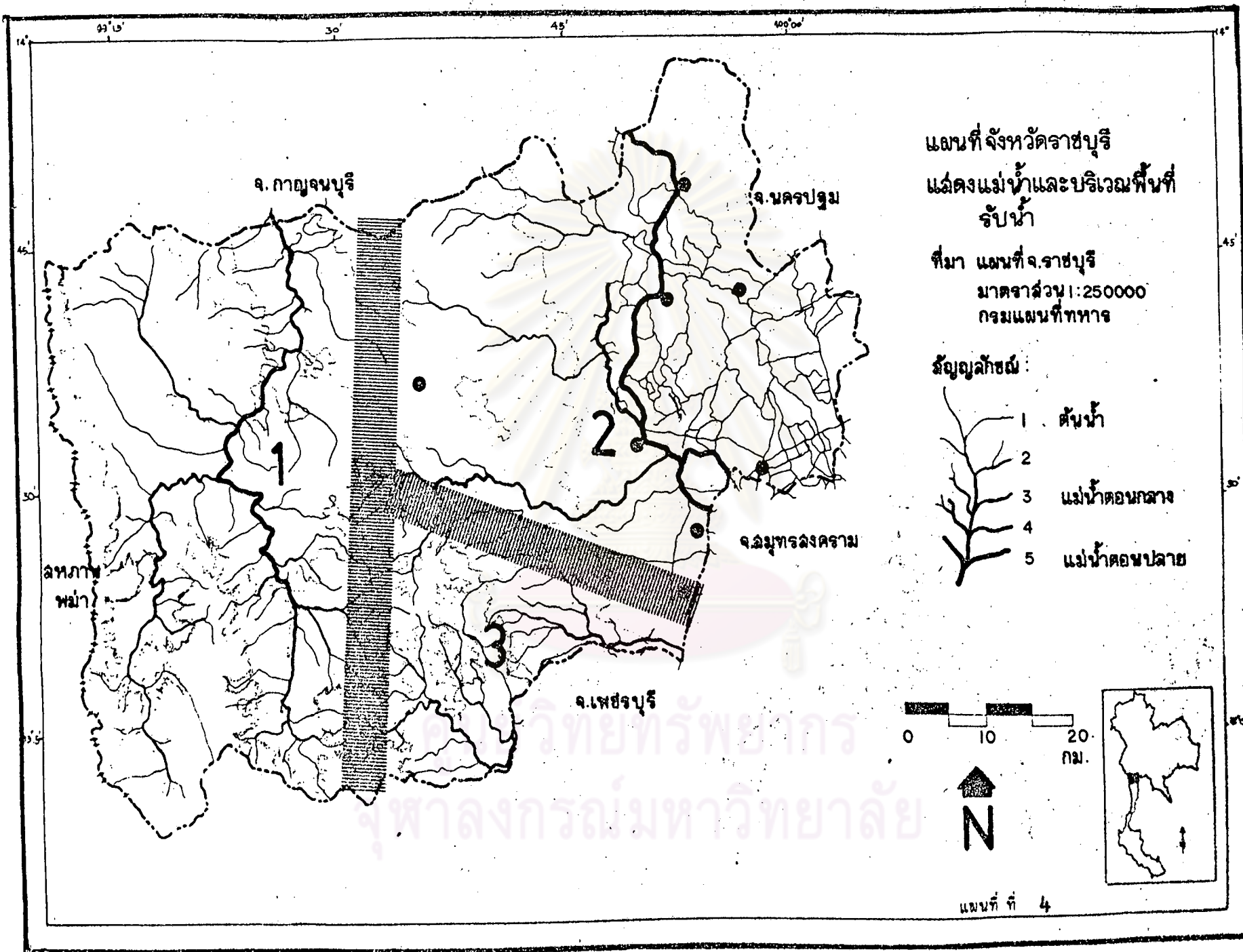

แผนที่จังหวัดราชบุรี
 แสดงบริเวณพื้นที่ป่า พ.ศ. 2517
 ที่มา กองจัดการป่าไม้ กรมป่าไม้
 สัญลักษณ์ :

บริเวณป่า

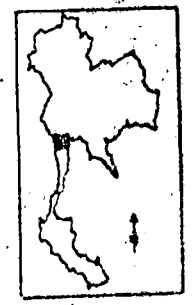
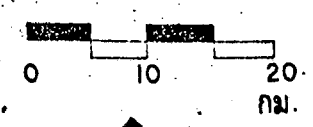

แผนที่จังหวัดราชบุรี
แสดงแม่น้ำและบริเวณพื้นที่
รับน้ำ

ที่มา แผนที่จ.ราชบุรี
มาตราส่วน 1:250000
กรมแผนที่ทหาร

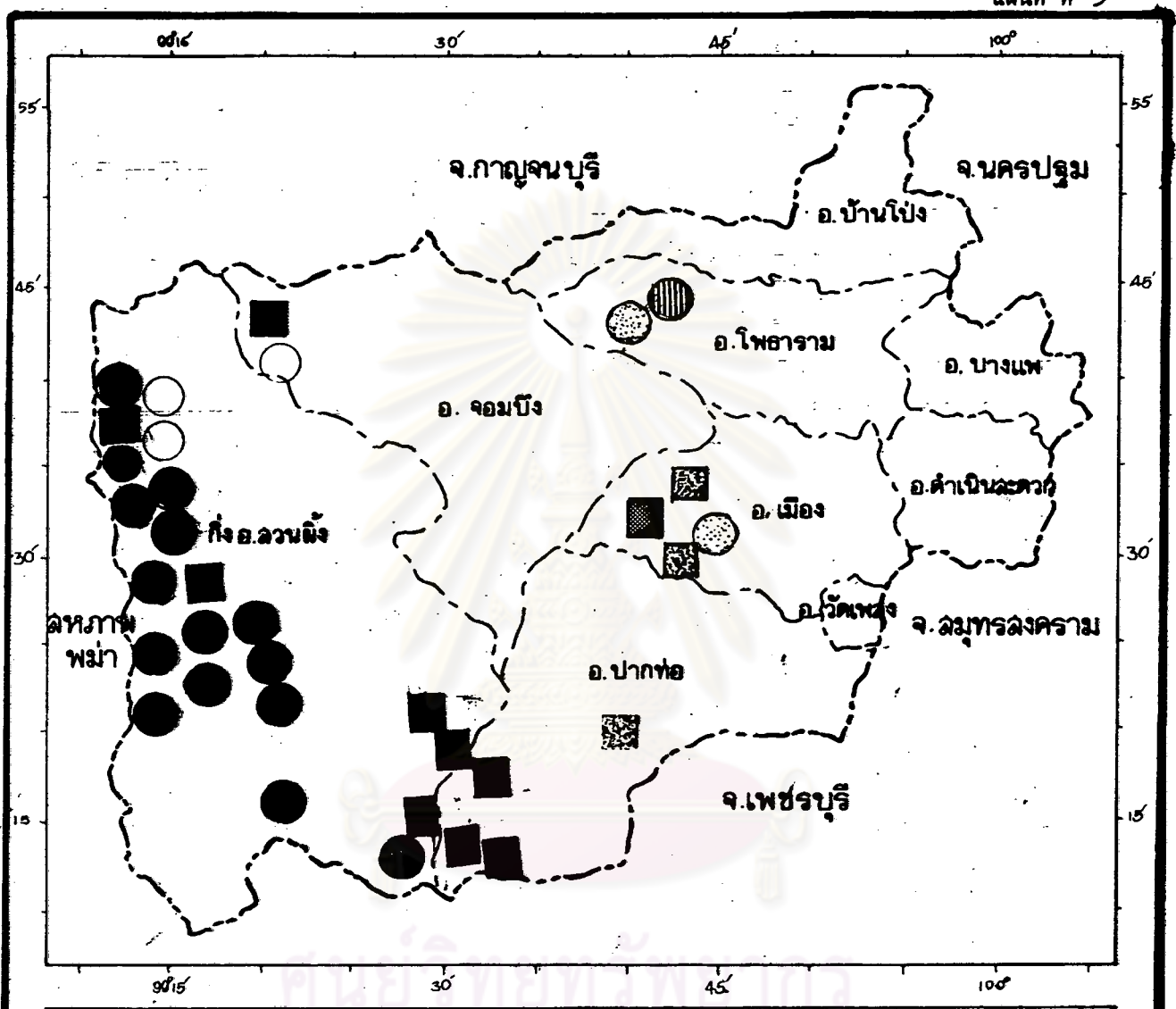
สัญลักษณ์ :

- 1 ต้นน้ำ
- 2
- 3 แม่น้ำตอนกลาง
- 4
- 5 แม่น้ำตอนปลาย

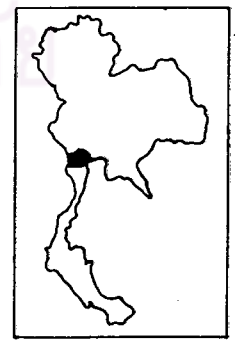
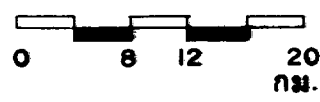
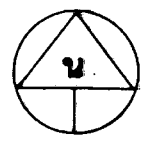
แผนที่ ที่ 4

แผนที่ ที่ 5

แผนที่จังหวัดราชบุรี
แสดง แหล่งแร่ชนิดต่างๆ
ที่มา. แผนที่เล่ม แสดงทรัพยากรของไทย
กรมแผนที่ทหาร พ.ศ. 2515

○ วุลแฟรม	■ ฟลูออไรท์
● ดีบุก	■ ฟอสเฟต
▨ แร่กาบิล	▨ แบไรท์
◐ พลวง	■ ทองคำ
● ทั้งโลหะ	

การแบ่งเขตการปกครองและการบริหารราชการ (แผนที่ที่ ๖)

๑. การปกครองภูมิภาค จ.ราชบุรี แบ่งการปกครองภูมิภาคเป็น ๘ อำเภอ ๑ กิ่งอำเภอ และแบ่งเขตการปกครองระดับตำบลอีก ๔๕ ตำบล ๗๘๓ หมู่บ้าน (ตารางที่ ๒,๓) กิ่งอำเภอสวนผึ้ง มีเนื้อที่มากที่สุด และ อ.วัดเพลง มีเนื้อที่น้อยที่สุด อ.เมือง อ.บ้านโป่ง อ.โพธาราม และ อ.ดำเนินสะดวก มีการแบ่งเขตการปกครองระดับตำบล และหมู่บ้านมากที่สุด

ตารางที่ ๒ แสดงการแบ่งการปกครองภูมิภาค จ.ราชบุรี พ.ศ. ๒๕๑๗

ชื่อเขตการปกครอง (อำเภอ)	เนื้อที่		จำนวน ตำบล	จำนวน หมู่บ้าน	อัตราเฉลี่ย หมู่บ้าน/ตำบล
	กม. ^๒	%			
๑. อ.เมือง	๔๕๔.๒๔	๘.๘๔	๒๑	๑๘๑	๘
๒. อ.บ้านโป่ง	๓๙๐.๐๐	๗.๕๙	๑๕	๑๖๐	๑๑
๓. อ.โพธาราม	๔๔๐.๔๖	๘.๕๗	๑๘	๑๓๒	๗
๔. อ.บางแพ	๑๘๒.๐๐	๓.๕๕	๗	๖๓	๙
๕. อ.ดำเนินสะดวก	๑๘๙.๙๗	๓.๗๐	๑๓	๙๕	๗
๖. อ.ปากท่อ	๖๙๑.๘๗	๑๓.๕๗	๑๕	๗๐	๖
๗. อ.วัดเพลง	๔๐.๐๐	๐.๗๘	๓	๒๘	๙
๘. อ.จอมบึง	๘๑๖.๐๐	๑๕.๘๘	๕	๓๖	๙
๙. กิ่ง อ.สวนผึ้ง	๑,๙๓๓.๒๖	๓๗.๖๓	๓	๑๘	๖
รวม	๕,๑๓๗.๘๐	๑๐๐.๐๐	๙๕	๗๘๓	๘

ที่มา ทำเนียบท้องที่ พ.ศ. ๒๕๑๗ กรมการปกครอง

ลักษณะการแบ่งเขตการปกครองส่วนใหญ่มีความสอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศ กล่าวคือ บริเวณที่ดอนไม่เหมาะแก่การอยู่อาศัย ประกอบกับเป็นพื้นที่ป่าแทบทั้งสิ้น การแบ่งเขตการปกครองจะแบ่งเป็นบริเวณพื้นที่ขนาดใหญ่ และจะแบ่งเขตการปกครองเล็กลงเป็นลำดับจากบริเวณด้านตะวันตก ซึ่งเป็นบริเวณที่ดอนตลอดมา ทางด้านตะวันออกซึ่งเป็นบริเวณที่ราบและเป็นบริเวณที่ราบลุ่ม บริเวณที่ราบลุ่มมีการแบ่งเขตการปกครองในพื้นที่ขนาดเล็กมีเขตการปกครองระดับตำบลมากทั้งนี้ เนื่องจากเป็นบริเวณที่ราบดินมีความอุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การตั้งถิ่นฐาน จึงมีประชากรหนาแน่น

๒. การปกครองท้องถิ่น ได้แก่

๒.๑ องค์การบริหารส่วนจังหวัด

๒.๒ เทศบาล มี ๓ เทศบาลเมือง คือ

๒.๒.๑ เทศบาลเมืองราชบุรี

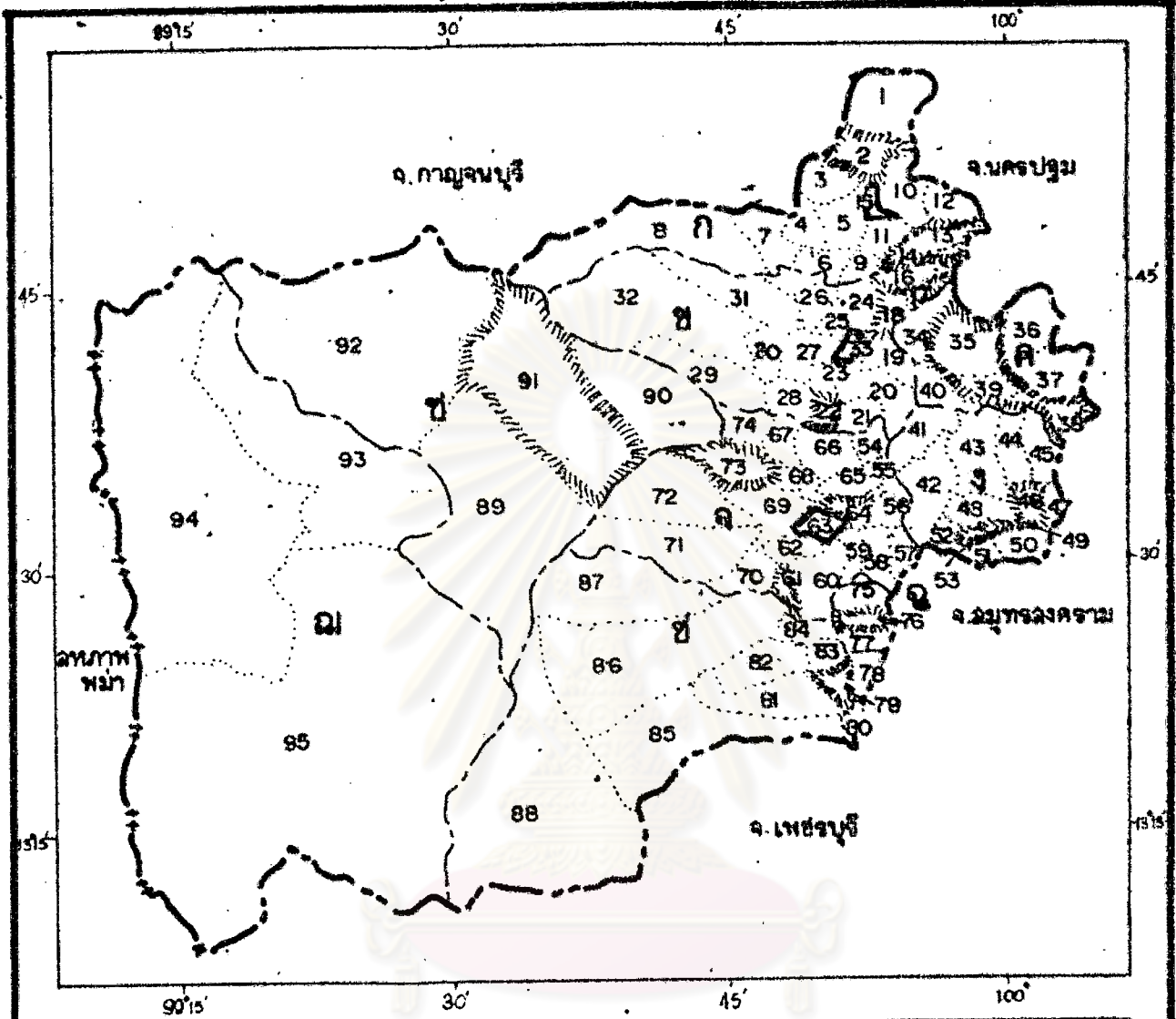
๒.๒.๒ เทศบาลเมืองบ้านโป่ง

๒.๒.๓ เทศบาลเมืองโพธาราม

๒.๓ สุขาภิบาล มี ๑๖ สุขาภิบาล (ตารางที่ ๔)

พื้นที่เขตการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล และสุขาภิบาล ส่วนใหญ่อยู่ในบริเวณที่ราบลุ่ม ยกเว้นสุขาภิบาลจอมบึง ซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณที่ราบ

ลักษณะการแบ่งเขตการปกครองส่วนใหญ่มีการแบ่งเขตการปกครองระดับตำบลหมู่บ้านมาก ในบริเวณที่ราบลุ่ม กล่าวคือ ประมาณ ๗๔% ของเขตการปกครองทั้งหมด อยู่ในบริเวณที่ราบลุ่ม รองมา คือ บริเวณที่ราบมีการแบ่งเขตการปกครองประมาณ ๒๓% ของเขตการปกครองทั้งหมด บริเวณที่ดอนมีการแบ่งเขตการปกครองระดับตำบลน้อยที่สุด คือ ประมาณ ๓% ของเขตการปกครองตำบลทั้งหมด การแบ่งเขตการปกครองเป็นไปตามลักษณะการตั้งถิ่นฐานที่พัฒนามานานจนมีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น

แผนที่ จังหวัดราชบุรี
แสดง เขตการปกครอง
ที่มา. แผนที่ 1 : 50,000
กรมแผนที่ทหาร

	เขตเทศบาล
	เขตลูกาภิบาลบางส่วน หรือทั้งหมด
	เขตประเทศ
	เขตจังหวัด
	เขตอำเภอ
	เขตตำบล

ตารางที่ ๓ แสดงรายชื่อเขตการปกครองภูมิภาค-ท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๑๗

ลำดับที่	ชื่อเขตการปกครอง	ลำดับที่	ชื่อเขตการปกครอง
ก. อ.บ้านโป่ง	มี ๑๕ ตำบล		
๑	ต.กรับใหญ่	๒	ต.ท่าผา
๓	ต.ลาดบัวขาว	๔	ต.คู่งพยอม
๕	ต.เบิกไพร	๖	ต.บ้านม่วง
๗	ต.หนองปลาหมอ	๘	ต.เขาขลุง
๙	ต.นครชุมน์	๑๐	ต.ปากแรต
๑๑	ต.สวนกล้วย	๑๒	ต.หนองกบ
๑๓	ต.หนองอ้อ	๑๔	ต.ดอนกระเบื้อง
๑๕	ท.เมืองบ้านโป่ง		
ข. อ.โพธาราม	มี ๑๘ ตำบล		
๑๖	ต.ดอนกระเบื้อง	๑๗	ต.หนองโพ
๑๘	ต.บ้านเลือก	๑๙	ต.บ้านฆ้อง
๒๐	ต.บ้านสิงห์	๒๑	ต.ดอนทราย
๒๒	ต.เจ็ดเสมียน	๒๓	ต.คลองข่อย
๒๔	ต.คลองตากด	๒๕	ต.สร้อยฟ้า
๒๖	ต.ชำแระ	๒๗	ต.ท่าชุมพล
๒๘	ต.บางโตนด	๒๙	ต.ธรรมเสน
๓๐	ต.บางแก้ว	๓๑	ต.เตาปูน
๓๒	ต.เขาชะงุ้ม	๓๓	ท.เมืองโพธาราม
ค. อ.บางแพ	มี ๗ ตำบล		
๓๔	ต.วังเย็น	๓๕	ต.บางแพ
๓๖	ต.ดอนใหญ่	๓๗	ต.ดอนคา
๓๘	ต.โพหัก	๓๙	ต.หัวโพ
๔๐	ต.วัดแก้ว		

ตารางที่ ๓ (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อเขตการปกครอง	ลำดับที่	ชื่อเขตการปกครอง
จ. อ. ดำเนินสะดวก มี ๑๓ ตำบล			
๔๑	ต. บ้านไร่	๔๒	ต. แพงพวย
๔๓	ต. ดอนกรวย	๔๔	ต. ดอนคลัง
๔๕	ต. บัวงาม	๔๖	ต. ดอนไม้
๔๗	ต. ประสาทสิทธิ์	๔๘	ต. ห่านัด
๔๘	ต. ศรีสุราษฎร์	๕๐	ต. ชุนพิทักษ์
๕๑	ต. ตาหลวง	๕๒	ต. สีหมื่น
๕๓	ต. ดำเนินสะดวก		
จ. อ. เมือง มี ๒๑ ตำบล			
๕๔	ต. สามเรือน	๕๕	ต. พิภูลทอง
๕๖	ต. บางป่า	๕๗	ต. คิ่งน้ำวน
๕๘	ต. คิ่งกระถิน	๕๘	ต. บ้านไร่
๖๐	ต. คูบัว	๖๑	ต. อ่างทอง
๖๒	ต. ดอนตะโก	๖๓	ต. หน้าเมือง (ท. เมือง)
๖๔	ต. พงสวาย	๖๕	ต. โคกหม้อ
๖๖	ต. ทหาราบ	๖๗	ต. หนองกลางนา
๖๘	ต. หลุมดิน	๖๘	ต. เจดีย์หัก
๗๐	ต. ดอนแร่	๗๑	ต. หัวไม้
๗๒	ต. หินกอง	๗๓	ต. เกาะพลับพลา
๗๔	ต. เขาแร้ง		

ตารางที่ ๓ (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อเขตการปกครอง	ลำดับที่	ชื่อเขตการปกครอง
ฉ. อ.วัดเพลง	มี ๓ ตำบล		
๗๕	ต. เกาะศาลพระ	๗๖	ต. วัดเพลง
๗๗	ต. จอมประทัด		
ช. อ.ปากท่อ	มี ๑๑ ตำบล		
๗๘	ต. วัดยางงาม	๗๙	ต. ปากท่อ
๘๐	ต. วันดาว	๘๑	ต. คอนทราย
๘๒	ต. หหนองกระทุ่ม	๘๓	ต. ป่าไก่อ
๘๔	ต. บ่อกระดาน	๘๕	ต. วังมะนาว
๘๖	ต. หุ้งหลวง	๘๗	ต. อ่างหิน
๘๘	ต. ยางหัก		
ซ. อ.จอมบึง	มี ๔ ตำบล		
๘๙	ต. รางบัว	๙๐	ต. ปากช่อง
๙๑	ต. จอมบึง	๙๒	ต. ด่านทับตะโก
ฅ. กิ่ง อ.สวนผึ้ง	มี ๓ ตำบล		
๙๓	ต. ป่าหวาย	๙๔	ต. สวนผึ้ง
๙๕	ต. บ้านบึง		

ที่มา จากแผนที่ที่ ๖

ตารางที่ ๔ แสดงชื่อ-ที่ตั้ง สุขาภิบาลในจังหวัดราชบุรี พ.ศ. ๒๕๑๗

สุขาภิบาล	ตำบล	อำเภอ
๑. หลีกเมือง	พงสวาย	เมือง
๒. เขาง	เกาะพลับพลา	เมือง
๓. ห้วยชินสีห์	อ่าทอง	เมือง
๔. ห้วยกระบอก	กรับใหญ่	บ้านโป่ง
๕. ท่าผา	ท่าผา	บ้านโป่ง
๖. กระจับ	หนองอ้อ, ดอนกระเบื้อง	บ้านโป่ง
๗. บ้านเลือก	บ้านเลือก	โพธาราม
๘. หนองโพ	หนองโพ	โพธาราม
๙. เจ็ดเสมียน	เจ็ดเสมียน	โพธาราม
๑๐. บางแพ	บางแพ	บางแพ
๑๑. โทหัก	โทหัก, หัวโพ	บางแพ
๑๒. คำเนินสะดวก	คำเนินสะดวก	คำเนินสะดวก
๑๓. ศรีดอนไผ่	ดอนไผ่, ศรีสุราษฏร์	คำเนินสะดวก
๑๔. วัดเพลง	วัดเพลง	วัดเพลง
๑๕. ปากท่อ	ปากท่อ	ปากท่อ
๑๖. จอมบึง	จอมบึง	จอมบึง

ที่มา สำนักงานจังหวัดราชบุรี

การคมนาคม

๑. เส้นทางคมนาคม (แผนที่ที่ ๗)

๑.๑ ทางบก ได้แก่

ทางรถไฟ มีทางรถไฟสายใต้ผ่านอำเภอบ้านโป่ง อำเภอโพธาราม อำเภอเมือง และอำเภอปากท่อ และมีทางรถไฟสายกาญจนบุรี-กรุงเทพฯ ผ่านอำเภอบ้านโป่ง นอกจากนี้มีทางรถไฟสาย กรุงเทพฯ-สุพรรณบุรี ผ่านอำเภอบ้านโป่ง ที่สถานีหนองปลาตุก ระยะทางจากสถานีหัวลำโพง-จังหวัดราชบุรี ประมาณ ๑๑๔ กิโลเมตร โดยที่ขบวนรถไฟธรรมดาจอดทุกสถานี ขบวนรถเร็วและรถด่วนจอดสถานีบ้านโป่งและสถานีราชบุรี เท่านั้น

ทางรถยนต์ เส้นทางรถยนต์ที่ใช้มี ๒ ประเภทคือ

ก. ทางหลวงแผ่นดิน ได้แก่

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔ (สายเพชรเกษมเก่า-ใหม่)

จากกรุงเทพฯผ่านจังหวัดนครปฐม เข้าสู่จังหวัดราชบุรีในบริเวณ ตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง และผ่านต่อไปยังอำเภอโพธาราม บางแพ เมือง ปากท่อ และต่อเลยออกไปยัง จ. เพชรบุรี ระยะทางจากกรุงเทพฯ บริเวณสถานีขนส่งสายใต้ถึงตัวจังหวัดราชบุรี ประมาณ ๑๐๐ กิโลเมตร

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๒๓ (บ้านโป่ง-กาญจนบุรี)

แยกจากถนนสายเพชรเกษมกิโลเมตรที่ ๖๖ บริเวณตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง ผ่านอำเภอบ้านโป่ง และต่อเลยไปยังจังหวัดกาญจนบุรี

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๒๔ (สายบางแพ-ดำเนินสะดวก-แม่กลอง)

แยกจากถนนสายเพชรเกษม กิโลเมตรที่ ๘๓ บริเวณบ้านฮ้าง ตำบลวังเย็น ผ่านอำเภอบางแพ ถึงอำเภอดำเนินสะดวก ระยะทางประมาณ ๒๔ กิโลเมตร และต่อเลยไปยังจังหวัดสมุทรสงคราม

ทางหลวงแผ่นดินสายธนบุรี-ปากท่อ แยกจากถนนเพชรเกษม กิโลเมตร
ที่ ๑๒๔ บริเวณตำบลวังมะนาว ผ่านอำเภอปากท่อ ไปยังจังหวัดสมุทรสงคราม ระยะทางประมาณ
๒๐ กิโลเมตร และต่อเลยไปยัง กรุงเทพมหานคร

ข. ทางหลวงจังหวัดและทางหลวงชนบท ที่สำคัญได้แก่

ทางหลวงหมายเลข ๓๐๘๗ (สายราชบุรี-จอมบึง) จากอำเภอเมือง
ไปยังอำเภอจอมบึง ระยะทางประมาณ ๓๐ กิโลเมตร

ทางหลวงหมายเลข ๓๐๘๕ (อำเภอเมือง-วัดเพลง-จ.สมุทรสงคราม)
ระยะทางประมาณ ๓๐ กิโลเมตร

ทางหลวงหมายเลข ๓๐๘๔ (สายเขาสูง-เบิกไพร) จากอำเภอเมือง
ผ่านอำเภอโพธาราม ไปยังอำเภอบ้านโป่ง ระยะทางประมาณ ๔๐ กิโลเมตร

๑.๒ ทางน้ำ มีแม่น้ำแม่กลองเป็นเส้นทางคมนาคมสายสำคัญ สินค้าสามารถขนส่ง
จากจังหวัดต่าง ๆ มายังจังหวัดราชบุรีได้โดยทางเรือ โดยเฉพาะสินค้าที่มาจากจังหวัดกาญจนบุรี
บริเวณที่มีการใช้เส้นทางน้ำมากที่สุดคือ บริเวณอำเภอดำเนินสะดวก

๒. ปริมาณการจราจร (Traffic Volume) (ตารางที่ ๑.๑ ภาคผนวก)

- ปริมาณการจราจรบนถนนสายบ้านโป่ง-กาญจนบุรี มีสูงสุดรองมาคือ ปริมาณการ
จราจรบนถนนสายเพชรเกษม(แผนที่ที่ ๕, ๔) ทั้งนี้เนื่องจากถนนทั้ง ๒ สายเป็นทางหลวงแผ่นดินสาย
สำคัญเชื่อมต่อจังหวัดกาญจนบุรี กับจังหวัดต่าง ๆ ในภาคกลางและเชื่อมต่อกับจังหวัดต่าง ๆ ทางภาคใต้ กับ
กรุงเทพมหานคร ตามลำดับ ที่น่าสังเกต คือ ปริมาณการจราจรบนถนนสายเพชรเกษม ระหว่างตัว
จังหวัดราชบุรี ไปยัง จังหวัดเพชรบุรี หรือ จาก จ.เพชรบุรี เข้าสู่ตัว จ.ราชบุรี ลดลงจากเดิม
หลังจากมีการเปิดเส้นทางหลวงแผ่นดินสาย ธนบุรี-ปากท่อ ซึ่งจะลดระยะเวลาการเดินทางจาก กรุงเทพฯ
ไป-มา ยังจังหวัดต่าง ๆ ทางภาคใต้ได้มาก แสดงถึงรถที่วิ่งบนเส้นทางสายเพชรเกษม ได้เปลี่ยน
มาใช้เส้นทาง ธนบุรี-ปากท่อ แทน

I 16082588

จากการพิจารณาร้อยละของปริมาณการจราจรในปี ๒๕๑๕ ได้ว่า เส้นทางสายเพชรเกษม (ระหว่างราชบุรี-เพชรบุรี) สาย กาญจนบุรี-บ้านโป่ง มีค่าร้อยละของปริมาณการจราจรสูงสุดในจังหวัด และเป็นเส้นทางที่มีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด กล่าวคือ ในปี ๒๕๑๕ มีร้อยละของปริมาณการจราจรเท่ากับ ๒๖.๕๖ และ ๒๑.๕๖ ตามลำดับ ต่อมาในปี ๒๕๒๐ มีร้อยละของปริมาณการจราจรเท่ากับ ๑๐.๖๖ และ ๒๔.๕๔ ตามลำดับ แสดงถึงความสำคัญของเส้นทางทั้ง ๒ สาย โดยในปี ๒๕๑๕ เส้นทางสายเพชรเกษม มีความสำคัญสูงสุด รองมาคือ เส้นทางสาย บ้านโป่ง-กาญจนบุรี ต่อมาหลังจากมีการเปิดเส้นทางสาย ธนบุรี-ปากท่อ เส้นทางสาย เพชรเกษม ลดความสำคัญลง ส่วน เส้นทางสาย บ้านโป่ง-กาญจนบุรี มีความสำคัญเพิ่มขึ้น เป็นลำดับ และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ เนื่องจากกำลังมีการขยายพื้นผิวการจราจรบนเส้นทางสาย บ้านโป่ง-กาญจนบุรี อีกประมาณ ๑ เท่า จากพื้นผิวการจราจรที่มีอยู่เดิม

โดยสรุปในด้านปริมาณการสัญจรของยานบนเส้นทางหลวงจังหวัด มีปริมาณการสัญจรของยานน้อยกว่าปริมาณการสัญจรบนเส้นทางหลวงแผ่นดินมาก ทั้งนี้เนื่องจากเป็นถนนภายในจังหวัด ต่างกับทางหลวงแผ่นดิน ซึ่งเป็นถนนเชื่อมการติดต่อระหว่างจังหวัด และปริมาณการสัญจรบนทางหลวงแผ่นดินสาย บ้านโป่ง-กาญจนบุรี มีปริมาณการสูงที่สุด

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ ที่ 7

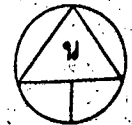
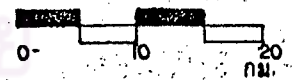
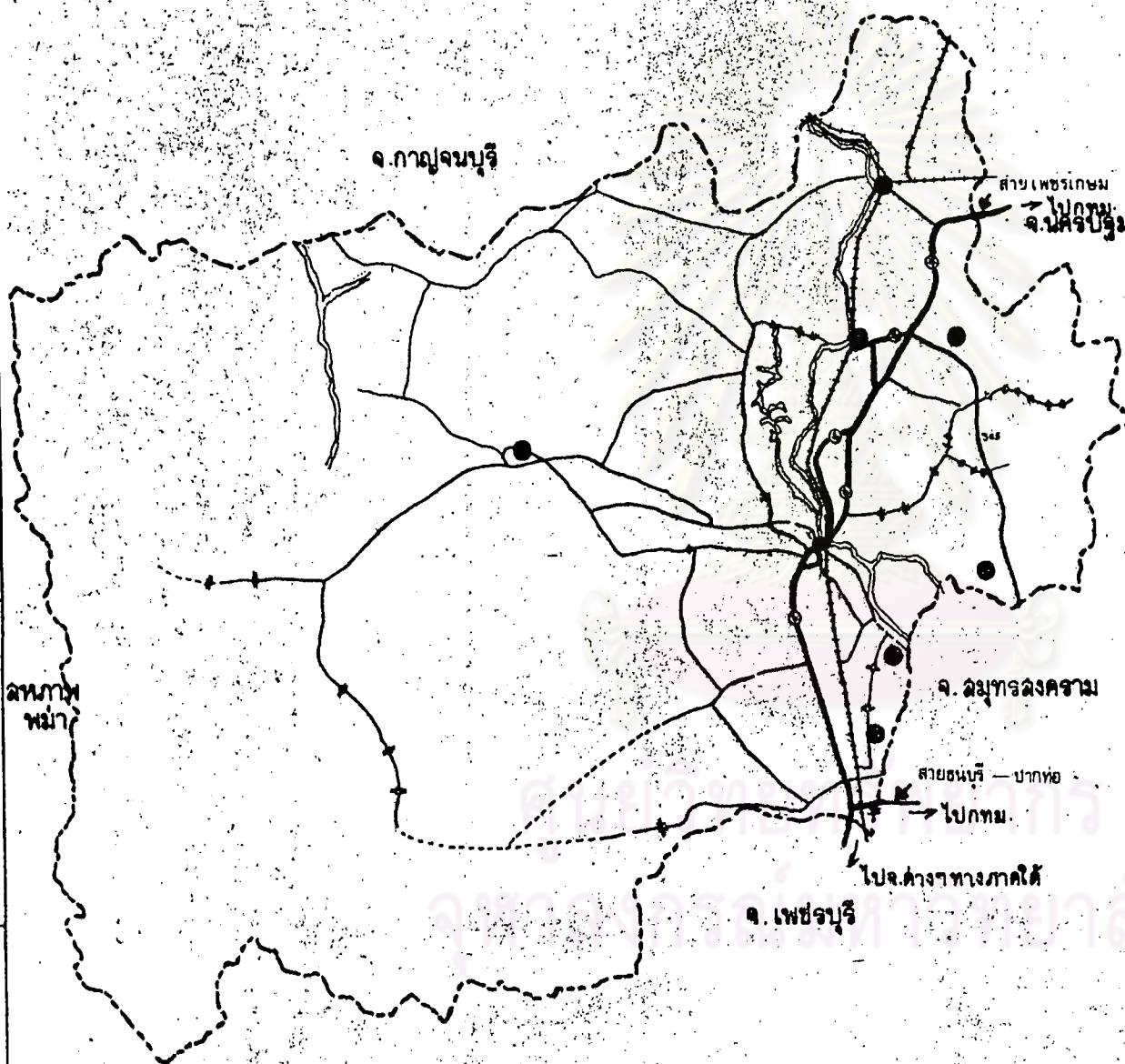
แผนที่จังหวัดราชบุรี

แสดง เส้นทางคมนาคม

ที่มา. แขวงการทางราชบุรี
แขวงการทางบ้านโป่ง

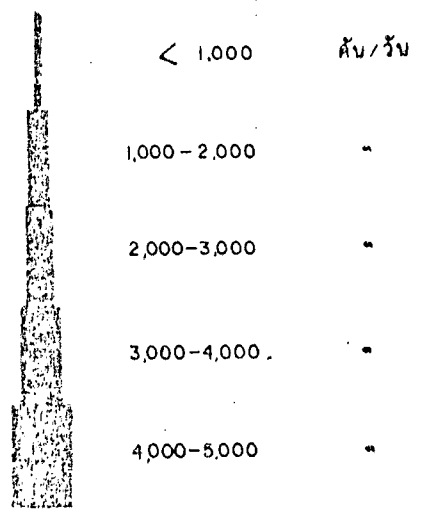
สัญลักษณ์

- ทางป่างูลายประธาน
- ทางป่างูลายรองประธาน
- ทางป่างูลายจังหวัด
- ทางรถไฟหลายได้
- ~ แม่น้ำ ลำคลอง

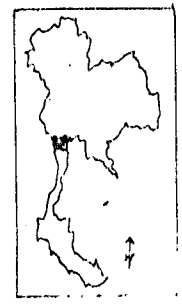
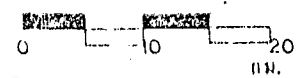

แผนที่ จังหวัดราชบุรี

แสดง TRAFFIC VOLUMES พ.ศ. 2515

ที่มา: หน่วยสถิติ กองวางแผน กรมทางหลวง

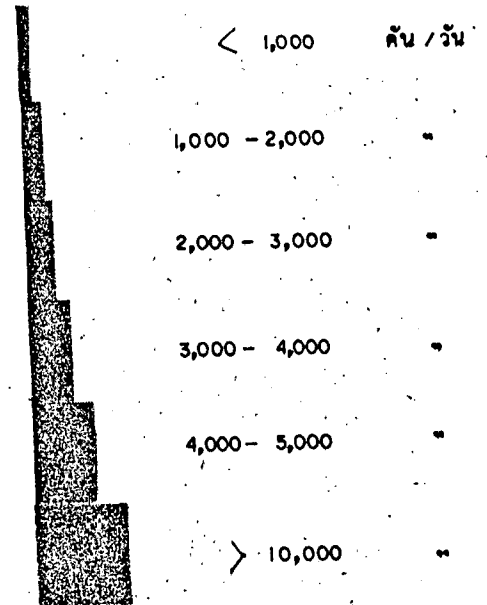

หมายเลข	ชื่อเส้นทาง	
4	ทางหลวงหมายเลข	เพชรเกษม
325	"	บางแพ - สมุทรสงคราม
3080	"	โพธาราม - บ้านเข็ญ
3087	"	ราชบุรี - จอมบึง
3089	"	ราชบุรี - เข็กไพร
323	"	บ้านโป่ง - กาญจนบุรี

แผนที่ที่ 9

แผนที่จังหวัดราชบุรี

แสดง TRAFFIC VOLUMES พ.ศ. 2520

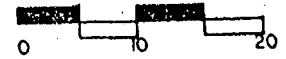
ที่มา: หน่วยสถิติ กองวางแผน กรมทางหลวง

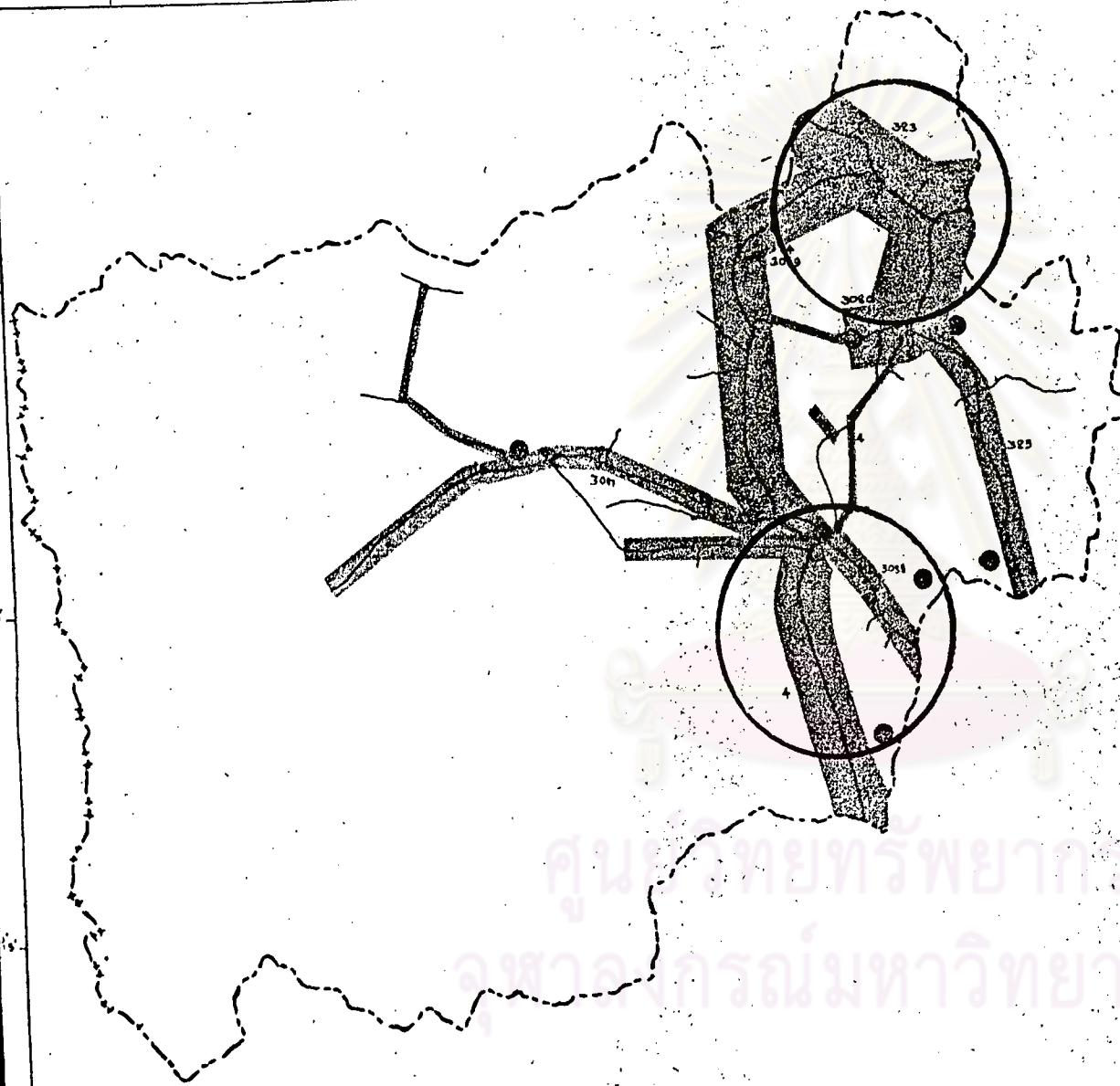
หมายเหตุ

- 4 ทางหลวงสายเพชรเกษม
- 323 บ้านโป่ง - กาญจนบุรี
- 325 บางแพ - สมุทรสงคราม
- 3090 โพธาราม - บ้านเลือก
- 3097 ราชบุรี - จอมบึง
- 3098 ราชบุรี - สมุทรสงคราม
- 3099 ราชบุรี - เน็กโพ

ชื่อเส้นทาง

กม.

ประชากร

การศึกษาประชากรในจังหวัดราชบุรี แบ่งเป็น

๑. จำนวนประชากร และการตั้งถิ่นฐาน
๒. การกระจายตัวประชากร
๓. ความหนาแน่นประชากร
๔. ศูนย์กลางชุมชน และเขตอิทธิพล
๕. การเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากร
๖. การคาดคะเนจำนวนประชากร

๑. จำนวนประชากร และการตั้งถิ่นฐาน (แผนที่ที่ ๑๐,๑๑)

๑.๑ จำนวนประชากร ประชากรใน จ.ราชบุรี ในปี ๒๕๑๐ มีจำนวน

๔๗๘,๒๔๗ คน และในปี ๒๕๒๐ มีจำนวน ๖๐๔,๓๔๗ คน ประชากรเพิ่มขึ้น ๑๒๖,๐๙๐ คน การตั้งถิ่นฐานของประชากรส่วนใหญ่อยู่ทางค้ำานตะวันออกของจังหวัด จัดแบ่งกลุ่มตามขนาดประชากรในแต่ละเขตการปกครองตำบลได้ เป็น ๔ กลุ่ม (แผนภาพที่ ๒) คือ

กลุ่มที่ ๑ จำนวนประชากรมากกว่า ๑๒,๐๐๐ คน ได้แก่ ตำบลที่เป็นบริเวณชุมชนเมืองในรูปเทศบาล และสุขาภิบาล โดย

พ.ศ. ๒๕๑๐ ได้แก่ ท.เมือง ท.บ้านโป่ง และ ส.ศรีดอนไผ่

พ.ศ. ๒๕๒๐ ได้แก่ ท.เมือง ท.บ้านโป่ง ส.จอมบึง และ ส.ท่าผา

ในปีที่ ส.ศรีดอนไผ่ (ต.ดอนไผ่) จำนวนประชากรลดลง ทั้งนี้ เนื่องจากการจัดตั้งตำบลขึ้นใหม่ โดยแบ่งเขตพื้นที่ ต.ดอนไผ่ เป็น ต.ประสาธลสิทธิ์ และ ส.จอมบึง และ ส.ท่าผา มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น เปลี่ยนจากกลุ่มที่ ๒ ในปี ๒๕๑๐ เป็นกลุ่มที่ ๑ ในปี ๒๕๒๐ ทั้งนี้ เนื่องจากในช่วงปี ๒๕๑๐-๒๕๒๐ ในบริเวณ ส.จอมบึง มีสถานศึกษาที่มีนักศึกษาจากพื้นที่อื่น ๆ เข้ามาศึกษาทำให้พื้นที่มีความเจริญขึ้น การค้าขายคล่องตัวขึ้น เนื่องจากนักศึกษานำเงินมาใช้จ่ายในบริเวณนี้ ส่วนบริเวณ ส.ท่าผา

เกิดอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ขึ้น เป็นเหตุให้บริเวณนี้มีการจ้างงานภาคอุตสาหกรรมสูง ประชากรวัย
แรงงานเดินทางมาทำงานในบริเวณ ส.ท่าผา มากขึ้น ประกอบกับอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นเป็นอุตสาหกรรม
ที่ใช้ผลผลิตทางการเกษตรเป็นวัตถุดิบ จึงเป็นผลให้มีการจ้างแรงงานด้านการเกษตรเพิ่มขึ้นในบริเวณ
ส.ท่าผา และบริเวณอื่น ๆ โดยรอบ

กลุ่มที่ ๒ จำนวนประชากร ๗,๐๐๐ - ๑๒,๐๐๐ คน ในปี ๒๕๑๐ มี ๑๗ ตำบล
โดยที่ ๑๐ ใน ๑๗ ตำบล เป็นเขตเทศบาลและสุขาภิบาล และในปี ๒๕๒๐ มี ๒๕ ตำบล โดยที่ ๑๑
ใน ๒๕ ตำบลเป็นเขตเทศบาล และสุขาภิบาล ตำบลที่มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นเปลี่ยนจากกลุ่มที่ ๓
ในปี ๒๕๑๐ คือ ต.ห้วยไผ่ ต.พงสวาย ต.โคกหม้อ ต.สวนกล้วย ต.หนองอ้อ ต.เบิกไพร ต.เขาขลุง
ตำบลที่มาจากกลุ่มที่ ๔ คือ ต.บ้านสิงห์ ต.ค่านทับตะโก และตำบลที่จัดตั้งเพิ่มขึ้น คือ ต.ประสาธลสิทธิ์
ต.ป่าหวาย ต.บ้านบึง

กลุ่มที่ ๓ จำนวนประชากร ๓,๖๐๐-๗,๐๐๐ คน ในปี ๒๕๑๐ มี ๔๐ ตำบล ๗ ใน
๔๐ ตำบลเป็นเขตสุขาภิบาล และในปี ๒๕๒๐ มี ๔๑ ตำบล จำนวนตำบลที่มีประชากรเพิ่มขึ้นเปลี่ยน
จากกลุ่มที่ ๔ ในปี ๒๕๑๐ เป็นกลุ่มที่ ๓ ในปี ๒๕๒๐ คือ ต.บ้านไร่ ต.คลองข่อย ต.นางแก้ว
ต.บัวงาม ต.หัวโพ และ ต.ที่มีจำนวนประชากรลดลงคือ ต.สามเรือน เปลี่ยนจาก กลุ่ม ๓ ในปี
๒๕๑๐ เป็นกลุ่ม ๔ ในปี ๒๕๒๐ เนื่องจากมีการจัดตั้งตำบลใหม่ขึ้น โดยแบ่งพื้นที่ออกจาก ต.สามเรือน
ขึ้นเป็น ต.พิบูลทอง

กลุ่มที่ ๔ จำนวนประชากรน้อยกว่า ๓,๕๐๐ คน เป็นกลุ่มตำบลที่อยู่บริเวณรอบนอก
ไกลจากบริเวณชุมชนเมือง เป็นส่วนใหญ่ ปี ๒๕๑๐ มี ๒๕ ตำบล ในปี ๒๕๒๐ มี ๒๑ ตำบล ได้แก่
พ.ศ. ๒๕๑๐ มี ต.บัวงาม รั้งมะนาว คลองข่อย บ้านไร่ (อ.เมือง)
หัวโพ หนองกลางนา จอมประทัด ป่าไถ่ ตอนตะโก นางแก้ว ลาดบัวขาว ค่านทับตะโก บ้านสิงห์
บ้านม่วง ดอนผา ทรัพย์ฟ้า ดอนคลัง เกาะศาลพระ หลุมดิน ดอนใหญ่ บ่อกระดาน ยางหัก ท่าราบ
ดอนกระเบื้อง เขาแร้ง วัลยางงาม วันคาว คุ้มน้ำวน ดอนกระเบื้อง (บ้านโป่ง)

พ.ศ. ๒๕๒๐ มี ตำบลคอนแร่ คอนใหญ่ เกาะศาลพระ หนองกลางนา
 ดอนคา สามเรือน บ้านม่วง หลุมคืน เขาแร่ วิทยางาม วันดาว พิภูลทอง จอมประทัด ท่าราบ
 คอนกระเบื้อง (โพธาราม) สร้อยฟ้า คอนคลัง อ่างหิน ป่าไก่อ บ่อกระดาน ยางหัก โดยเป็นตำบลที่
 มาจากกลุ่มที่ ๓ ในปี ๒๕๑๐ จำนวน ๒ ตำบล คือ ต.สามเรือน และ ต.คอนแร่ เป็นตำบลที่จัดตั้ง
 ขึ้นใหม่ ๒ ตำบล คือ ต.พิภูลทอง และ ต.อ่างหิน

จำนวนประชากรในกลุ่มที่ ๑ และกลุ่มที่ ๔ มีความแตกต่างในขนาดประชากรมาก เนื่องจาก
 กลุ่มที่ ๑ เป็นบริเวณชุมชนเมือง ซึ่งมีปัจจัยดึงดูดหลายประการ เช่น มีการบริการด้านสาธารณสุขโลก
 สาธารณูปการ พร้อมกว่าพื้นที่อื่น ๆ มีความเจริญด้านการค้าบริการมากกว่าพื้นที่อื่น ๆ เป็นแหล่งการ
 จ้างงานซึ่งมีอัตราจ้างสูงกว่า และมีโอกาสในการเปลี่ยนงานได้ง่ายกว่าบริเวณพื้นที่ที่มีการจ้างงาน
 ด้านเกษตรกรรมเป็นหลัก เป็นต้น จึงเป็นเหตุให้มีประชากรอพยพเข้ามามากกว่าออก ส่วนกลุ่มที่ ๔
 เป็นบริเวณตำบลที่ห่างอยู่รอบนอก และส่วนใหญ่ตั้งอยู่ห่างไกลจากบริเวณชุมชน นอกจากเป็นชุมชนที่ไม่มี
 ปัจจัยดึงดูดประชากร เช่น บริเวณพื้นที่ในกลุ่มที่ ๑ แล้ว ในบางพื้นที่ยังมีปัจจัยผลักดันให้ประชากร
 อพยพออกด้วย ทำให้มีจำนวนประชากรน้อย

จากการศึกษาการตั้งถิ่นฐานประชากร (แผนที่ที่ ๑๐,๑๑) พบว่า ประชากรส่วนใหญ่อยู่ใน
 ในบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำ ทั้งในปี ๒๕๑๐ และปี ๒๕๒๐ บริเวณที่ราบและที่ดอนมีประชากรอยู่ไม่มากนัก
 เมื่อเปรียบเทียบกับบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำ ในปี ๒๕๒๐ ในบริเวณที่ราบและบริเวณที่ดอน มีประชากรเพิ่มมาก
 แสดงถึงวิวัฒนาการการตั้งถิ่นฐานประชากรใน จ.ราชบุรี เริ่มจากบริเวณด้านตะวันออก ซึ่งเป็น
 บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำ ไปทางด้านตะวันตกซึ่งเป็นบริเวณที่ราบและที่ดอน ลักษณะการตั้งถิ่นฐานประชากร
 มีความสอดคล้องกับการแบ่งเขตการปกครอง กล่าวคือ จ.ราชบุรี เริ่มแบ่งการปกครองเป็นเขตอำเภอ
 ๕ อำเภอ คือ อ.เมือง อ.บ้านโป่ง อ.โพธาราม อ.ดำเนินสะดวก และ อ.ปากท่อ ซึ่งอำเภอต่าง ๆ
 เหล่านี้อยู่ทางด้านตะวันออก ซึ่งเป็นบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำแทบทั้งสิ้น และเริ่มมีการจัดตั้งอำเภออื่น ๆ
 ในภายหลัง ได้แก่ อ.บางแพ อ.จอมบึง อ.วัดเพลง และสอดคล้องกับการแบ่งเขตการปกครองย่อย
 คือ บริเวณที่มีประชากรตั้งถิ่นฐานอยู่เป็นจำนวนมาก มีการแบ่งเขตการปกครองขนาดเล็ก พื้นที่ที่มี

ประชากรน้อยจะมีเขตพื้นที่การปกครองขนาดใหญ่ นอกจากมีการตั้งถิ่นฐานประชากรยังสอดคล้องกับสภาพกายภาพอื่น ๆ อีก คือ บริเวณที่ราบลุ่มดินอุดมสมบูรณ์ จะมีประชากรตั้งถิ่นฐานมากกว่าบริเวณที่เป็นป่า ซึ่งดินมีความอุดมสมบูรณ์น้อยกว่า หรือมีการตั้งถิ่นฐานน้อยในบริเวณพื้นที่แห้งแล้งกว่าบริเวณอื่นซึ่งได้แก่ บริเวณตอนกลางบางแห่ง เช่น ต.อ่างหิน ต.เขาแร่ ต.หนองกลางนา ต.หลุมดิน เป็นต้น

๑.๒ ลักษณะการตั้งถิ่นฐานประชากร พิจารณาตามขนาดประชากร และที่ตั้ง
แบ่งได้เป็น ๔ บริเวณ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ (แผนที่ที่ ๑๐,๑๑)

พ.ศ. ๒๕๑๐ คือ

ก. บริเวณตอนเหนือของจังหวัด ได้แก่ บริเวณตำบลศรีโพธิ์ท่าเสา ปากแตร หนองกบ และ ต.เมืองบ้านโป่ง จำนวน ๓ ใน ๔ ตำบล เป็นเขตเทศบาล และสุขาภิบาล บริเวณนี้เป็นบริเวณที่มีประชากรตั้งถิ่นฐานอยู่เป็นจำนวนมาก

ข. บริเวณด้านตะวันออกเฉียงใต้ของจังหวัด ได้แก่ บริเวณ ต.ดอนไผ่ (รวม ต.ประสาธสิทธิ์) ส.คำเนินสะตอก ต.ขุนพิทักษ์ ต.ตาหลวง ต.ท่าไม้ ต.สีหมื่น ต.แพ่งทวย และ ต.ดอนกรวย จำนวน ๒ ใน ๔ ตำบล เป็นบริเวณเขตสุขาภิบาล บริเวณนี้เป็นบริเวณที่มีประชากรตั้งถิ่นฐานอยู่เป็นจำนวนมากเช่นเดียวกับบริเวณ ก.

ค. บริเวณที่ลุ่ม นอกจากตำบลในบริเวณ ก. และ ข. และบริเวณ ตำบลที่อยู่ในบริเวณที่ราบบางตำบล เป็นบริเวณที่ประชากรตั้งถิ่นฐานน้อยกว่าบริเวณที่กล่าวข้างต้น ยกเว้นบางตำบล คือ ต.เมือง ต.เกาะพลับพลา ต.อ่างทอง ต.โพธาราม ต.คลองตากุด ซึ่ง ๔ ใน ๔ ตำบล เป็นเขตชุมชนเมือง ในรูปเทศบาล และสุขาภิบาล ตำบลเหล่านี้ปรากฏขึ้นโดด ๆ ไม่เกาะกลุ่มกัน เช่น บริเวณที่กล่าวข้างต้น

ง. บริเวณด้านตะวันตกของจังหวัด เป็นบริเวณที่มีการตั้งถิ่นฐานประชากรน้อยกว่าบริเวณอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ดอน และเป็นบริเวณป่า

พ.ศ. ๒๕๒๐ กลุ่มประชากรส่วนใหญ่คล้ายคลึงกับกลุ่มประชากร ปี ๒๕๑๐

กล่าวคือ

- ก. บริเวณตอนเหนือของจังหวัด
- ข. บริเวณด้านตะวันออกเฉียงใต้ของจังหวัด
- ค. บริเวณที่ล้อมนอกจากบริเวณ ก. และ ข. และบริเวณตำบลใน

บริเวณที่ราบบางตำบล

- ง. บริเวณด้านตะวันตกของจังหวัด

แต่ในกลุ่มที่ ๑ และกลุ่มที่ ๒ มีจำนวนตำบลเพิ่มขึ้น แสดงถึงการตั้งถิ่นฐานประชากรเพิ่มมากขึ้นในบริเวณที่ ๑ และ ๒ โดยที่กลุ่มที่ ๑ มีตำบลที่เพิ่มขึ้น คือ ต.หนองอ้อ ต.คอนกระเบื้อง ต.สวนกล้วย ต.เป็กไพร ทั้งนี้เนื่องจากเป็นตำบลที่มีการประกอบการอุตสาหกรรมทั้งสิ้น จึงเป็นปัจจัยดึงดูดให้มีการตั้งถิ่นฐานประชากรเพิ่มขึ้น และในกลุ่มที่ ๒ มีตำบลที่เพิ่มขึ้น คือ ต.บัวงาม ต.โพหัก ทั้งนี้เนื่องจากเป็นตำบลที่ได้รับอิทธิพลจากการเปิดตลาดน้ำ บริเวณปากคลองโพหัก ทำให้มีประชากรตั้งถิ่นฐานมากขึ้น และในกลุ่มที่ ๓ มีจำนวนตำบลลดลง เนื่องจากตำบลที่ลดลงไปเพิ่มให้กับกลุ่มที่ ๑ และ ๒ ในกลุ่มที่ ๔ จำนวนตำบลคงเดิมเป็นส่วนใหญ่

โดยสรุป จำนวนประชากร และการตั้งถิ่นฐานแบ่งได้เป็น ๓ ลักษณะใหญ่ คือ

๑. การตั้งถิ่นฐานแบบเมือง เป็นบริเวณที่มีประชากรตั้งถิ่นฐานอยู่เป็นจำนวนมาก ได้แก่ บริเวณเทศบาล และสุขาภิบาล ทั้ง ๑๖ แห่ง
๒. การตั้งถิ่นฐานแบบเมืองผสมชนบท เป็นบริเวณที่อยู่ใกล้ชุมชนเมือง หรือเส้นทางคมนาคมที่สำคัญ จึงได้รับอิทธิพลจากชุมชนเมือง หรือการเป็นทางผ่าน ทำให้มีประชากรอยู่เป็นจำนวนมาก แต่น้อยกว่าบริเวณชุมชนเมือง เช่น ต.โคกหม้อ ต.ปากแรต ต.สวนกล้วย ต.คลองตาตต เป็นต้น

๓. การตั้งถิ่นฐานแบบชนบท เป็นบริเวณที่มีประชากรตั้งถิ่นฐานน้อยกว่า ๒ แบบแรก ปรากฏอยู่โดยทั่วไปใกล้บริเวณพื้นที่ทางการเกษตร และบริเวณอื่น ๆ ที่ไม่ใช่บริเวณชุมชน หรือไม่มีเส้นทางคมนาคมสายสำคัญ ๆ ผ่าน เช่น ด.อ่างหิน ต.ยางหัก ต.คอนใหญ่ ต.บ้านม่วง เป็นต้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประชากร

กลุ่มตำบลจังหวัดราชบุรี จัดเรียงตามขนาดประชากร

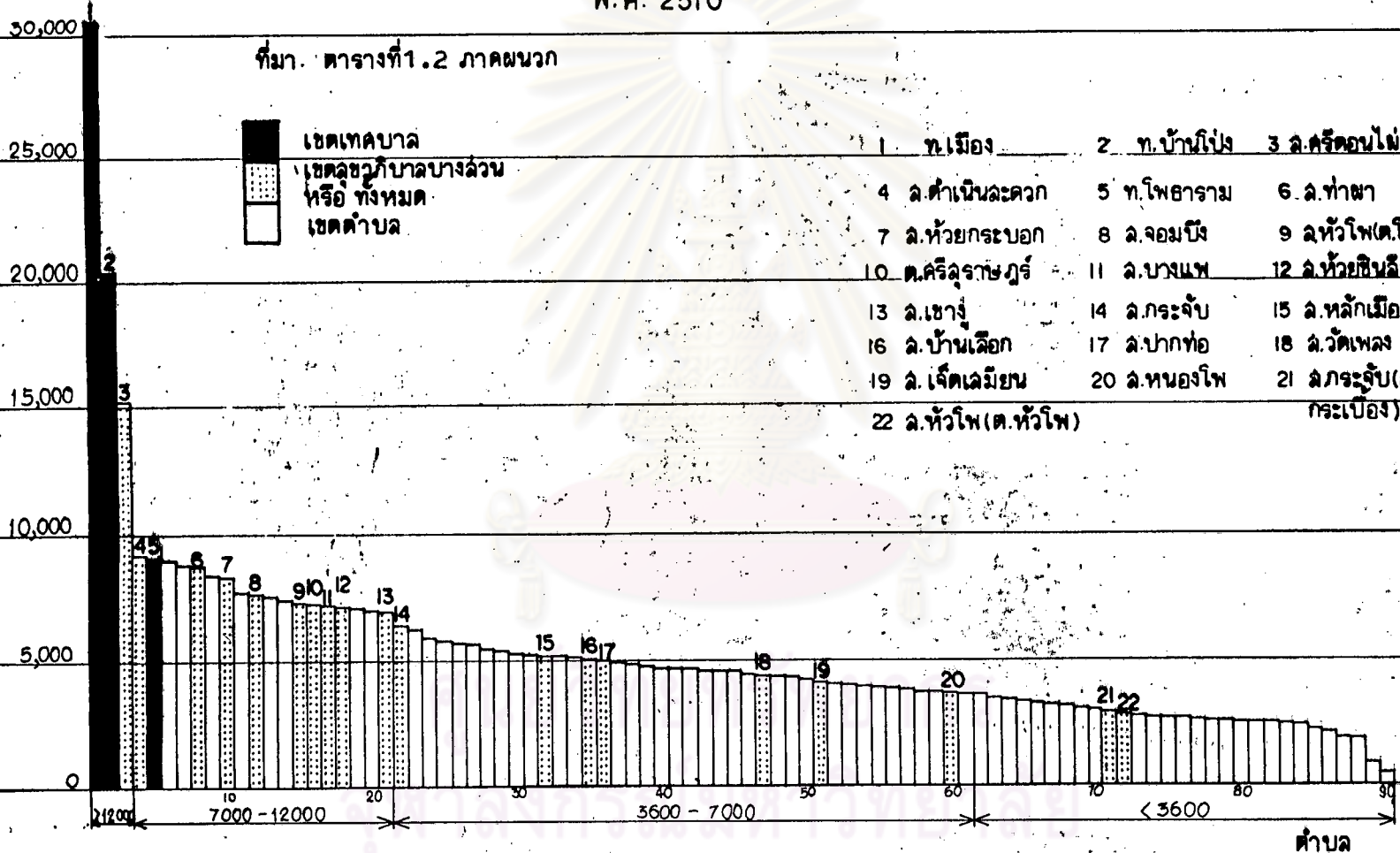
แผนภาพ ที่ 2

พ.ศ. 2510

ที่มา: ตารางที่ 1.2 ภาคผนวก

 เขตเทศบาล
 เขตสุขาภิบาลบางส่วน
 หรือ ทั้งหมด
 เขตตำบล

1	ท.เมือง	2	ท.บ้านโป่ง	3	ล.ศรีดอนไช้
4	ล.ดำเนินสะดวก	5	ท.โพธาราม	6	ล.ท่าเสา
7	ล.ห้วยกระบอก	8	ล.จอมบึง	9	ล.หัวโพ(ต.โพหัก)
10	ล.ศรีสุราษฎร์	11	ล.บางแพ	12	ล.หัวขี้เหล็ก
13	ล.เขางู	14	ล.กระจัด	15	ล.หลักเมือง
16	ล.บ้านเลื่อม	17	ล.ปากท่อ	18	ล.วัดเพลง
19	ล.เจ็ดเสมียน	20	ล.หนองโพ	21	ล.กระทุ่ม(ต.ดอน-
กระเบื้อง)
22	ล.หัวโพ(ต.หัวโพ)				

ตำบล

ประชากร

แผนภาพ ที่ 3

กลุ่มตำบลจังหวัดราชบุรี จัดเรียงตามขนาดประชากร

พ.ศ. 2520

35,000

25,000

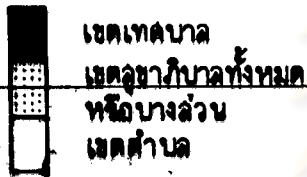
20,000

15,000

10,000

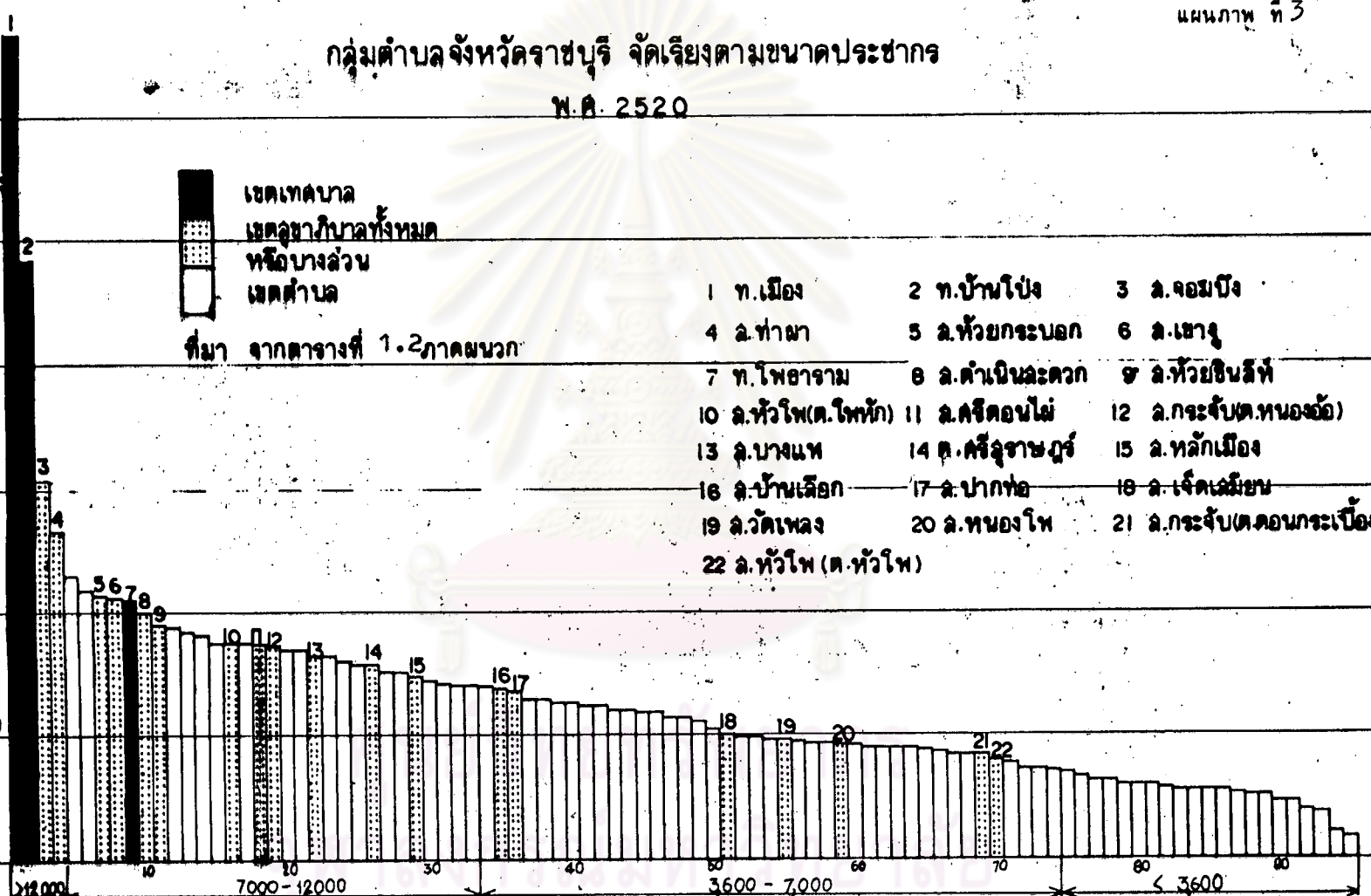
5,000

0

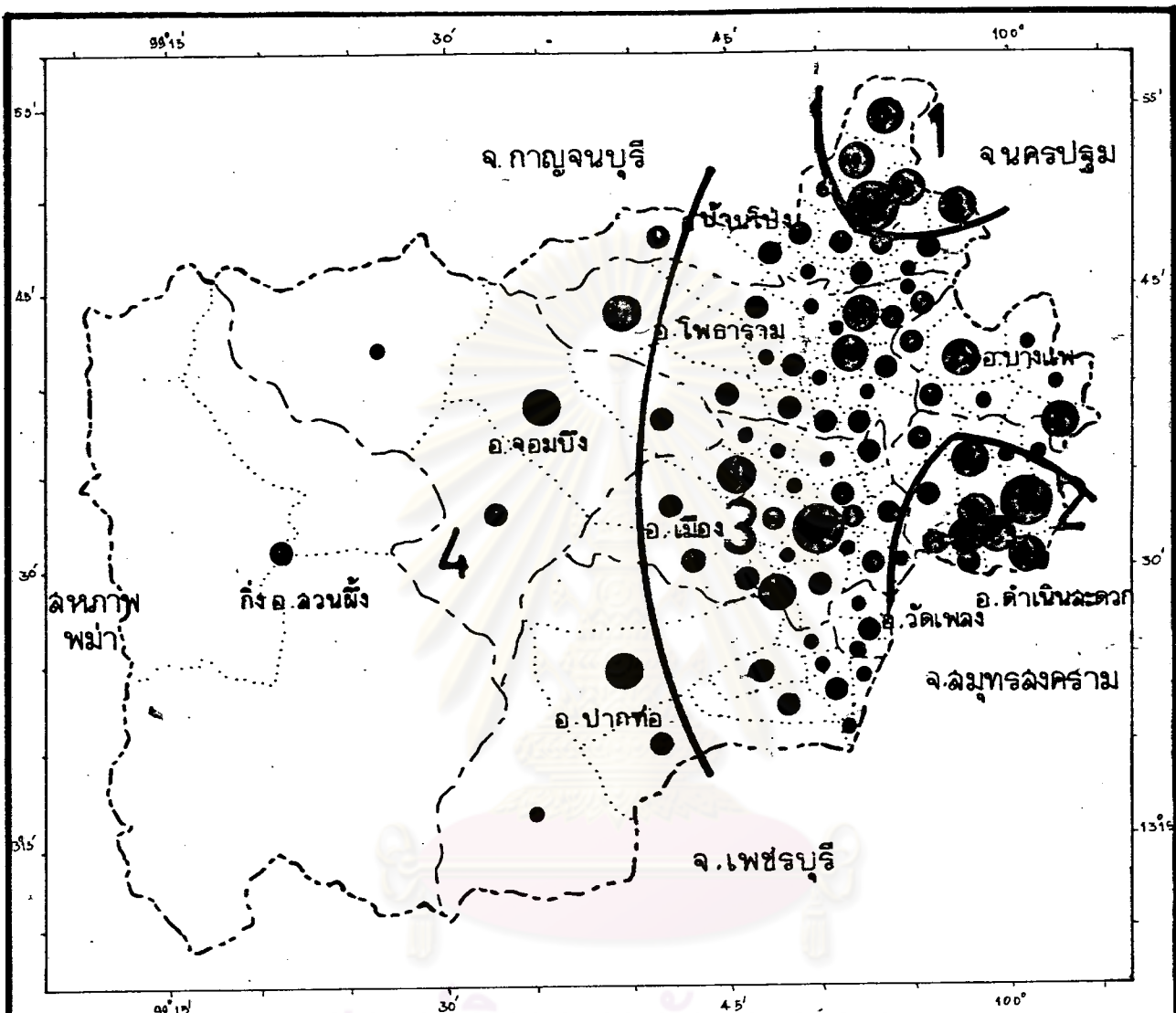

ที่มา จากตารางที่ 1.2 ภาคผนวก

1 ท.เมือง	2 ท.บ้านโป่ง	3 อ.จอมบึง
4 อ.ท่ามา	5 อ.ห้วยกระบอก	6 อ.เขาสูง
7 ท.โพธาราม	8 อ.ดำเนินสะดวก	9 อ.ห้วยหินลึ่
10 อ.หัวโพ(ต.โพหัก)	11 อ.ศรีคอกไม้	12 อ.กระจับ(ต.หนองอ้อ)
13 อ.บางแพ	14 อ.ศรีสุราษฎร์	15 อ.หลักเมือง
16 อ.บ้านเลื่อม	17 อ.ปากท่อ	18 อ.เจ็ดเสมียน
19 อ.วัดเพลง	20 อ.หนองโพ	21 อ.กระจับ(ต.ดอนกระเบื้อง)
22 อ.หัวโพ(ต.หัวโพ)		

ตำบล

แผนที่จังหวัดราชบุรี

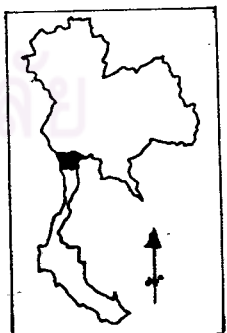
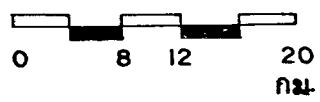
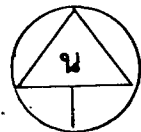
แสดง การกระจายตัวของประชากร

เป็นรายตำบล พ.ศ. 2510

ที่มา จากตารางที่ 1.2 ภาคผนวก

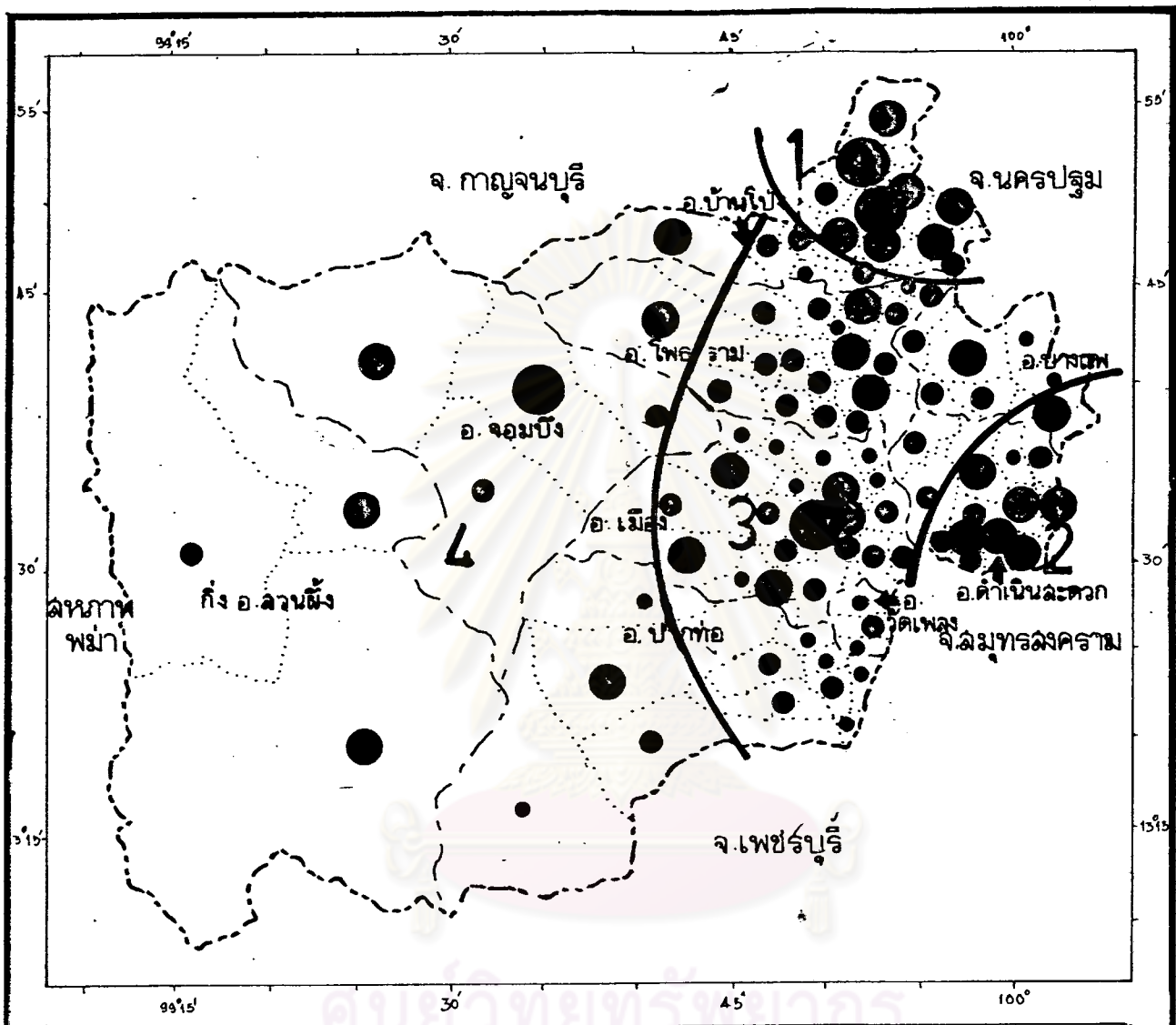
สัญลักษณ์

- > 12,000 คน
- 7,000-12,000 "
- 3,600-7,000 "
- < 3,600 "

$$L:sem = \frac{20}{1.5} = \frac{20 \times 1000}{1.5} = 13333.33$$

แผนที่ ที่ 11

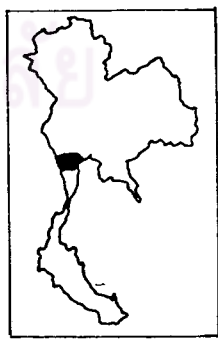
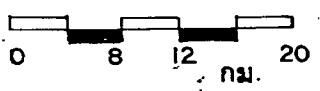
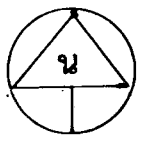
แผนที่จังหวัดราชบุรี

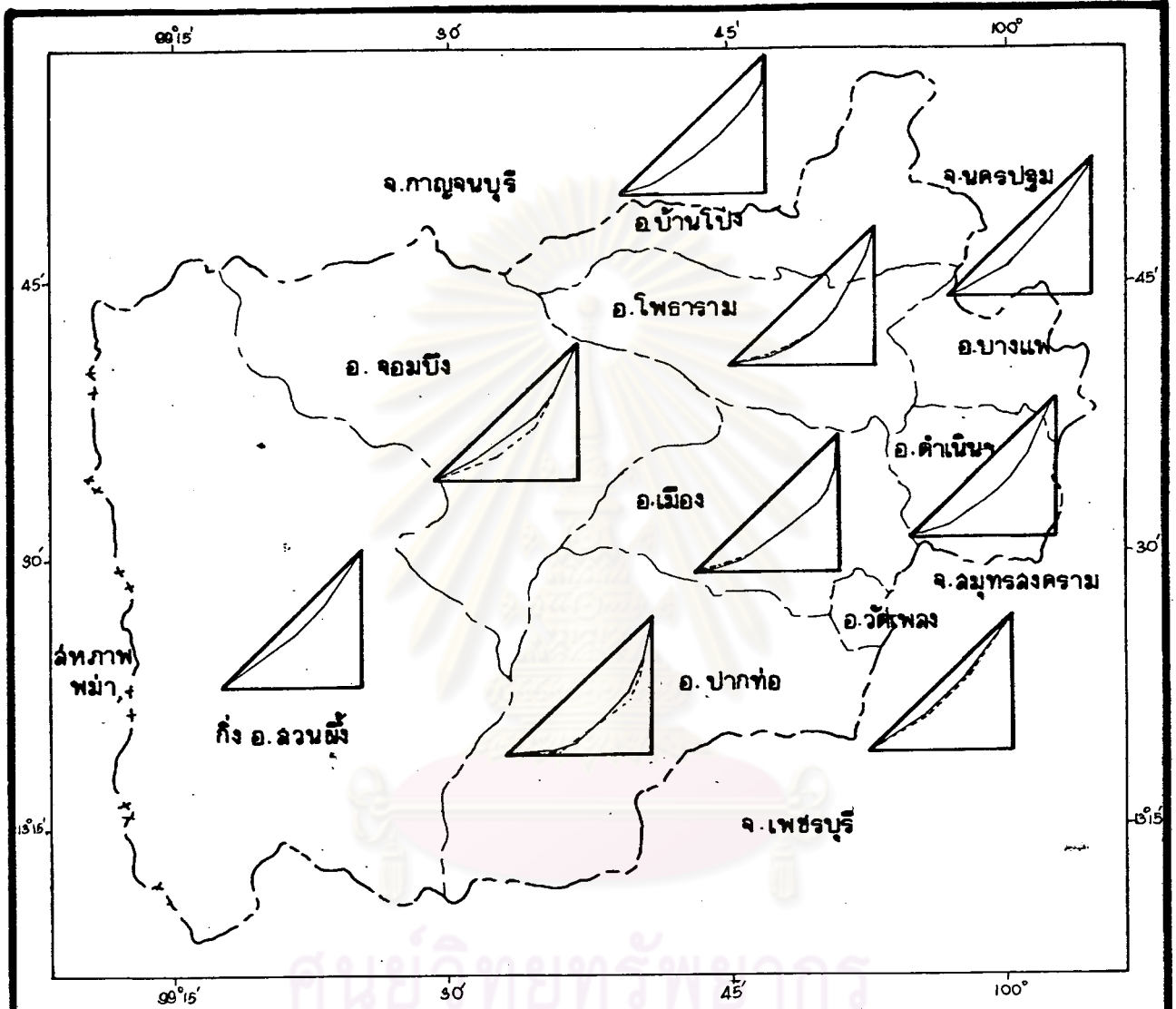
แสดง การกระจายตัวประชากร

พ.ศ. 2520 เป็นรายตำบล

ที่มา: ตารางที่ 1.2 ภาคผนวก

- สัญลักษณ์:
- > 12,000 คน
 - 7,000-12,000 "
 - 3,600-7,000 "
 - < 3,600 "

แผนที่จังหวัดราชบุรี
 แสดงการกระจายตัวประชากรบนพื้นที่
 พิจารณาจาก LORENZ CURVE
 ที่มา จากตารางที่ 1.3-1.5 ภาคผนวก

— พ.ศ. 2510
 - - - พ.ศ. 2520

0 10 20 กม.

LORENZ CURVE
 จ.ราชบุรี

ตารางที่ ๕ แสดงค่าครรชนีการรวมตัวประชากร พ.ศ. ๒๕๑๐, ๒๕๒๐

ชื่อเขตพื้นที่	ครรชนีการรวมตัวประชากร	
	พ.ศ. ๒๕๑๐	พ.ศ. ๒๕๒๐
๑. อ.เมือง	๐.๕๑๘๘	๐.๕๓๕๕
๒. อ.โพธาราม	๐.๓๑๑๘	๐.๓๑๘๗
๓. อ.บ้านโป่ง	๐.๓๐๗๑	๐.๓๐๕๒ *
๔. อ.ปากท่อ	๐.๒๘๘๒	๐.๓๒๓๘
๕. อ.จอมบึง	๐.๒๗๕๓	๐.๑๘๕๖ * = 1955
๖. อ.ดำเนินสะดวก	๐.๒๕๑๓	๐.๒๓๐๕ * . 0108
๗. อ.บางแพะ	๐.๑๗๕๘	๐.๑๗๓๐ * . 0019
๘. อ.วัดเพลง	๐.๑๒๘๑	๐.๑๑๘๕ * . 0096
๙. กิ่ง อ.สวนผึ้ง	-	๐.๑๒๕๖
รวมทั้งจังหวัด	๐.๕๖๘๑	๐.๕๓๑๑

ที่มา จากการคำนวณโดยใช้ค่าจากตารางที่ ๑.๕ ภาคผนวกและใช้สูตรที่ปรากฏ
ในหน้า ๕๒

หมายเหตุ ค่าครรชนีการรวมตัวของ กิ่ง อ.สวนผึ้ง พ.ศ. ๒๕๑๐ รวมอยู่ในค่าครรชนี
การรวมตัว พ.ศ. ๒๕๑๐ ของ อ.จอมบึง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๒. การกระจายตัวประชากร มีวิธีการศึกษา ๒ วิธี คือ

ก. LORENZ CURVE

การศึกษาการกระจายตัวประชากรโดยใช้ LORENZ CURVE โดยการ Plot ค่าอัตราร้อยละสะสมของพื้นที่กับ อัตราร้อยละสะสมของประชากร (แผนທີ່ที่ ๑๒) การพิจารณามีดังนี้

๑) ถ้าเส้นโค้งรัดเข้าหามุมที่แกนทั้งสอง (x, y) ตัดกันมากเท่าไร แสดงถึงการรวมตัวของประชากรมีมากเท่านั้น

๒) เมื่อเส้นที่เชื่อมปลายแกนทั้งสอง เชื่อมต่อกัน เป็นรูปสามเหลี่ยมแล้ว เส้นทะแยงมุมจะแสดงถึง การกระจายตัวของประชากรในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอที่สุด

การกระจายตัวประชากรในจังหวัดราชบุรี ในเขตป่านกลาง (แผนທີ່ที่ ๑๒) และการกระจายตัวประชากรในแต่ละอำเภอ ส่วนใหญ่แทบทั้งสิ้นมีการกระจายตัวประชากรค่อนข้างสม่ำเสมอ เส้นเชื่อมแกนทั้งสองรัดเข้าหามุมที่แกนทั้งสองตัดกันน้อย อำเภอที่มีการกระจายตัวในลักษณะกระจุกตัวมากที่สุด คือ อ.เมือง อ.โพธาราม อ.ปากท่อ และ อ.บ้านโป่งตามลำดับ ซึ่งเป็นที่ตั้งของเทศบาลเมืองเป็นส่วนใหญ่ ทั้งปี ๒๕๑๐ และปี ๒๕๒๐

ข. ดัชนีการรวมตัวประชากร (Concentration Index)

เป็นวิธีวัดค่าการกระจายตัวของประชากร (Agglomeration Research) โดยใช้สูตร

$$\text{ดัชนีการรวมตัวประชากร} = \frac{\text{C.P. พื้นที่} - \text{C.P. ประชากร}}{\text{C.P. พื้นที่}}$$

C.P. หมายถึง อัตราร้อยละสะสม (Cumulative Percent)

จากค่าดัชนีการรวมตัวประชากร นำมาพิจารณาการกระจายตัวประชากรได้ ดังนี้คือ

เมื่อค่าดัชนีการรวมตัวเข้าใกล้ ๑ แสดงถึง การกระจุกตัวของประชากรในพื้นที่

มีมาก

เมื่อค่าดัชนีการรวมตัวเข้าใกล้ ๐ แสดงถึงการกระจายตัวของประชากรในพื้นที่

ค่อนข้างสม่ำเสมอ

ค่าดัชนีการรวมตัวของจังหวัดราชบุรี ในปี ๒๕๑๐ และปี ๒๕๒๐ เท่ากับ ๐.๔๖๔๐ และ ๐.๔๓๑๑ ตามลำดับ ในปี ๒๕๒๐ มีการกระจายตัวประชากรมากกว่าปี ๒๕๑๐ นั่นคือ สภาพการกระจายตัวของประชากรโดยทั่วไปยังแสดงถึงสภาพของชุมชน เป็นลักษณะของชนบทอยู่มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายอำเภอ ค่าดัชนีการรวมตัวประชากรแตกต่างกัน แต่ยังคงแสดงถึงสภาพการกระจายตัวมากกว่าการกระจุกตัวในทุกอำเภอ เนื่องจากมีค่าดัชนีการรวมตัวประชากรเข้าใกล้ ๐ มากกว่าเข้าใกล้ ๑ ทั้งในปี ๒๕๑๐ และ ปี ๒๕๒๐ คือ

พ.ศ. ๒๕๑๐ อ.เมือง มีค่าดัชนีการรวมตัวประชากรสูงสุด รองมาคือ อ.โพธาราม อ.บ้านโป่ง อ.ปากท่อ อ.จอมบึง อ.ดำเนินสะดวก อ.บางแพ และ อ.วัดเพลง ตามลำดับ สภาพการกระจายตัวประชากรในทุกอำเภอยังแสดงถึงสภาพชุมชน เป็นลักษณะของชนบทอยู่มาก โดยมี อ.วัดเพลง เป็นอำเภอที่มีลักษณะของชนบทมากที่สุด รองมาคือ อ.บางแพ อ.ดำเนินสะดวก และอำเภออื่น ๆ ตามลำดับ อ.เมือง มีสภาพชุมชนเป็นลักษณะชนบทน้อยที่สุด จากค่าดัชนีการรวมตัวแต่ละอำเภอ พบว่า อำเภอที่ตั้งอยู่ในบริเวณที่มีเส้นทางคมนาคมทางบก คือ ทางรถไฟสายใต้ และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔ ผ่าน เป็นอำเภอที่มีสภาพชุมชนเป็นลักษณะของชนบทน้อยกว่าอำเภออื่น ๆ และเป็นอำเภอที่มีเขตชุมชนเมืองมากกว่าอำเภออื่น คือ อ.เมือง อ.บ้านโป่ง และ อ.โพธาราม และ อ.บางแพ อ.วัดเพลง ซึ่งเป็นอำเภอขนาดใหญ่มีสภาพชุมชนเป็นลักษณะชนบทมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากพื้นที่ไม่มีการพัฒนาในถิ่น เส้นทางคมนาคม ไม่มีการพัฒนาด้านการค้า พื้นที่เหล่านี้จะอาศัยการบริการจากอำเภออื่น คือ ประชากรใน อ.บางแพ จะรับบริการจาก อ.โพธาราม และ อ.ดำเนินสะดวก เป็นส่วนใหญ่ ส่วน อ.วัดเพลง ประชากรจะรับบริการจาก อ.เมือง เป็นส่วนใหญ่

พ.ศ. ๒๕๒๐ ค่าดัชนีการรวมตัวประชากรยังคงแสดงถึงสภาพชุมชน เป็นลักษณะชุมชนที่อยู่
 มาก เว้นเทียบกับปี ๒๕๑๐ ทั้งนี้เนื่องจากค่าดัชนีการรวมตัวประชากรคงมีค่าเข้าใกล้ ๐ มากกว่า
 เข้าใกล้ ๑ โดยที่ อ.เมือง มีค่าดัชนีการรวมตัวประชากรสูงสุด รองมาคือ อ.ปากท่อ อ.โพธาราม
 อ.บ้านโป่ง อ.ดำเนินสะดวก อ.จอมบึง อ.บางแพะ อ.วัดเพลง และกิ่ง อ.สวนผึ้ง ตามลำดับ จาก
 ค่าดัชนีการรวมตัวประชากร เมื่อเปรียบเทียบกับค่าดัชนีการรวมตัวประชากรปี ๒๕๑๐ ปรากฏว่า
 อ.ปากท่อ มีค่าดัชนีการรวมตัวประชากรต่ำกว่า อ.โพธาราม และ อ.บ้านโป่ง แสดงถึง อ.ปากท่อ
 มีวิวัฒนาการชุมชนจากการเป็นชุมชนที่มีลักษณะชนบทมาก มาเป็นชุมชนที่มีลักษณะชนบทน้อยลงภายหลัง
 ปี ๒๕๑๐ ทั้งนี้เนื่องมาจากการพัฒนาด้านการคมนาคมในบริเวณ อ.ปากท่อ โดยมีการเปิดเส้นทาง
 หลวงแผ่นดินสาย ชุมบุรี-ปากท่อ ในปี ๒๕๑๖ ซึ่งรถยนต์ที่เดินทางติดต่อระหว่างจังหวัดต่าง ๆ ทาง
 ภาคใต้กับจังหวัดอื่น ๆ ในภาคกลาง และภาคอื่น ๆ จะใช้เส้นทางสายนี้แทนเส้นทางหลวงแผ่นดิน
 หมายเลข ๔

โดยสรุป จากการพิจารณาการกระจายตัวประชากร โดยใช้ค่าดัชนีการรวมตัวประชากร
 พบว่า มีการรวมตัวประชากรเพิ่มมากขึ้นกว่า ปี ๒๕๑๐ อำเภอที่มีการรวมตัวของประชากรมากขึ้น คือ
 อ.เมือง อ.โพธาราม อ.ปากท่อ อำเภออื่น ๆ มีค่าดัชนีการรวมตัวประชากรลดลง

โดยสรุป จากการศึกษาการกระจายตัวประชากรทั้งวิธี Lorenz Curve และใช้ ค่า
 ดัชนีการรวมตัวประชากร แสดงถึงการกระจายตัวประชากรอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง และในบาง
 อำเภอมีการกระจายตัวประชากรมาก แสดงถึงสภาพชุมชนใน จ.ราชบุรีโดยทั่วไปเป็นลักษณะชุมชน

ชนบท

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๓. ความหนาแน่นประชากร (แผนທີ່ที่ ๑๓, ๑๔)

เป็นการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างประชากรกับพื้นที่ จากการศึกษาความหนาแน่นประชากรทั้งจังหวัด ได้ว่าในปี ๒๕๑๐ และปี ๒๕๒๐ จ.ราชบุรีมีความหนาแน่นประชากร ๕๓ และ ๑๑๔ คน/กม.^๒ ตามลำดับ ในช่วงเวลา ๑๐ ปี มีความหนาแน่นประชากรเพิ่มขึ้น ๒๖ คน/กม.^๒ ในระดับอำเภอ อำเภอที่มีความหนาแน่นประชากรสูงได้แก่ อ.ดำเนินสะดวก อ.บ้านโป่ง อ.เมือง ตามลำดับ มีความหนาแน่นประชากรมากกว่า ๓๐๐ คน/กม.^๒ (ตารางที่ ๖) ทั้ง อำเภอส่วนหนึ่ง อ.จอมบึง และ อ.ปากท่อ มีความหนาแน่นประชากรต่ำสุดตามลำดับ เป็นที่สังเกตได้ว่า อำเภอที่มีความหนาแน่นประชากรต่ำสุดเป็นอำเภอที่มีเขตการปกครองอำเภอขนาดใหญ่กว่าอำเภอที่มีความหนาแน่นประชากรสูง ประกอบกับบริเวณที่มีประชากรตั้งถิ่นฐานอยู่น้อยกว่า อันเนื่องมาจากสภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ดอน และเป็นบริเวณป่าแทบทั้งสิ้น เป็นเหตุให้มีความหนาแน่นประชากรต่ำ เกี่ยวกับความหนาแน่นประชากรในแต่ละอำเภอกล่าวโดยสรุปได้ว่า อำเภอที่ตั้งอยู่ในบริเวณที่ราบตอนบนและตอนกลางของจังหวัด ได้แก่ อ.บ้านโป่ง อ.โพธาราม อ.เมือง อ.บางแพ และ อ.ดำเนินสะดวก มีความหนาแน่นประชากรมากกว่าอำเภอที่ตั้งอยู่ในบริเวณอื่น ๆ ทางด้านตะวันตกและบริเวณด้านใต้ของจังหวัด เป็นการสอดคล้องกับสภาพกายภาพ คือ ในบริเวณที่ราบลุ่ม พื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีเส้นทางคมนาคมติดต่อกับบริเวณพื้นที่อื่น ๆ สะดวก เป็นปัจจัยดึงดูดให้ประชากรเข้ามาตั้งถิ่นฐาน ประกอบอาชีพมาก เป็นบริเวณที่มีความหนาแน่นประชากรสูง โดยทั่วไป ส่วนบริเวณที่ราบตอนกลางบางส่วนพื้นที่แห้งแล้งกว่าบริเวณที่ราบลุ่ม และบริเวณที่คอนทางด้านตะวันตก พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่า ขาดเส้นทางคมนาคมสำคัญ ๆ ผ่าน จึงขาดพลังดึงดูดให้ประชากรเข้ามาตั้งถิ่นฐานประกอบอาชีพดังเช่นบริเวณที่ราบลุ่ม ดังนั้นความหนาแน่นประชากรจึงต่ำกว่า เกี่ยวกับความหนาแน่นประชากร เพื่อให้เห็นความแตกต่างระหว่างประชากรกับพื้นที่ในรายละเอียดได้มีการศึกษาความหนาแน่นประชากรระดับตำบลในแต่ละอำเภอ โดยแบ่งกลุ่มตำบลตามความหนาแน่นประชากรได้เป็น ๕ กลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มมีความหนาแน่นประชากรต่างกันตั้งแต่ความหนาแน่นประชากรต่ำกว่า ๑๕๐ คน/กม.^๒ จนถึงกลุ่มที่มีความหนาแน่นประชากรมากกว่า ๑,๐๐๐ คน/กม.^๒ (ตารางที่ ๗)

ตารางที่ ๖ แสดงความหนาแน่นประชากรรายอำเภอ พ.ศ.๒๕๑๐, ๒๕๒๐

อำเภอ	เนื้อที่ (กม. ๒)	จำนวนประชากร		ความหนาแน่นประชากร คน/กม. ๒	
		๒๕๑๐	๒๕๒๐	๒๕๑๐	๒๕๒๐
๑. เมือง	๔๕๕.๒๔	๑๑๑, ๘๒๑	๑๔๐, ๑๘๘	๒๔๖	๓๐๙
๒. บ้านโป่ง	๓๙๐.๐๐	๙๙, ๗๕๓	๑๒๕, ๔๒๖	๒๕๕.๗๘	๓๒๒
๓. โพธาราม	๔๔๐.๔๖	๘๓, ๕๐๗	๑๐๑, ๓๖๕	๑๙๐	๒๓๐
๔. บางแพ	๑๘๒.๐๐	๓๑, ๙๓๐	๓๗, ๗๓๒	๑๗๕	๒๐๗
๕. ปากท่อ	๖๙๑.๘๗	๓๕, ๘๔๘	๔๒, ๐๙๒	๕๑	๖๑
๖. ตำเนินมะดึก	๑๘๙.๙๗	๘๒, ๒๗๖	๙๒, ๓๒๒	๔๓๓	๔๘๖
๗. วิกเพอง	๔๐.๐๐	๘, ๗๔๙	๑๐, ๘๓๐	๒๑๙	๒๑๗.๕
๘. จอมบึง	๘๑๖.๐๐	๑๘, ๒๗๘	๓๗, ๘๙๙	๒๒	๔๗
๙. กิ่ง อ.สวนผึ้ง	๑, ๙๓๓.๒๖	๔, ๙๙๕	๒๑, ๓๙๓	๓	๑๑
รวม	๕, ๑๓๗.๘๐	๔๗๘, ๒๕๗	๖๐๙, ๓๔๗	๙๓.๐๙	๑๑๙.๖๐

ที่มา จากตารางที่ ๑๒ ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๗ แสดงกลุ่มความหนาแน่นประชากรระดับตำบล พ.ศ. ๒๕๑๐, ๒๕๒๐

ลำดับที่	ความหนาแน่น ประชากร(คน/กม. ^๒)	จำนวนตำบล		จำนวนตำบลที่เพิ่ม-ลด และกลุ่มที่มาของตำบล
		๒๕๑๐	๒๕๒๐	
๑	> ๑,๐๐๐	๔	๗	เพิ่ม ๓ ตำบลจากกลุ่ม ๒
๒	๖๐๐ - ๑,๐๐๐	๔	๔	เพิ่ม ๓ ตำบลจากกลุ่มที่ ๓
๓	๓๔๐ - ๖๐๐	๑๘	๒๐	เพิ่ม ๖ ตำบลจากกลุ่มที่ ๔
๔	๑๔๐ - ๓๔๐	๔๕	๕๒	เพิ่ม ๓ ตำบลจากกลุ่มที่ ๓, ๔
๕	< ๑๔๐	๑๔	๑๗	ลดลง ๒ ตำบล

ที่มา แผนภาพที่ ๔, ๕ และตารางที่ ๑.๒ (ภาคผนวก)

หมายเหตุ ตำบลที่เพิ่มขึ้น ๕ ตำบลในระยะหลังปี พ.ศ. ๒๕๑๐ คงรวมอยู่ในตำบลเดิม

คือ ต.พิบูลทอง รวมอยู่ใน ต.สามเรือน

ต.อ่างหิน รวมอยู่ใน ต.ทุ่งหลวง

ต.ประสาธลสิทธิ์ รวมอยู่ใน ต.ดอนไผ่

ต.บ้านบึง ต.ป่าหวาย รวมอยู่ใน ต.สวนผึ้ง

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กลุ่มที่ ๑. มีความหนาแน่นประชากรมากที่สุด คือ ความหนาแน่นประชากรมากกว่า ๑,๐๐๐ คน/กม.^๒ ในปี ๒๕๑๐ ได้แก่ ท.เมืองบ้านโป่ง ท.เมือง ท.เมืองโพธาราม และ ก.ศรีสุราษฎร์ ทั้ง ๔ ตำบลเป็นบริเวณชุมชนเมืองทั้งสิ้น ต่อมาในปี ๒๕๒๐ มีตำบลเพิ่มขึ้น ๓ ตำบล มาจากกลุ่มตำบลกลุ่มที่ ๒ ได้แก่ ส.ดำเนินสะดวก ต.ตาหลวง ต.สีหิ้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็น ตำบลใน อ.ดำเนินสะดวก คือ ๔ ใน ๗ ตำบล อยู่ใน อ.ดำเนินสะดวก กลุ่มที่ ๑ นี้จำนวนตำบล ๕ ใน ๗ ตำบลเป็นบริเวณชุมชนเมือง โดยเป็นบริเวณชุมชนเมืองในรูปเทศบาล ๓ ชุมชน เป็น ชุมชนเมืองในรูปสุขาภิบาล ๒ ชุมชน

กลุ่มที่ ๒ มีความหนาแน่นประชากร ๖๐๐ - ๑,๐๐๐ คน/กม.^๒ ในปี ๒๕๑๐ มี ๔ ตำบล ได้แก่ ส.ดำเนินสะดวก ต.ตาหลวง ต.สีหิ้น และ ส.ศรีคอนไผ่ (ต.คอนไผ่) ต่อมาในปี ๒๕๒๐ มีการเปลี่ยนแปลงตำบลในกลุ่มนี้ กล่าวคือ ๓ ตำบลใน ๔ ตำบลยกเว้น ต.คอนไผ่ มี จำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้นและเปลี่ยนไปอยู่ในกลุ่มที่ ๑ และมีจำนวนตำบลเพิ่มมาจากกลุ่มที่ ๓ อีก ๓ ตำบล คือ ต.พงสวาย ต.โคกหม้อ ต.บ้านไร่ ในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นตำบลใน อ.เมือง กล่าว คือ ๓ ใน ๔ ตำบลเป็นตำบลใน อ.เมือง

กลุ่มที่ ๓ มีความหนาแน่นประชากร ๓๕๐ - ๖๐๐ คน/กม.^๒ ในปี ๒๕๑๐ มีจำนวน ๑๘ ตำบล ได้แก่ ส.ปากท่อ ส.ห้วยหินสี้ (ต.อ่างทอง) ส.หลักเมือง (ต.พงสวาย) ต.สวนกล้วย ต.หนองกบ ส.หนองโพ ต.ท่าไม้ ต.คลองตาก ต.โคกหม้อ ต.บ้านไร่ ต.บ้านฉียง ส.วัดเพลง ต.คอนทราย ต.คลองข้อม ต.สร้อยฟ้า ต.ป่าไผ่ ต.หนองกลางนา ต.ขุนพิทักษ์ ส่วนใหญ่เป็นตำบล ใน อ.โพธาราม และ อ.เมือง ลามลำทับ กล่าวคือ ๖,๕ ใน ๑๘ ตำบล เป็นตำบลในอำเภอ ดังกล่าว ต่อมาในปี ๒๕๒๐ ได้มีการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ จำนวน ๓ ตำบลใน ๑๘ ตำบล มีความหนาแน่นประชากรเพิ่มมากขึ้น เปลี่ยนไปอยู่ในกลุ่มที่ ๒ และมีตำบลที่มีความหนาแน่นประชากร เพิ่มมากขึ้นเปลี่ยนจากกลุ่มที่ ๔ มาอยู่ในกลุ่มที่ ๓ ในปี ๒๕๒๐ จำนวน ๖ ตำบล คือ ส.ท่าผา ต.คอนกระเบื้อง ส.บ้านเสือก ต.คิ่งน้ำวน ต.เจ็ดเสมียน ต.บ้านไร่ และมี ต.หนองกลางนา มีความหนาแน่นประชากรลดลง เปลี่ยนจากกลุ่มที่ ๓ ในปี ๒๕๑๐ เป็นกลุ่มที่ ๔ ในปี ๒๕๒๐

กลุ่มที่ ๔ มีความหนาแน่นประชากร ๑๕๐ - ๓๕๐ คน/กม.^๒ ได้แก่ ตำบลต่าง ๆ ที่อยู่รอบนอกกลุ่มที่ ๑-๓ ในปี ๒๕๑๐ มี ๔๕ ตำบลและต่อมาในปี ๒๕๒๐ มี ๕๒ ตำบล ส่วนใหญ่ตำบลต่าง ๆ ในกลุ่มนี้จะมีความหนาแน่นประชากรเพิ่มขึ้นในปี ๒๕๒๐ ไม่มากคงอยู่ในกลุ่มความหนาแน่นประชากรกลุ่มเดิม มีตำบลที่เปลี่ยนแปลงอยู่ ๓ ตำบล คือ ต.หนองกลางนา มาจากกลุ่มที่ ๓ ของกลุ่มความหนาแน่นปี ๒๕๑๐ และ ต.บ้านสิงห์ ต.ดอนทราย ของ อ.ปากท่อ มาจากกลุ่มที่ ๕

กลุ่มที่ ๕ มีความหนาแน่นประชากรน้อยกว่า ๑๕๐ คน/กม.^๒ เป็นกลุ่มที่มีความหนาแน่นประชากรเบาบางที่สุด ส่วนใหญ่เป็นตำบลที่ตั้งอยู่ในบริเวณที่ดอน และที่ราบตอนกลางทางทิศตะวันตกตลอดมาถึงบริเวณตอนกลางของจังหวัด ในปี ๒๕๑๐ มีจำนวน ๑๙ ตำบล ต่อมาในปี ๒๕๒๐ เหลือเพียง ๑๗ ตำบล โดยอีก ๒ ตำบลเปลี่ยนไปอยู่ในกลุ่มที่ ๔ ดังกล่าวข้างต้น

โดยสรุป ความหนาแน่นประชากรในระดับตำบลส่วนใหญ่มีความหนาแน่นประชากรสูงในบริเวณด้านตะวันออกของจังหวัด ซึ่งเป็นบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำ มีการแบ่งเขตการปกครองระดับตำบล ในพื้นที่ขนาดเล็ก โดยเฉพาะบริเวณเขตชุมชนเมือง มีความหนาแน่นประชากรสูงมาก ส่วนบริเวณตอนกลางและบริเวณด้านตะวันตก ซึ่งเป็นบริเวณที่ราบและที่ดอนตามลำดับพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่า เขา ดิน มีความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงต่ำ และบางพื้นที่เป็นที่แห้งแล้ง มีการแบ่งเขตการปกครองระดับตำบลในพื้นที่ขนาดใหญ่ เป็นบริเวณที่มีความหนาแน่นประชากรเบาบางและความหนาแน่นเบาบางมากในบริเวณด้านตะวันตก ความหนาแน่นประชากรส่วนใหญ่เป็นความหนาแน่นประชากรในกลุ่มที่ ๕

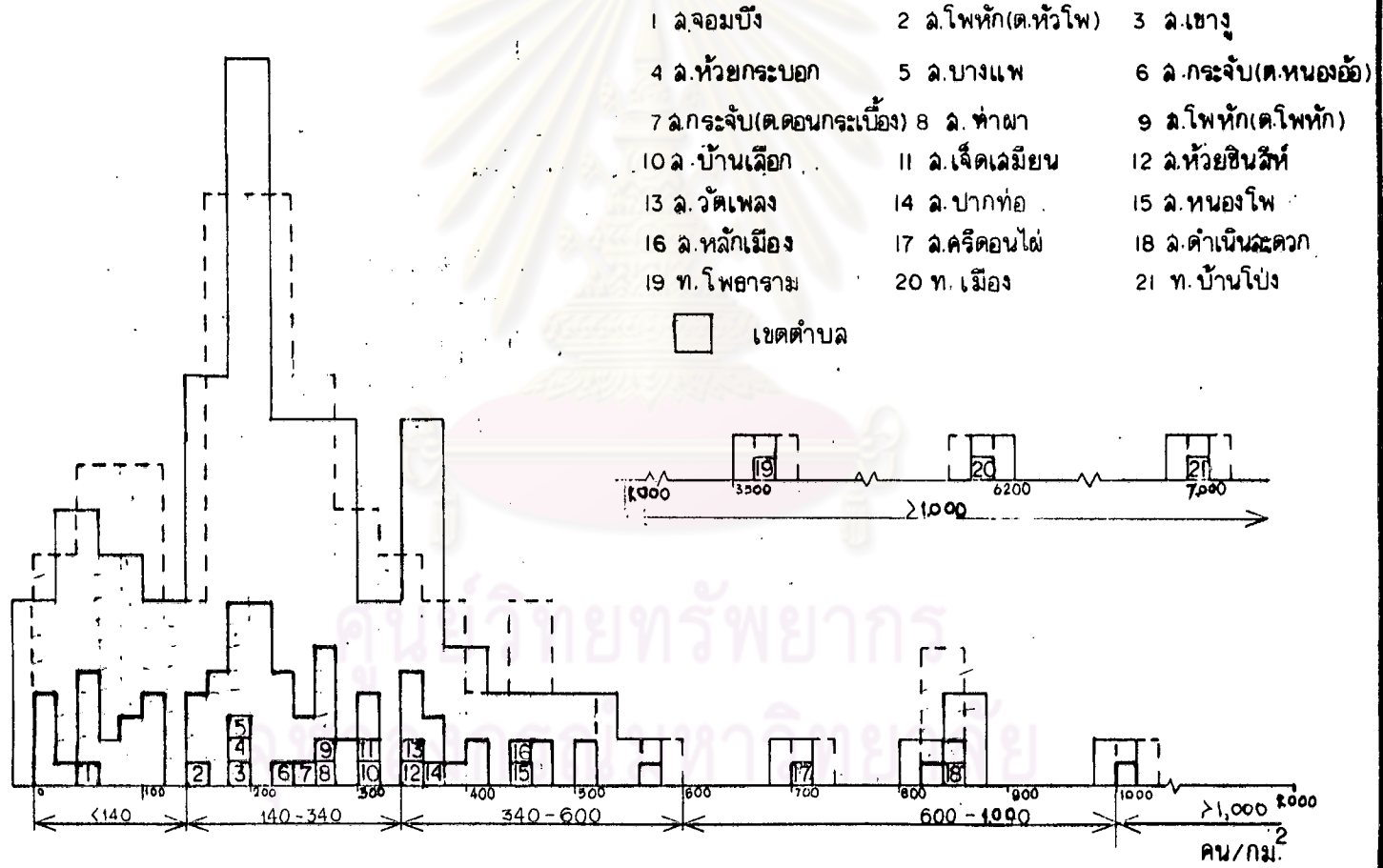
โดยสรุป ความหนาแน่นประชากรใน จ.ราชบุรี จะมีความหนาแน่นประชากรสูง และสูงมากโดยทั่วไปในบริเวณพื้นที่ด้านตะวันออก และบริเวณตอนกลางบางส่วน ทั้งนี้เนื่องจากเป็นบริเวณพื้นที่ที่มีความได้เปรียบด้านสภาพกายภาพ เส้นทางคมนาคมสายหลัก และประกอบกับเป็นบริเวณที่มีการแบ่งเขตการปกครองในพื้นที่ขนาดเล็กกว่าบริเวณอื่น และบริเวณด้านตะวันตกเป็นบริเวณที่มีความหนาแน่นประชากรต่ำสุด ทั้งนี้เนื่องจากความเสียเปรียบในหลายประการตรงข้าม

กับบริเวณค้ำตะวันออก กล่าวคือ หินที่ส่วนใหญเป็นหินที่ป่า ขาดเส้นทางคมนาคมสายหลัก และ
อื่น ๆ ไม่เชื่ออำนาจต่อการตั้งถิ่นฐาน ประกอบกันมีการแบ่งเขตการปกครองในพื้นที่ขนาดใหญ่

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กลุ่มตำบลจังหวัดราชบุรี แบ่งตามความหนาแน่นประชากร พ.ศ. 2510

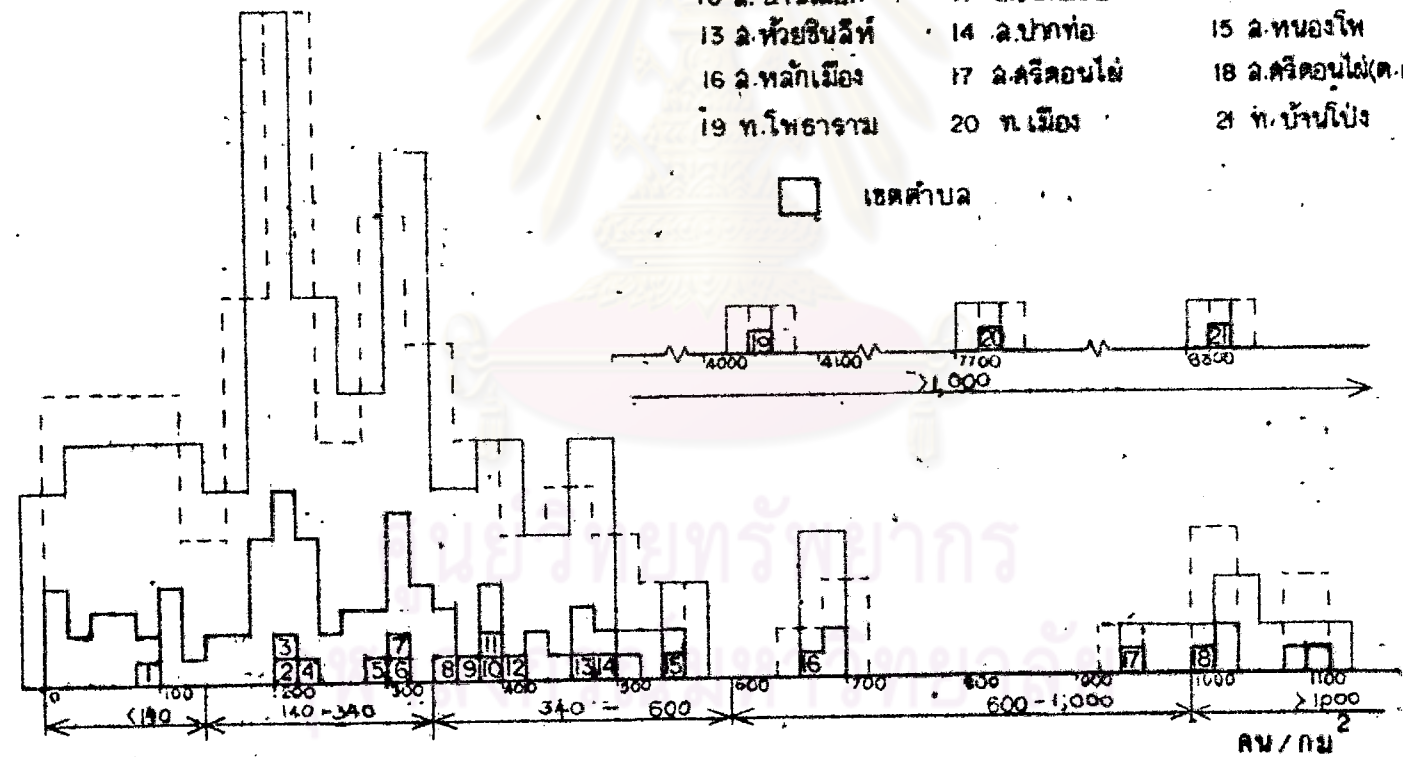

ที่มา. จากตารางที่ 1: 2 ภาคผนวก

กลุ่มตำบลจังหวัดราชบุรี แบ่งตามความหนาแน่นประชากร พ.ศ. 2520

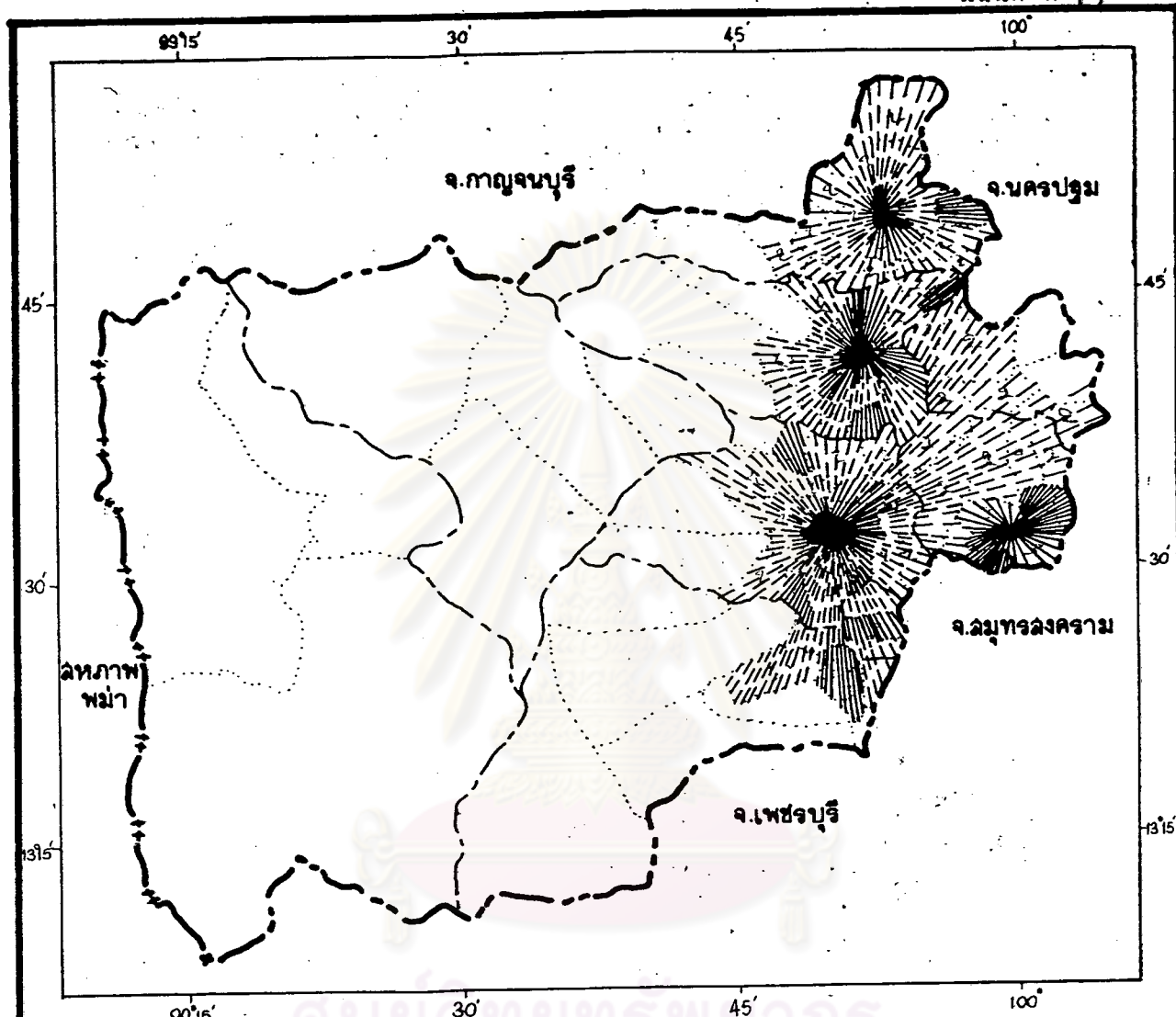
1 อ.จอมบึง	2 อ.บางแพ	3 อ.โพหัก(หัวโพ)
4 อ.ห้วยกระบอก	5 อ.เขาวง	6 อ.กระสัง(เต.หนองอ้อ)
7 อ.โพหัก(ค.โพหัก)	8 อ.กระสัง(ค.ดอนกระเบื้อง)	9 อ.วัดเพลง
10 อ.บ้านเขว้า	11 อ.เข็ดลัมธิชัย	12 อ.ท่ามา
13 อ.ห้วยหินสอ	14 อ.ปากท่อ	15 อ.หนองโพ
16 อ.หลักเมือง	17 อ.ศรีดอนไชย	18 อ.ศรีดอนไชย(ค.ศรีสุ-
19 ท.โพธาราม	20 ท.เมือง	21 ท.บ้านโป่ง

□ เขตตำบล

ที่มา จากตารางที่ 1.2 ภาคผนวก

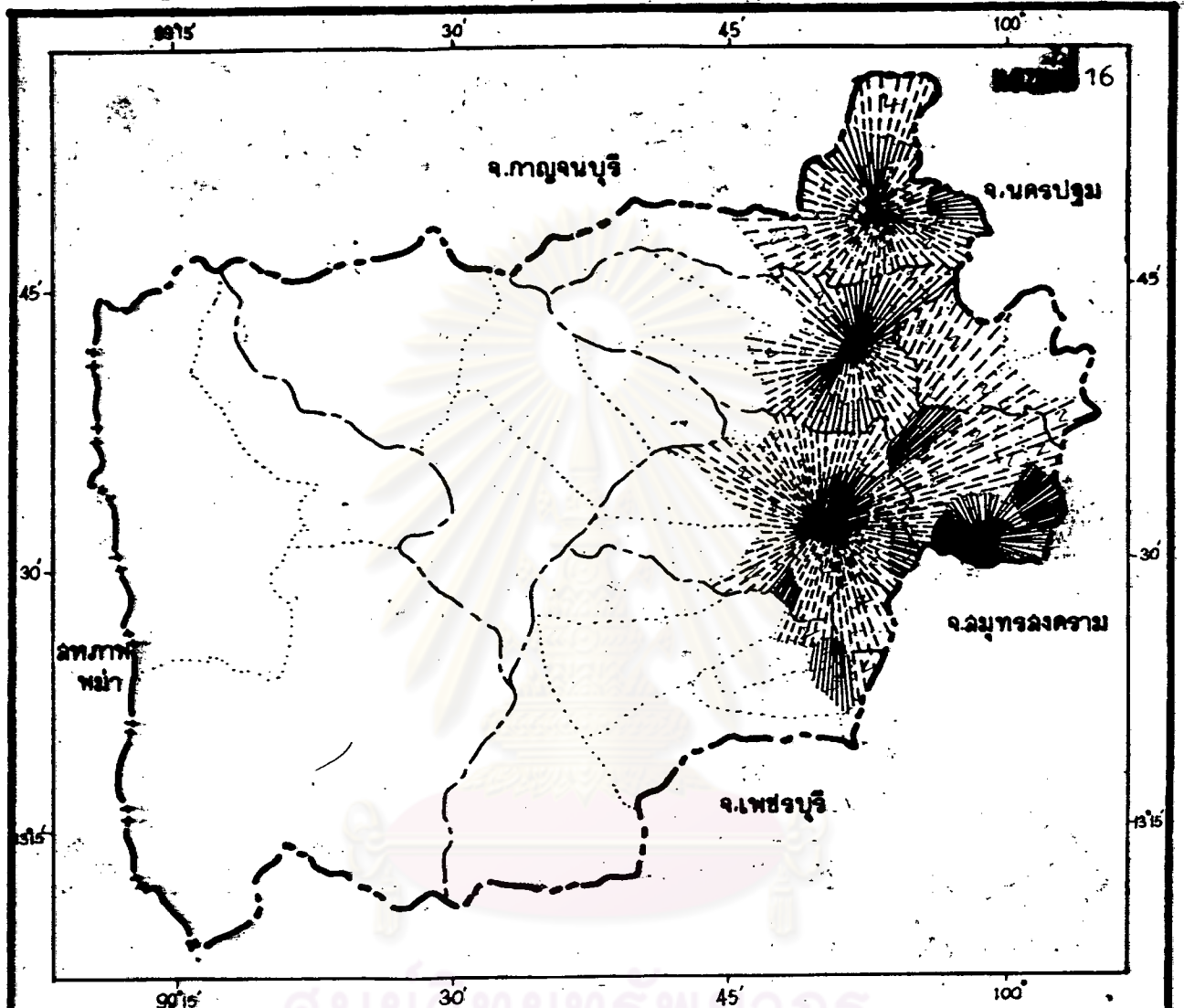
แผนที่ ที่ 15

แผนที่จังหวัดราชบุรี
 แสดง ศูนย์กลางชุมชนและเขตอิทธิพล
 พ.ศ. 2510
 ที่มา. จากตารางที่ 1.2. ภาคผนวก

สัญลักษณ์
 * ศูนย์กลางชุมชน
 <— เขตอิทธิพล

0 8 12 20 กม.

แผนที่จังหวัดจันทบุรี
 แสดง ศูนย์กลางชุมชนและเขตอิทธิพล
 พ.ศ. 2520
 ที่มา จากตารางที่ 1.2 ภาคผนวก

สัญลักษณ์

- ☼ ศูนย์กลางชุมชน
- ← เขตอิทธิพล

0 8 12 20 กม.

๔. ศูนย์กลางชุมชนและเขตอิทธิพล (แผนที่ที่ ๑๔, ๑๖)

สภาพชุมชนโดยทั่วไป เป็นลักษณะชุมชนชนบท เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่มีความหนาแน่นประชากรเบาบาง สภาพชุมชนมีลักษณะชุมชนเมือง เป็นพื้นที่ที่มีประชากรหนาแน่นมาก ดังในปี ๒๕๑๐ ปรากฏภูมิวิเวศศูนย์กลางชุมชนชั้น ๔ บริเวณ โดยมี ท.บ้านโป่ง ท.โพธาราม ท.เมือง และ ส.ศรีดอนไผ่ (ต.ศรีสุราษฎร์) เป็นที่ตั้งของศูนย์กลางชุมชน จากการศึกษพบว่า พื้นที่ที่เกิดศูนย์กลางชุมชนเป็นบริเวณที่มีเส้นทางคมนาคมสายสำคัญ ๆ ต่าง ๆ ผ่าน แตกต่างจากพื้นที่อื่น ๆ คือ มีเส้นทางคมนาคมทางน้ำ ได้แก่ แม่น้ำแม่กลอง มีทางรถไฟสายใต้ผ่าน และเป็นสถานที่หยุดรับส่งคนโดยสารทางรถไฟ มีทางหลวงแผ่นดินผ่านในเขต ท.เมือง และ ท.บ้านโป่ง ส่วน ท.โพธาราม ไม่มีทางหลวงแผ่นดินผ่าน และในเขต ส.ศรีดอนไผ่ เป็นพื้นที่ที่มีลำคลองสายต่าง ๆ เป็นเส้นทางคมนาคมสำคัญ และมีเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๒๕ ผ่าน นอกจากนี้จะเห็นได้ว่า ในบริเวณพื้นที่ราบลุ่ม ดินอุดมสมบูรณ์เท่านั้นที่มีศูนย์กลางชุมชน ในบริเวณที่ราบและที่ดอนไม่ปรากฏจากศูนย์กลางชุมชนแต่ละศูนย์กลางมีรัศมีอิทธิพลแผ่ไปโดยรอบ โดยที่ศูนย์กลางชุมชน ท.เมือง มีแนวโน้มที่จะมีอิทธิพลแผ่ไปในระยะรัศมีที่ไกลกว่าศูนย์กลางชุมชนอื่น ๆ ส่วนใหญ่รัศมีอิทธิพลของศูนย์กลางชุมชน ท.เมือง จะแผ่ไปทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือ และทางทิศใต้ ซึ่งเป็นบริเวณที่มีทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔ ผ่าน รัศมีเขตอิทธิพลของศูนย์กลางชุมชน ท.โพธารามจะแผ่ขยายไปโดยในลักษณะเบาบางเป็นส่วนใหญ่ และมีแนวโน้มจะขยายเขตอิทธิพลไปทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นบริเวณเขตสุขาภิบาล และมีเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔ ผ่าน และรัศมีเขตอิทธิพลของ ท.บ้านโป่ง ส่วนใหญ่จะขยายไปโดยรอบเช่นเดียวกับเขตอิทธิพลของศูนย์กลางชุมชน ท.โพธาราม และมีแนวโน้มจะขยายเขตอิทธิพลออกไปทางด้านทิศตะวันออก ซึ่งเป็นบริเวณที่เป็นชุมทางของทางรถไฟสาย สุพรรณบุรี-กรุงเทพฯ และรัศมีอิทธิพลของศูนย์กลางชุมชน ส.ศรีดอนไผ่ แผ่ไปโดยรอบในบริเวณแคบ ทั้งนี้เนื่องจากเป็นศูนย์กลางชุมชนที่ตั้งอยู่ในบริเวณใกล้สุดเขตของจังหวัด ซึ่งในจังหวัดอื่นไม่ได้ทำการศึกษาเป็นผลให้รัศมีเขตอิทธิพลขาดหายไป โดยสรุปในปี ๒๕๑๐ ศูนย์กลางชุมชน และเขตอิทธิพลของจังหวัดราชบุรี ปรากฏทางด้านตะวันออกในบริเวณที่ราบลุ่ม

แม่น้ำแม่กลอง ที่มีเส้นทางคมนาคมสายสำคัญผ่าน ต่อมาในปี ๒๕๒๐ ศูนย์กลางชุมชนส่วนใหญ่จึงเริ่ม คือ มีศูนย์กลางชุมชน ท.เมือง ท.โพธาราม ท.บ้านโป่ง ส่วนศูนย์กลางชุมชน ส.ศรีดอนไผ่ ขยายพื้นที่ศูนย์กลางเพิ่มขึ้นในเขตพื้นที่ ส.ดำเนินสะดวก ต.ตาหลวง ต.สีหมัน ทั้งนี้เนื่องจากในระยะหลัง มีการพัฒนาพื้นที่อำเภอดำเนินสะดวก โดยเฉพาะบริเวณดังกล่าว เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางน้ำ โดยเปิดตลาดน้ำ ๒ แห่งขึ้น คือ ตลาดน้ำดำเนินสะดวก และตลาดน้ำปากคลองโพหัก ในด้านรัศมีเขตอิทธิพลในนี้มีเด่นชัดขึ้น พบว่าศูนย์กลางชุมชน ท.บ้านโป่ง มีรัศมีอิทธิพลแผ่ขึ้นไปทางเหนือโดยมีเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๒๓ ผ่านในพื้นที่ทางเหนือ ส่วนทางด้านตะวันออกลักษณะรัศมีอิทธิพลคล้ายปี ๒๕๑๐ ไม่ต่อเนื่อง เป็นเขตรัศมีอิทธิพลที่ต่อเนื่องกับบริเวณศูนย์กลางชุมชน รัศมีเขตอิทธิพลของศูนย์กลางชุมชนเมือง ท.โพธาราม แผ่ไปทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือ และทิศเหนือ ซึ่งเป็นบริเวณที่มีทางรถไฟสายใต้ และมีเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔ ผ่าน และบางส่วนแผ่รัศมีอิทธิพลไปทางด้านตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นบริเวณที่มีทางหลวงชนบทสาย เขาช่องพราม-วัด เกล็ดมาสน์ เชื่อมต่อกับทางหลวงจังหวัดสาม ราชบุรี-เบิกไพร และรัศมีเขตอิทธิพลของศูนย์กลางชุมชน ท.เมือง ส่วนใหญ่แผ่ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนทางทิศใต้รัศมีเขตอิทธิพลแคบและเบาบางกว่าเขตรัศมีอิทธิพลในปี ๒๕๑๐ ทั้งนี้เนื่องจากการเปิดเส้นทางสาย ธนบุรี-ปากท่อ ขึ้น ใช้แทนเส้นทางสายเพชรเกษม ตั้งแต่ กรุงเทพมหานคร-จังหวัดราชบุรี ซึ่งจะเป็นการลดความสำคัญของศูนย์กลางชุมชน ท.เมือง ลง ส่วนรัศมีเขตอิทธิพลของศูนย์กลางชุมชน ส.ศรีดอนไผ่ (ต.ศรีสุราษฎร์) รัศมีเขตอิทธิพลแคบ ทั้งนี้เนื่องจากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คาดว่ารัศมีเขตอิทธิพลของศูนย์กลางชุมชนแห่งนี้จะแผ่ไปถึงจังหวัดใกล้เคียง คือ จ.สมุทรสาคร และสมุทรสงคราม

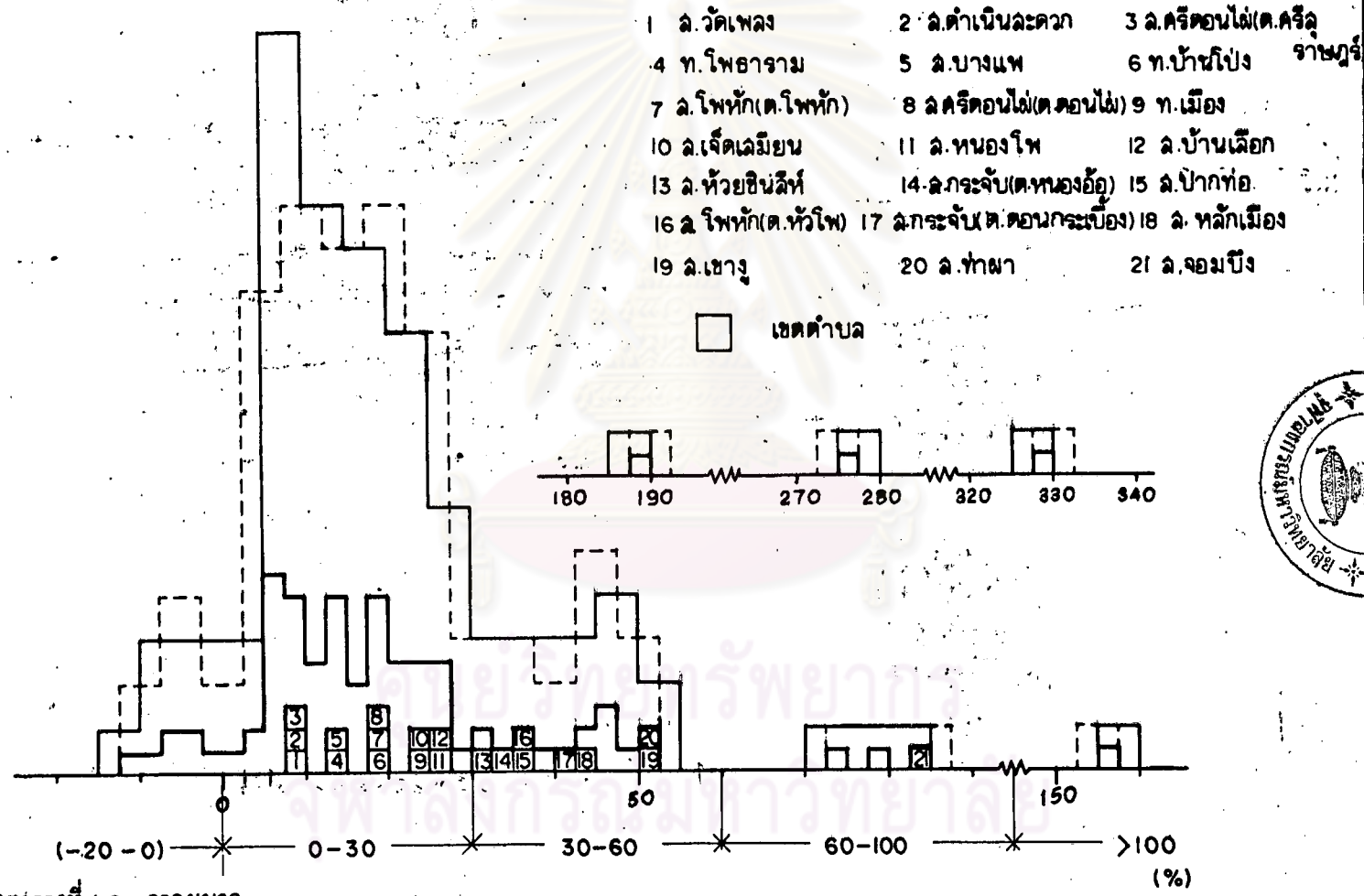
โดยสรุป จ.ราชบุรี มีศูนย์กลางชุมชน ๔ ศูนย์กลาง คือ ศูนย์กลางชุมชน ท.บ้านโป่ง ท.โพธาราม ท.เมือง และศูนย์กลางชุมชน ส.ศรีดอนไผ่ (รวม ส.ดำเนินสะดวก ต.สีหมัน ต.ตาหลวง) ทั้งในปี ๒๕๑๐ และปี ๒๕๒๐ ทั้ง ๔ ศูนย์กลางชุมชน ตั้งอยู่ในบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำด้านตะวันออกของจังหวัดทั้งสิ้น ในบริเวณที่ราบและบริเวณที่ดอนไม่ปรากฏบริเวณศูนย์กลางชุมชนนี้ เนื่องจากบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำ เป็นบริเวณเริ่มต้นของวิวัฒนาการการตั้งถิ่นฐานประชากรใน

จังหวัดราชบุรี และเป็นบริเวณที่มีเส้นทางคมนาคมหลายสายผ่าน ทั้งทางรถไฟสายใต้ แม่น้ำลำคลอง
ต่าง ๆ ทางหลวงแผ่นดินและทางหลวงจังหวัด และยังมีเขตอิทธิพลส่วนใหญ่แผ่ขยายจากบริเวณ
ศูนย์กลางชุมชนไปทางด้านตำบลที่เป็นที่ตั้งของ เขตสุขาภิบาล และตำบลที่มีเส้นทางคมนาคมผ่าน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

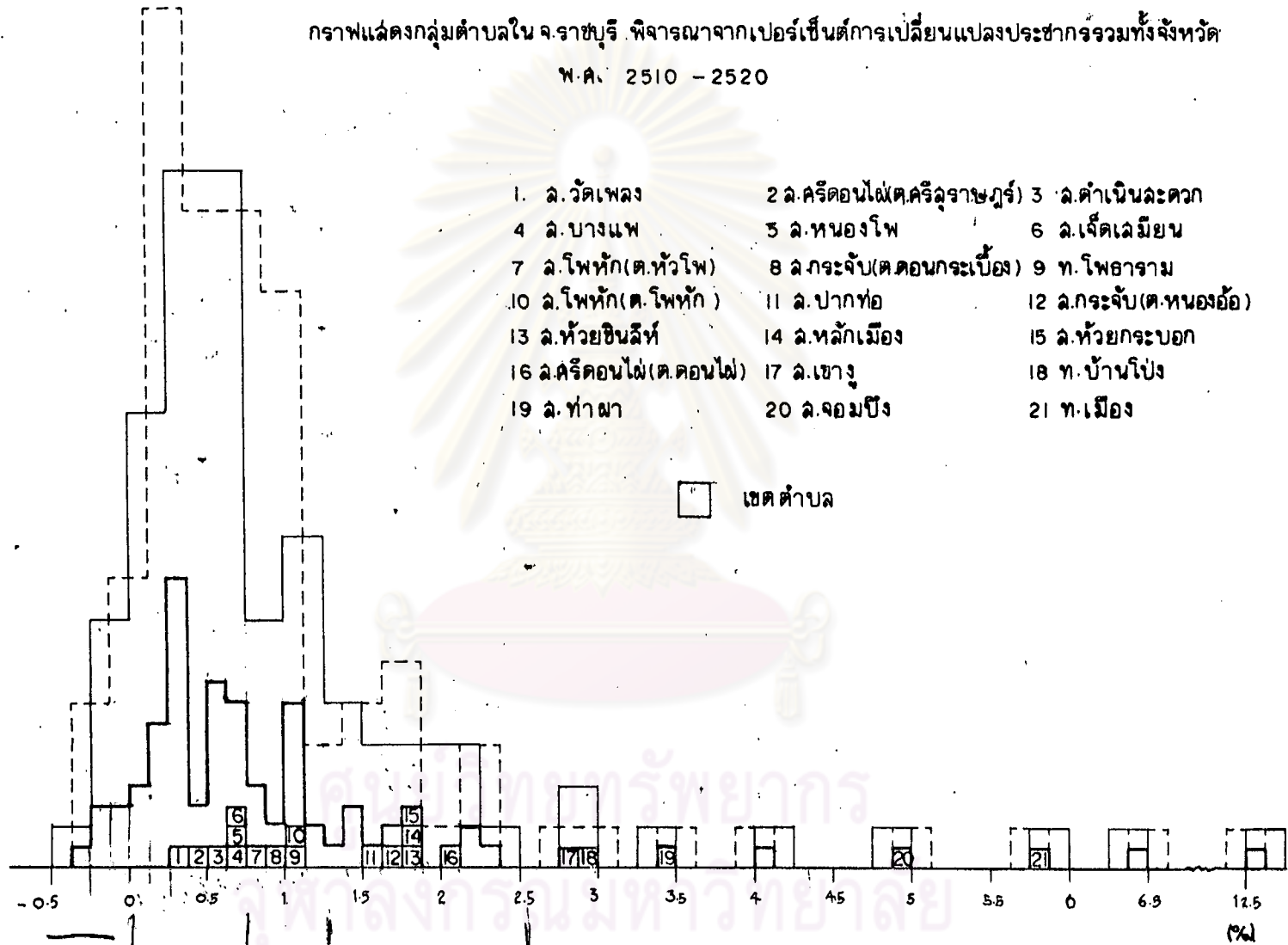
กราฟแสดงกลุ่มตำบลใน จ.ราชบุรี ที่พิจารณาจากเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงประชากรจากปี พ.ศ. 2510

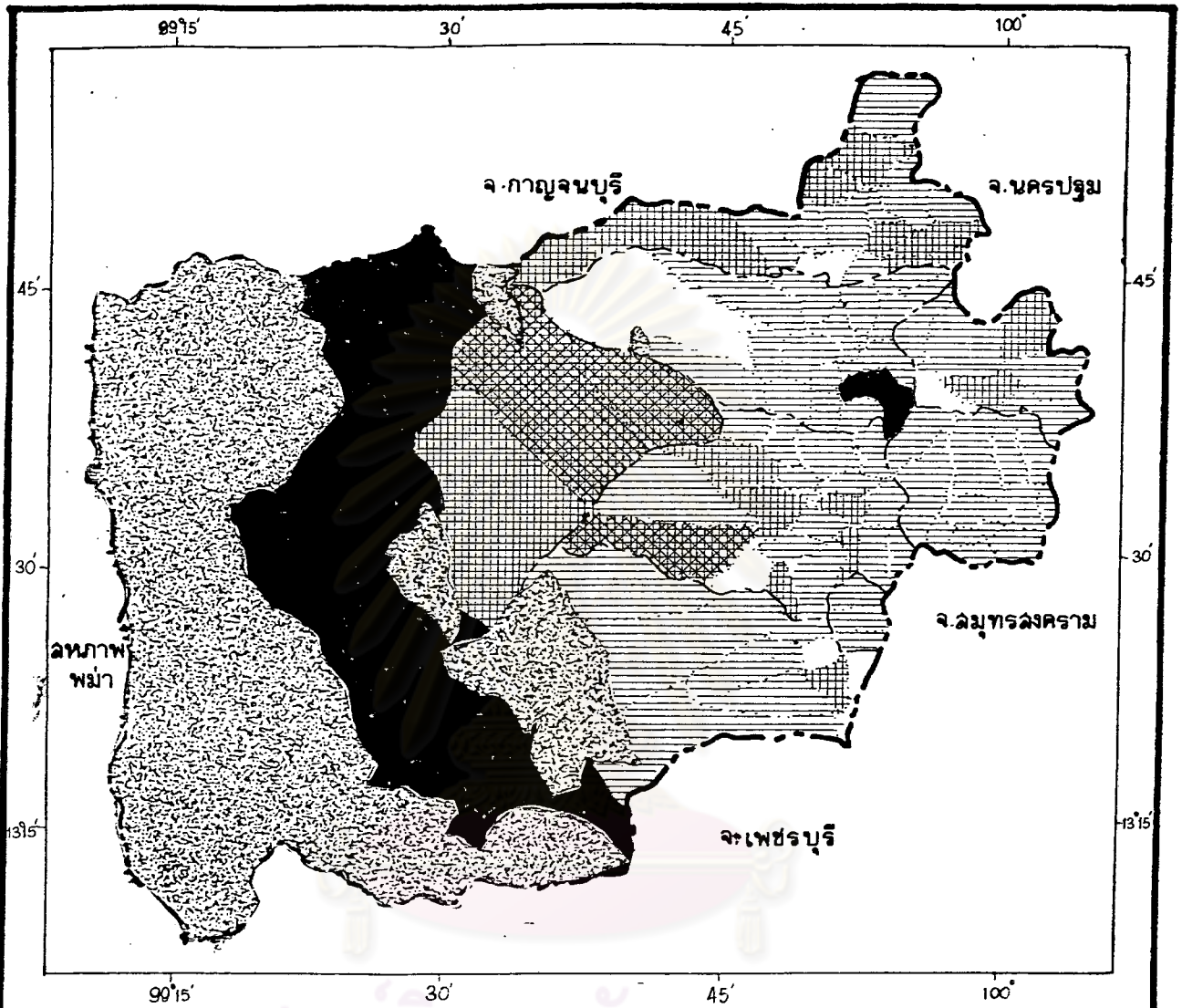
ที่มา จากตารางที่ 1.8 ภาคผนวก

กราฟแสดงกลุ่มตำบลใน จ.ราชบุรี พิจารณาจากเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงประชากรรวมทั้งจังหวัด

พ.ศ. 2510 - 2520

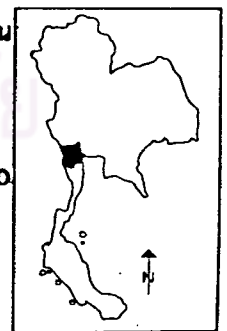
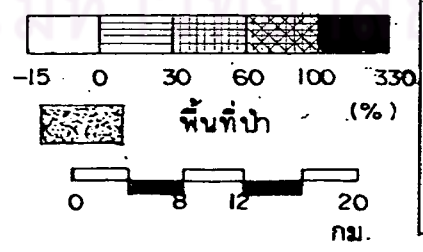

ที่มา จากตารางที่ 1.8 ภาคผนวก

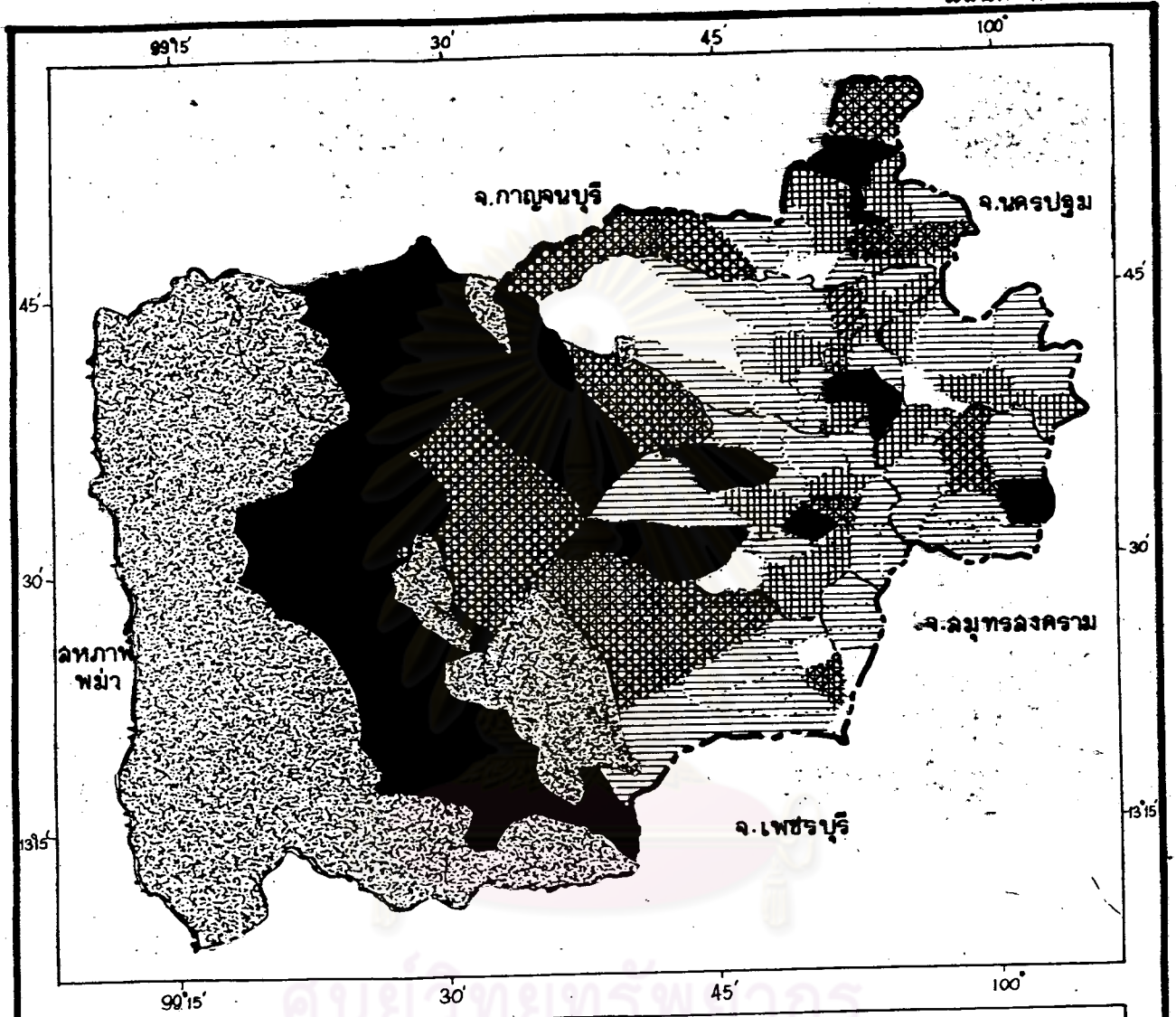

แผนที่จังหวัดราชบุรี
แสดง ร้อยละของการเปลี่ยนแปลง
ประชากร พ.ศ. 2510-2520
ที่มา จากตารางที่ 1.8ภาคผนวก

สัญลักษณ์ ร้อยละประชากรเปลี่ยนแปลง

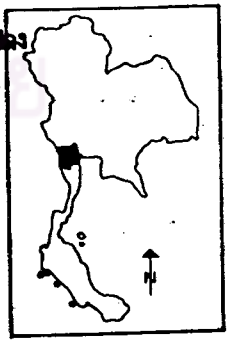
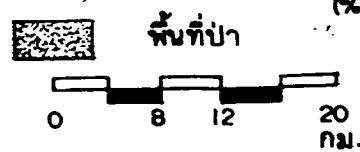
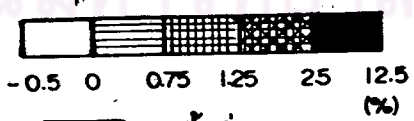

แผนที่ ที่ 18

แผนที่จังหวัดราชบุรี
แสดงร้อยละของการเปลี่ยนแปลง
ประชากรจากขอตรวมทั้ง
จังหวัด พ.ศ. 2510-2520
ที่มา จากตารางที่ 128 ภาคผนวก

สัญลักษณ์ ร้อยละประชากรเปลี่ยนแปลง

ตารางที่ ๘ แสดงกลุ่มตำบลใน จ.ราชบุรี ตามอัตราการเปลี่ยนแปลงประชากร
จากปี ๒๕๑๐ (ระหว่าง พ.ศ.๒๕๑๐-๒๕๒๐)

ลำดับที่	อัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรจากปี ๒๕๑๐ (%)	จำนวนตำบล
๑	(-๑๐) - ๐	๗
๒	๐ - ๓๐	๖๑
๓	๓๐ - ๖๐	๑๕
๔	๖๐ - ๑๐๐	๓
๕	> ๑๐๐	๔

ที่มา แผนภาพที่ ๖

ตารางที่ ๙ แสดงกลุ่มตำบลใน จ.ราชบุรี ตามอัตราการเปลี่ยนแปลงประชากร
รวมทั้งจังหวัด พ.ศ. ๒๕๑๐-๒๕๒๐

ลำดับที่	อัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรรวมทั้งจังหวัด (%)	จำนวนตำบล
๑	(- ๐.๕) - ๐	๗
๒	๐ - ๐.๗๕	๔๕
๓	๐.๗๕ - ๑.๒๕	๑๖
๔	๑.๒๕ - ๒.๕๐	๑๔
๕	๒.๕๐ - ๑๒.๕๐	๖

ที่มา แผนภาพที่ ๗

๕. การเปลี่ยนแปลงประชากร พ.ศ. ๒๕๑๐-๒๕๒๐

การเปลี่ยนแปลงประชากรมีสาเหตุ ๒ ประการ คือ เปลี่ยนแปลงประชากรตามธรรมชาติ (เกิด-ตาย) และเปลี่ยนแปลงประชากรโดยการย้ายถิ่น (ย้ายเข้า-ย้ายออก) ใน จ.ราชบุรี ในช่วงเวลา ๑๐ ปี มีการเปลี่ยนแปลงประชากรจากปี ๒๕๑๐ ประมาณ ๒๗% (ตารางที่ ๑.๖ ภาคผนวก) โดยที่ อ.สวนผึ้ง อ.จอมบึง มีการเปลี่ยนแปลงประชากรสูงสุด อัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรมากกว่า ๑๐๐% ของประชากรเดิม รองมา คือ อ.บ้านโป่ง อ.เมือง อ.โพธาราม ตามลำดับ มีอัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรมากกว่า ๒๐% ของประชากรเดิม และ อ.วัดเพลง อ.ดำเนินสะดวก มีอัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรต่ำสุด คือประมาณ ๑๒% และ ๑๑% ของประชากรเดิมตามลำดับ (ตารางที่ ๑.๗ ภาคผนวก) และเมื่อพิจารณาอัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรรวมทั้งจังหวัด พบว่า อ.เมือง อ.บ้านโป่ง อ.จอมบึง มีอัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรรวมสูงสุดตามลำดับ และ อ.วัดเพลง อ.บางแพ อ.ปากท่อ มีอัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรรวมต่ำสุดตามลำดับ จากอัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรรวมแสดงถึงความสำคัญของพื้นที่ที่เป็นที่ดึงดูดประชาชนได้ว่า อ.เมือง อ.บ้านโป่ง และ อ.จอมบึง เป็นพื้นที่ที่มีประชากรเพิ่มมากกว่าพื้นที่อื่น ๆ ซึ่ง อ.เมือง และ อ.บ้านโป่ง เป็นพื้นที่ที่ดึงดูดใจประชาชน เนื่องจากเป็นอำเภอที่เป็นที่ตั้งของศูนย์กลางชุมชน มีเส้นทางคมนาคมติดต่อโดยสะดวก พื้นที่อุดมสมบูรณ์ ส่วน อ.จอมบึง เป็นพื้นที่ที่ดึงดูดใจประชาชนเนื่องจากเป็น อ.ที่มีสถานศึกษาสายครูตั้งขึ้น และพื้นที่โดยทั่วไปมีการบุกเบิกทำไร่ เพื่อขอใบครอบครองกรรมสิทธิ์ที่ดิน (น.ส.๓) เป็นเหตุให้มีประชากรเพิ่มมาก

ในด้านการเปลี่ยนแปลงประชากรมีการศึกษาในรายละเอียดถึงการเปลี่ยนแปลงประชากรระดับตำบล สามารถจัดกลุ่มการเปลี่ยนแปลงประชากรจากปี ๒๕๑๐ เป็น ๕ กลุ่ม (ตารางที่ ๔) โดยกลุ่มที่ ๑ เป็นกลุ่มที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรลดลง ส่วนกลุ่มอื่น ๆ มีอัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรเพิ่มขึ้น กลุ่มที่ ๔, ๕ เป็นกลุ่มที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรมากที่สุด จากการพิจารณาที่ตั้งของตำบลต่าง ๆ ในกลุ่มที่ ๔, ๕ (แผนที่ที่ ๑๗) ส่วนใหญ่แทบทั้งสิ้น

เป็นตำบลที่ตั้งอยู่ทางด้านตะวันตกของจังหวัด และบริเวณพื้นที่ตอนกลางบางส่วน ได้แก่ ต.จอมบึง ต.ห้วยไผ่ ต.ปากช่อง ต.ด่านทับตะโก ต.บ้านสิงห์ อ.สามชัย (รวม ต.บ้านบึง และ ต.ป่าหวาย) และ ต.ยางหัก เป็นที่น่าสังเกตที่บริเวณ ต.บ้านสิงห์ มีอัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรสูงกว่า ตำบลอื่น ๆ ในบริเวณใกล้เคียง ทั้งนี้เนื่องมาจากการคิดเส้นทางสาย เพชรเกษมใหม่ โดยตัดจาก อ.บางแพ ผ่านเข้ามาทาง ต.บ้านฉียง และ ต.บ้านสิงห์ ซึ่งแต่เดิมเส้นทางนี้ตัดผ่าน อ.บางแพ เข้ามาทาง ต.บ้านเลือก และ ผ่าน ต.บ้านสิงห์ เป็นบางส่วนเท่านั้น ในกลุ่มที่มีประชากรลดลง ส่วนใหญ่เป็นตำบลที่ไม่มีเส้นทางคมนาคมผ่าน พื้นที่เป็นชุมชนลักษณะชุมชนชนบท ได้แก่ ต.วัดแก้ว ต.ป่าไถ่ ต.วัดยางงาม ต.วันดาว ต.บ้านม่วง ต.เขาชะงุ้ม ต.คอนแร่ ทั้งนี้คงเนื่องจากสาเหตุของความเสียเปรียบในด้านที่ตั้งของพื้นที่ทั้งด้านเส้นทางคมนาคม น้ำ ฯลฯ โดยทั่วไปนอกจากกลุ่มตำบลในกลุ่มที่กล่าว เป็นกลุ่มตำบลที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรคล้ายคลึงกันอัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรมีค่า ๖-๖๐% ของประชากรเดิม ตำบลใน อ.โพธาราม และ ตำบลใน อ.วัดเพลง อ.ดำเนินสะดวก มีอัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรในอัตราที่แตกต่างกันน้อยอยู่ในกลุ่มอัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรกลุ่มเดียวกัน ส่วนตำบลใน อ.บ้านโป่ง อ.เมือง อ.ปากท่อ อ.บางแพ มีอัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรสูงกว่าตำบลอื่น ๆ โดยทั่วไป ในเขตอำเภอเดียวกัน และเมื่อพิจารณาอัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรรวมทั้งจังหวัด (ตารางที่ ๕) พบว่า อัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรในแต่ละตำบล โดยทั่วไปเปลี่ยนแปลงไป ยกเว้นกลุ่มตำบลในกลุ่มที่ ๑ กลุ่มที่ ๔, ๕ คงเช่นเดียวกับกลุ่มตำบล จากการที่พิจารณาอัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรจากเดิมปี ๒๕๑๐ (แผนที่ ๑๔) โดยสรุปแล้ว บริเวณด้านตะวันตกของจังหวัดมีการเปลี่ยนแปลงประชากรสูงกว่า บริเวณอื่น ๆ ในบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำ มีตำบลที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรสูง ได้แก่ ต.ท่าผา ต.บ้านโป่ง ต.บ้านสิงห์ ต.คอนไผ่ ต.เมือง ตำบลส่วนใหญ่ เว้น ต.บ้านสิงห์ เป็นตำบลที่เป็นที่ตั้งของเขตเทศบาล และสุขาภิบาล ในเขต ต.ท่าผา มีอัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรสูง เนื่องจากเป็นตำบลที่มีอุตสาหกรรมต่าง ๆ เกิดขึ้นในบริเวณตำบลนี้ ซึ่งส่งผลให้ตำบลอื่น ๆ มีอัตราเพิ่มประชากรสูงตามมา ทั้งนี้เพราะอุตสาหกรรมในตำบลนี้ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมที่ใช้วัตถุดิบจากผลผลิตทางการเกษตร และโดยเหตุนี้คาดว่าในตำบลต่าง ๆ ทางด้าน

ตะวันตก ที่มีอัตราเพิ่มประชากรสูง มีสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งมาจากการเกิดอุตสาหกรรมใน
 บริเวณท่าขอมท่าผา ซึ่งเป็นแหล่งรับผลผลิตทางการเกษตร คือ อ้อย ที่ปลูกกันมากในด้านตะวันตก
 ของจังหวัด เป็นที่น่าสังเกต คือ จะมีตำบลที่มีอัตราเพิ่มประชากรปานกลาง และสูง ในบริเวณ
 พื้นที่ต่อเนื่องกันเป็นบริเวณใหญ่ ดังทางตอนเหนือของจังหวัดโดยรอบ ท.บ้านโป่ง มีอัตราเพิ่ม
 ประชากรสูงกว่าบริเวณรอบนอก และบริเวณตำบลที่มีเส้นทางคมนาคมผ่าน จะมีอัตราเพิ่มประชากร
 สูง ได้แก่ บริเวณ ต.กรับใหญ่ ท่าผา ท.บ้านโป่ง ต.ปากแรด ต.เบิกไพร ต.หนองอ้อ
 ต.คอนกระเบื้อง ต.หนองโพ ต.วังเย็น ต.บ้านสิงห์ ต.โคกหม้อ เป็นต้น

โดยสรุปในด้านการเปลี่ยนแปลงประชากร แบ่งเป็น ๒ ลักษณะใหญ่ คือ การเปลี่ยนแปลง
 ประชากร ไทยมีประชากรเพิ่มขึ้น และการเปลี่ยนแปลงประชากรโดยมีประชากรลดลง
 บริเวณที่มีประชากรเพิ่มได้แก่ บริเวณชุมชนเมืองเทศบาล และสุขาภิบาล และบริเวณพื้นที่ทางด้าน
 ตะวันตก และบริเวณพื้นที่มีเส้นทางคมนาคมหลักผ่าน โดยทั่วไปบริเวณด้านตะวันออก และบริเวณ
 ตอนกลางมีอัตราการเพิ่มประชากรต่ำ ในบริเวณด้านตะวันออกปรากฏว่า บริเวณตอนเหนือของ
 จังหวัด มีอัตราการเพิ่มประชากรสูงกว่าทางตอนใต้ และบริเวณอื่น ๆ โดยทั่วไป

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๖. การคาดคะเนจำนวนประชากร

มีการคาดคะเนจำนวนประชากร โดยใช้จำนวนประชากรปี ๒๕๒๐ เป็นปีฐาน โดยจะคาดคะเนตามแนวโน้มที่เกิดขึ้นในอดีต และปัจจุบัน การคาดคะเนจะคาดคะเนเป็นแต่ละช่วงปี ห่างกัน ๕ ปี กล่าวคือ ในการคาดคะเนจะคาดคะเนจำนวนประชากรปี ๒๕๒๕, ๒๕๓๐ และปี ๒๕๓๕ โดยจะคาดคะเนตามลำดับ คือ ระดับจังหวัด อำเภอ และเทศบาล โดยใช้ค่าประชากรที่คาดคะเนได้ในแต่ละปีในระดับจังหวัดเป็นประชากรรวมในระดับอำเภอที่คาดคะเนได้ และใช้ค่าประชากรระดับอำเภอที่คาดคะเนได้เป็นจำนวนรวมของประชากรที่คาดคะเนได้ในระดับเทศบาล และนอกเขตเทศบาล การคาดคะเนจำนวนประชากรมีข้อตกลงดังนี้

- ก. อัตราเพิ่มประชากรเป็นอัตราเดียวกัน หรือใกล้เคียงกัน ทั้งอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต
- ข. สภาพการณ์ต่าง ๆ ที่มีผลโดยตรงและทางอ้อมต่อการเพิ่มประชากร คล้ายคลึงกันทั้งอดีต ปัจจุบัน และอนาคต
- ค. ไม่มีเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงอย่างกะทันหันทั้งในด้านการเมืองและการปกครอง จนจะเป็นเหตุให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอัตราเพิ่มประชากรในอนาคต

การคาดคะเนจำนวนประชากรจะใช้สูตรทางคณิตศาสตร์มาทำการคาดคะเน คือ^๑

$$P_x = P_n (1+r)^n$$

^๑Henry S. Shryock, Jacob S. Siegel and Associates, The Methods and Materials of Demography (London: Academic Press, 1976), p. 214.

โดยที่

P_x หมายถึง จำนวนประชากร ที่ต้องการทราบ (ปีที่ x)
 P_n " จำนวนประชากรช่วงปลายปีที่ทราบ (ปีที่ n)
 n' " ช่วงเวลาจากปีที่ n ถึงปีที่ x

โดยคำนวณจาก

$$r = \frac{2(P_n - P_0)}{n(P_n + P_0)}$$

โดยที่

P_n หมายถึง จำนวนประชากรช่วงปลายที่ทราบ (ปีที่ n)
 P_0 " จำนวนประชากรเริ่มแรก (ปีที่ 0)
 n " ช่วงเวลาระหว่าง $P_0 - P_n$

การเพิ่มจำนวนประชากรใน จ.ราชบุรี ในระยะแรกที่ศึกษา มีการเปลี่ยนแปลงไม่คงที่ ในปี ๒๕๐๗-๒๕๒๐ การเพิ่มจำนวนประชากรค่อนข้างสม่ำเสมอ อัตราเพิ่ม ๐.๒๔ ต่อปี (แผนที่ ๒) โดยเหตุนี้การคาดคะเนจะถืออัตราเพิ่มประชากรในระยะเวลาดังกล่าว เป็นอัตราเพิ่มประชากรในการคาดคะเน โดยการคำนวณคาดคะเนประชากร จ.ราชบุรี. โดยใช้สูตรที่กล่าวมาข้างต้น ได้จำนวนประชากรดังในตารางที่ ๑๐

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๑๐: แสดงจำนวนประชากร จ.ราชบุรี พ.ศ. ๒๕๒๐, ๒๕๒๕, ๒๕๓๐
และ ๒๕๓๕ .

พ.ศ.	จำนวนประชากร	อัตราเพิ่มประชากร
๒๕๒๐	๖๐๙,๓๘๗	๐.๒๔
๒๕๒๕	๖๘๖,๐๖๔	๐.๒๔
๒๕๓๐	๗๗๒,๔๓๙	๐.๒๔
๒๕๓๕	๘๖๙,๖๘๙	๐.๒๔

ที่มา ประชากรปี ๒๕๒๐ จากกองทะเบียน กรมการปกครอง
ประชากรปี ๒๕๒๕, ๒๕๓๐ และ ๒๕๓๕ จากการคำนวณโดยสูตรหน้า ๗๘-๗๙

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๑๑ แสดงค่าอัตราเพิ่มประชากรแต่ละช่วงเวลาแต่ละอำเภอ จ.ราชบุรี

พ.ศ. ๒๕๐๘-๒๕๒๐

ชื่ออำเภอ	พ.ศ.	อัตราเพิ่มประชากร	หมายเหตุ
๑. เมือง	๒๕๐๘-๒๕๒๐	๐.๐๒๒๖	ไม่แตกต่างกัน มีค่าเดียว
๒. บ้านโป่ง	๒๕๐๘-๒๕๒๐	๐.๐๒๒๘	"
๓. โพธาราม	๒๕๐๘-๒๕๒๐	๐.๐๐๑๙๒	"
๔. บางแพ	๒๕๐๘-๒๕๒๐	๐.๐๑๗๐	"
๕. ดำเนินสะดวก	๒๕๐๘-๒๕๑๒	๐.๐๑๔๕	แตกต่างกันในแต่ละช่วงปี เป็น ๔ ค่า
	๒๕๑๒-๒๕๑๘	๐.๐๐๕๓	
	๒๕๑๘-๒๕๑๙	๐.๐๕๘๑	
	๒๕๑๙-๒๕๒๐	๐.๐๐๑๗	
๖. ปากท่อ	๒๕๐๘-๒๕๑๕	๐.๐๒๕๙	แตกต่างกันในแต่ละช่วงปี เป็น ๔ ค่า
	๒๕๑๕-๒๕๑๘	๐.๐๔๕๕	
	๒๕๑๘-๒๕๑๙	๐.๐๒๘๘	
	๒๕๑๙-๒๕๒๐	๐.๐๒๕๗	
๗. วัดเพลง	๒๕๐๘-๒๕๑๔	๐.๐๑๗๓	แตกต่างกันในแต่ละช่วงปี เป็น ๒ ค่า
	๒๕๑๔-๒๕๒๐	๐.๐๐๕๐	
๘. จอมบึง	๒๕๐๘-๒๕๑๒	๐.๐๓๖๘	แตกต่างกันในแต่ละช่วงปี เป็น ๔ ค่า
	๒๕๑๒-๒๕๑๕	๐.๑๓๖๖	
	๒๕๑๕-๒๕๑๘	๐.๐๗๗๕	
	๒๕๑๘-๒๕๒๐	๐.๐๕๕๕	

ที่มา จากการคำนวณโดยใช้สูตร หน้า ๗๙

หมายเหตุ กิ่ง อ.สวนผึ้งรวมอยู่กับอำเภอจอมบึง

ในระดับอำเภอ ลักษณะการเพิ่มจำนวนประชากรไม่สม่ำเสมอโดยตลอด อัตราการเพิ่มมีความแตกต่างกัน ลักษณะการเพิ่มต่างกันทำให้เส้นกราฟแสดงจำนวนประชากรในแต่ละปี (แผนภาพที่ ๕) ไม่เป็นเส้นตรงเดียวกัน อัตราเพิ่มประชากรใกล้เคียงกันเป็นแต่ละช่วงเวลา บางช่วงเวลาแตกต่างกัน (ตารางที่ ๑๑) ดังนั้นการคาดคะเนจะต้องเลือกค่าอัตราเพิ่มประชากรในแต่ละอำเภอ ที่เหมาะสมมาใช้ (ตารางที่ ๑๒) การเลือกค่าจะพิจารณาถึง

ก. สภาพการณ์ด้านประชากรที่เป็นมาแล้วก่อนช่วงเวลาที่เลือกใช้อัตราเพิ่ม และสภาพหลังช่วงเวลาที่เลือกใช้อัตราเพิ่มประชากร (ถ้ามี)

ข. สภาพอื่นโดยทั่วไปที่มีอิทธิพลต่อการเพิ่มประชากร

ตารางที่ ๑๒ แสดงค่าอัตราเพิ่มที่เลือกใช้แต่ละอำเภอ จ.ราชบุรี

ชื่ออำเภอ	ค่าอัตราเพิ่มประชากร	หมายเหตุ
๑. เมือง	๐.๐๒๒๖	* มีค่าเดียว
๒. บ้านโป่ง	๐.๐๒๒๘	"
๓. โพธาราม	๐.๐๑๙๒	"
๔. คำเนินสะดวก	๐.๐๐๕๓	เป็นช่วงเวลานานที่สุด
๕. บางแพ	๐.๐๑๗๐	มีค่าเดียว
๖. ปากท่อ	๐.๐๒๔๙	มี ๒ ช่วงปี ค่าใกล้เคียงกัน
๗. วัดเพลง	๐.๐๐๕	มีค่าในช่วง ๗ ปีหลัง (๒๔๑๔-๒๔๒๐)
๘. จอมบึง	๐.๐๕๕๔	ค่าอื่น ๆ สูงมาก ทำให้การคาดคะเนมากกว่าผลรวมของการคาดคะเนระดับจังหวัด

ที่มา จากตารางที่ ๑๑

หมายเหตุ กิ่ง อำเภอสวนผึ้ง รวมอยู่ในอำเภอจอมบึง

ในระดับเทศบาล จำนวนประชากรในเขตเทศบาลเมือง เทศบาลโพธาราม เพิ่มขึ้นค่อนข้างสม่ำเสมอ การเพิ่มจำนวนประชากรในเขตเทศบาลเมืองบ้านโป่ง มีลักษณะแตกต่างกันไปในบางช่วงเวลา (ตารางที่ ๑.๑๐) ภาคผนวก) ทำให้ค่าอัตราเพิ่มประชากรในเขตเทศบาลบ้านโป่ง มี ๔ ค่า (ตารางที่ ๑๓) จึงต้องเลือกใช้ค่าอัตราเพิ่มประชากรที่เหมาะสม เนื่องจากเทศบาลเมืองบ้านโป่ง มีจำนวนประชากรในแต่ละปีเพิ่มขึ้นในลักษณะที่มีความลาดชันมากกว่าลักษณะการเพิ่มประชากรในเขตเทศบาลเมืองเล็กน้อย ค่าอัตราเพิ่มประชากรควรจะมากกว่าอัตราเพิ่มประชากรในเขตเทศบาลเมือง ซึ่งค่าที่ใกล้เคียงที่สุดคือ ค่าอัตราเพิ่มประชากร ๐.๐๒๓๑ และจากการที่บริเวณอำเภอบ้านโป่ง มีกิจการอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ตั้งอยู่ ซึ่งเป็นแหล่งงานแก่ประชากร บริเวณเทศบาลบ้านโป่ง มีโอกาสที่จะเป็นศูนย์กลางให้บริการชุมชนโดยเฉพาะชุมชนอุตสาหกรรม ซึ่งมีการเติบโตรวดเร็วมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเภทอุตสาหกรรมที่มีอยู่ในอำเภอบ้านโป่ง เป็นกิจการอุตสาหกรรมที่อยู่ในข่ายพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ ด้วยเหตุผลดังกล่าวเห็นว่าการนำค่าอัตราเพิ่มประชากร ๐.๐๒๓๑ มาใช้เหมาะสม

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๑๓ แสดงค่าอัตราเพิ่มประชากรในเขต-นอกเขตเทศบาล จ.ราชบุรี

เทศบาล	พ.ศ.	อัตราเพิ่มประชากร	หมายเหตุ
๑. ก. เทศบาลเมือง	๒๕๐๘-๒๕๒๐	๐.๐๒๒๘	ลักษณะคล้ายคลึงกัน มีค่าเดียว แตกต่างกันเป็น ๒ ค่า
	๒๕๐๘-๒๕๑๘	๐.๐๑๙๙	
	๒๕๑๘-๒๕๒๐	๐.๐๓๕๙	
๒. ก. เทศบาลบ้านโป่ง	๒๕๐๘-๒๕๑๐	๐.๐๓๖๘	ลักษณะแตกต่างกันเป็น ๔ ค่า
	๒๕๑๐-๒๕๑๒	๐.๐๑๓๕	
	๒๕๑๒-๒๕๑๗	๐.๐๒๓๑	
	๒๕๑๗-๒๕๒๐	๐.๐๐๙๘	
ข. นอกเขตเทศบาล	๒๕๐๘-๒๕๒๐	๐.๐๒๓๔	ลักษณะคล้ายคลึงกัน มีค่าเดียว
๓. ก. เทศบาลโพธาราม	๒๕๐๘-๒๕๒๐	๐.๐๑๓๗	"
	๒๕๐๘-๒๕๒๐	๐.๐๑๙๘	"

ที่มา จากการคำนวณโดยสูตรหน้า ๗๙

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๑๔ แสดงจำนวนประชากรแต่ละอำเภอ ในปี พ.ศ.๒๕๒๐, ๒๕๒๕, ๒๕๓๐ และ พ.ศ.๒๕๓๕

อำเภอ	อัตรา เพิ่ม ประชากร	พ.ศ. ๒๕๒๐		พ.ศ. ๒๕๒๕		พ.ศ. ๒๕๓๐		พ.ศ. ๒๕๓๕	
		จำนวนประชากร	%	จำนวนประชากร	%	จำนวนประชากร	%	จำนวนประชากร	%
๑. เมือง	๒.๒๖	๑๔๐,๑๘๘	๒๓.๐๐	๑๕๗,๙๓๐	๒๓.๐๖	๑๗๗,๑๙๑	๒๒.๙๘	๑๙๗,๙๑๗	๒๖.๗๖
๒. บ้านโป่ง	๒.๒๘	๑๒๕,๔๒๖	๒๐.๕๘	๑๕๑,๔๓๘	๒๐.๖๒	๑๕๘,๘๘๒	๒๐.๕๖	๑๗๗,๕๙๕	๒๐.๕๒
๓. โพธาราม	๑.๙๒	๑๐๑,๓๖๕	๑๖.๖๘	๑๑๒,๓๐๙	๑๖.๓๗	๑๒๓,๙๒๘	๑๖.๐๘	๑๓๖,๑๓๘	๑๕.๖๕
๔. กำเนินสะตาง	๐.๕๓	๙๒,๓๒๒	๑๕.๑๕	๙๕,๕๐๑	๑๓.๙๒	๙๘,๓๘๖	๑๒.๗๕	๑๐๐,๙๐๘	๑๑.๖๐
๕. บางแพ	๑.๗๐	๓๗,๗๓๒	๖.๑๙	๔๑,๓๕๖	๖.๐๓	๔๕,๑๕๓	๕.๘๕	๔๙,๐๕๘	๕.๖๘
๖. ปากท่อ	๒.๔๙	๔๒,๐๙๒	๖.๙๑	๔๗,๙๕๕	๖.๙๙	๕๔,๘๑๑	๗.๐๘	๖๑,๘๖๓	๗.๐๗
๗. ไร่เพลง	๐.๕๐	๑๐,๘๓๐	๑.๗๘	๑๑,๑๘๖	๑.๖๓	๑๑,๕๐๗	๑.๔๙	๑๑,๗๘๘	๑.๓๖
๘. จอมบึง	๕.๕๕	๕๙,๓๙๒	๙.๗๕	๗๘,๓๘๘	๑๑.๕๒	๑๐๓,๐๓๕	๑๓.๓๕	๑๓๕,๘๓๐	๑๕.๕๐
รวม	๒.๔๐	๖๐๙,๓๘๗	๑๐๐.๐๐	๖๙๖,๐๖๘	๑๐๐.๐๐	๗๗๒,๔๓๙	๑๐๐.๐๐	๘๖๙,๖๘๙	๑๐๐.๐๐

ที่มา - กองทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง

- จากการคำนวณโดยใช้สูตร $F_n = P_0 (1+r)^n$

หมายเหตุ กิ่ง อ.สวนผึ้ง รวมอยู่ใน อ.จอมบึง

ตารางที่ ๑๕ แสดงจำนวนประชากรใน-นอกเขตเทศบาล จากการคาดคะเน

อำเภอ	อัตรา เพิ่ม ประชากร	พ.ศ.๒๕๒๐		พ.ศ.๒๕๒๕		พ.ศ.๒๕๓๐		พ.ศ.๒๕๓๕	
		จำนวนประชากร	%	จำนวนประชากร	%	จำนวนประชากร	%	จำนวนประชากร	%
๑. อ.เมือง ในเขต ท.	๒.๒๖	๑๔๐,๑๘๘	๒๓.๐๐	๑๕๗,๘๓๐	๒๓.๐๖	๑๗๗,๑๙๑	๒๒.๑๙๔	๑๙๗,๘๑๗	๒๒.๗๖๖
	๒.๒๘	๓๘,๓๕๑	๖.๒๘๘	๔๓,๖๕๒	๖.๓๖๖	๔๙,๔๘๐	๖.๔๑๑	๕๕,๘๓๕	๖.๔๒๒
นอกเขต ท.	๑.๙๙	๑๐๑,๘๓๗	๑๖.๗๑๑	๑๑๔,๒๗๘	๑๖.๖๖๖	๑๒๗,๗๑๑	๑๖.๕๓๓	๑๔๒,๐๘๒	๑๖.๓๓๔
	๒.๒๘	๑๒๕,๔๒๖	๒๐.๕๘๘	๑๔๑,๔๓๘	๒๐.๖๖๒	๑๕๘,๘๔๒	๒๐.๕๖๖	๑๗๗,๕๙๕	๒๐.๕๖๒
๒. อ.บ้านโป่ง ในเขต ท.	๒.๓๑	๒๕,๒๓๕	๓.๙๘๘	๒๗,๒๕๖	๓.๙๘๘	๓๐,๖๑๙	๓.๙๖๖	๓๔,๑๙๓	๓.๙๘๓
	๒.๓๔	๑๐๑,๑๘๑	๑๖.๖๖๐	๑๑๔,๑๕๓	๑๖.๖๖๔	๑๒๗,๒๒๓	๑๖.๖๖๐	๑๔๓,๔๐๒	๑๖.๕๘๘
๓. อ.โพธาราม ในเขต ท.	๑.๙๒	๑๐๑,๓๖๕	๑๖.๖๖๔	๑๑๒,๓๐๘	๑๖.๓๓๗	๑๒๓,๕๒๔	๑๖.๐๐๔	๑๓๖,๑๓๔	๑๕.๖๖๕
	๑.๓๗	๑๐,๕๒๐	๑.๗๗๓	๑๑,๓๔๖	๑.๖๖๕	๑๒,๑๘๖	๑.๕๕๘	๑๓,๐๒๙	๑.๕๕๐
นอกเขต ท.	๑.๙๘	๙๐,๘๕๕	๑๔.๙๙๑	๑๐๐,๙๖๓	๑๔.๗๖๒	๑๑๑,๗๓๘	๑๔.๕๖๖	๑๒๓,๑๐๕	๑๔.๖๑๕

ที่มา - กองทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง

- จากการคำนวณโดยสูตร $P_n = P_0 (1+r)^n$

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กราฟแสดงจำนวนประชากร จ.ราชบุรี
พ.ศ. 2500 - 2535

ประชากร

1,000,000

9

8

7

6

5

4

3

2

1

0

100,000

0

0

0

0

0

0

0

0

0

0

0

สัญลักษณ์ :

————— ประชากรที่มีอยู่จริง

- - - - - ประชากรจากการคาดคะเน

ที่มา. จากตารางที่ 1.6 ภาคผนวก

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2500

2510

2520

2530

2535

พ.ศ.

-กราฟแสดงจำนวนประชากรรายอำเภอ

ประชากร (คน)

พ.ศ. 2508 - 2535

200,000

100,000

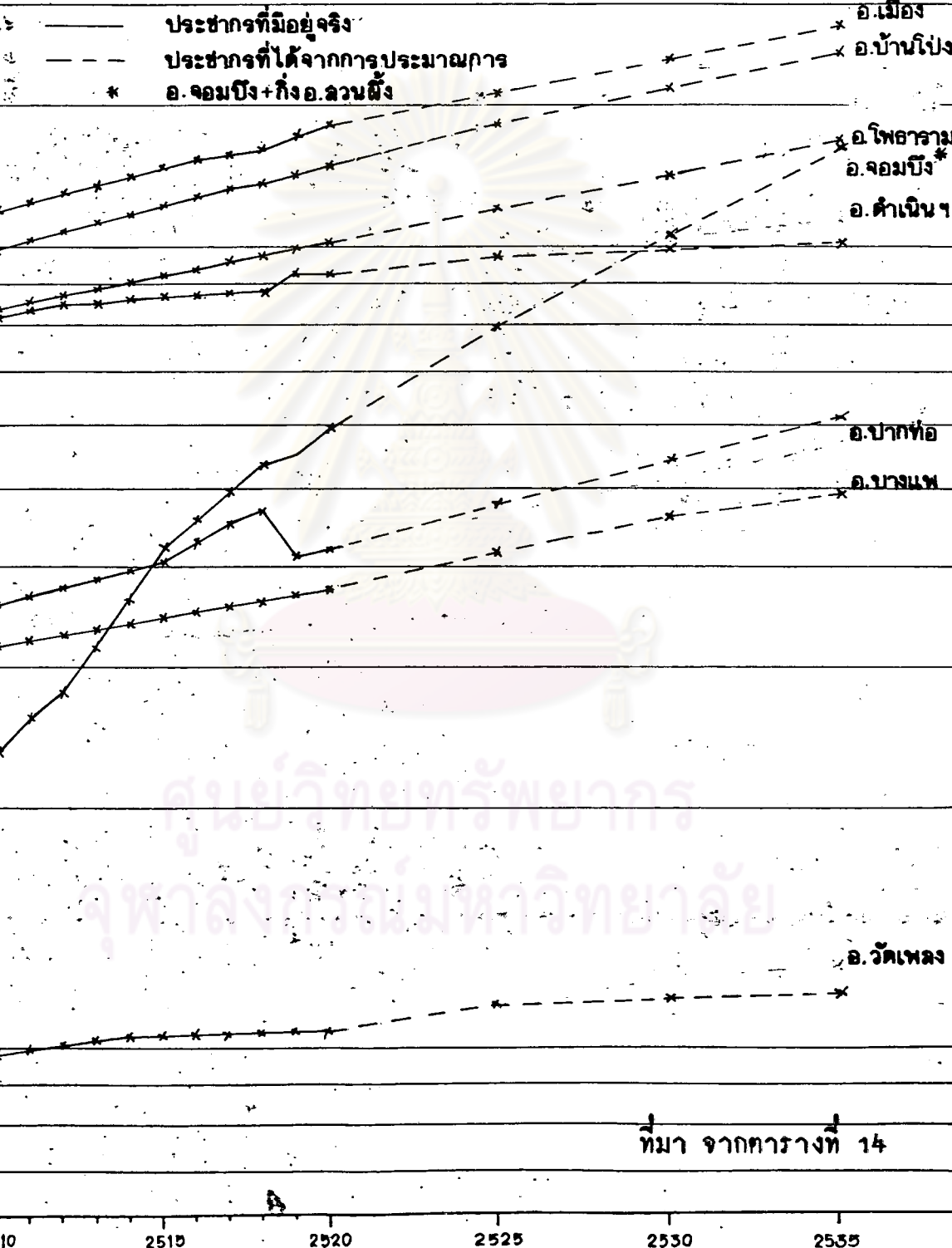
2

10,000

9

8

7,000

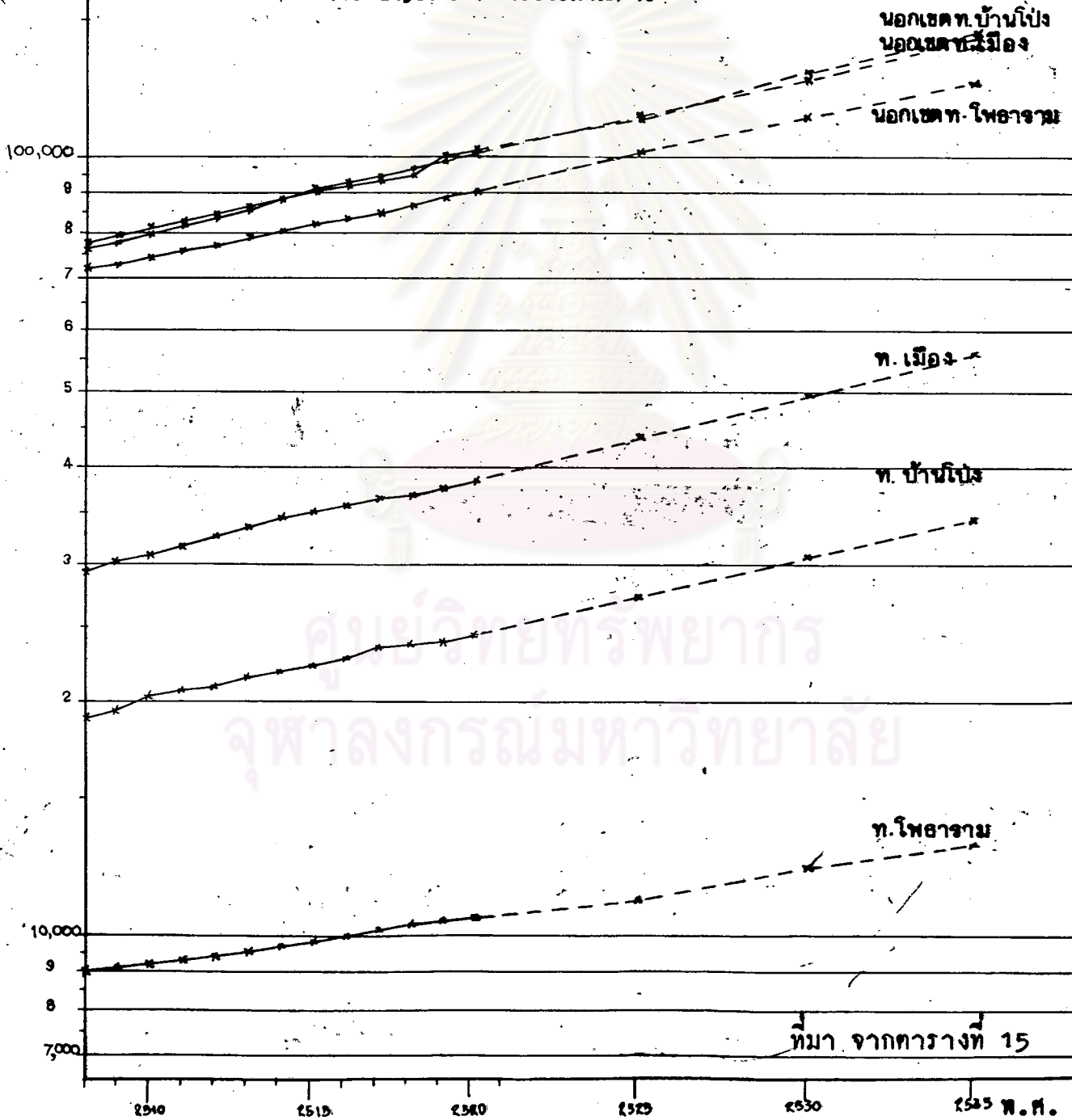
ที่มา จากตารางที่ 14

กราฟแสดงจำนวนประชากรที่อยู่ในเขต-นอกเทศบาล

พ.ศ. 2508 - 2535

คน
200,000

— จำนวนประชากรที่มีจริง
 - - - - - จำนวนประชากรจากการประมาณการ

ที่มา จากตารางที่ 15

การใช้ที่ดิน พ.ศ. ๒๕๒๐

จังหวัดราชบุรี มีการใช้ที่ดินประเภทใหญ่ ๆ แบ่งได้ ๘ ประเภท (ตารางที่ ๑๖)

ตารางที่ ๑๖ แสดงการใช้ที่ดินของจังหวัดราชบุรี พ.ศ. ๒๕๒๐

ประเภทการใช้ที่ดิน	กม. ^๒ (เนื้อที่)	%
๑. ป่า	๑,๓๘๕.๖๗	๒๖.๘๗
๒. ไร่อ้อย	๔๐๔.๔๘	๑๗.๗๐
๓. ป่าผสมพื้นที่เพาะปลูก	๘๗๑.๗๘	๑๖.๘๗
๔. ป่าผสมสวนผลไม้	๑๖๗.๘๒	๓.๒๗
๕. ป่าผสมไร่อ้อยผสมนาข้าว	๕๒๖.๘๖	๑๐.๒๕
๖. ภูเขาหินใน	๑๒.๗๔	๐.๒๕
๗. นาข้าว	๑,๒๕๒.๘๖	๒๕.๓๘
๘. ชุมชนเมืองเทศบาล	๑๐.๔๗	๐.๒๐
รวม	๕,๑๓๗.๘	๑๐๐.๐๐

ที่มา โครงการสำรวจทรัพยากรธรรมชาติด้วยดาวเทียม ส.น.ง. คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

จากแผนที่ที่ ๑๔ จะเห็นว่าบริเวณค่านตะวันออกของจังหวัด บริเวณส่วนใหญ่ของ

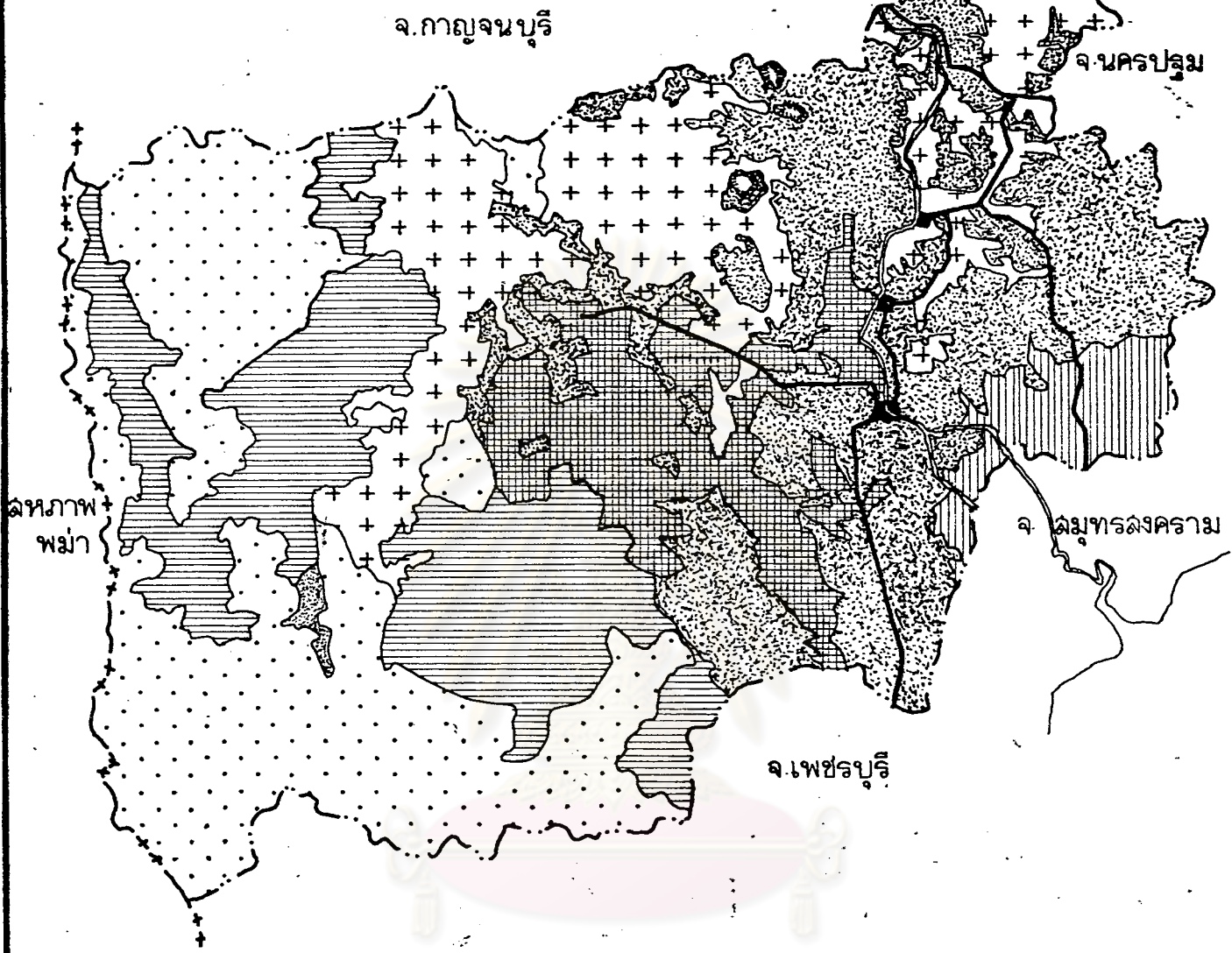
อ.ดำเนินสะดวก และ อ.เมือง บางส่วนในบริเวณปากแม่น้ำ การใช้ที่ดินส่วนใหญ่เป็นป่าผสมสวนผลไม้ เป็นเนื้อที่โดยประมาณ ๑๖๗.๘๒ กม.^๒ หรือคิดเป็น ๓.๒๗% ของพื้นที่ทั้งหมด และในบริเวณ อ.บางแพ และบริเวณ อ.ดำเนินสะดวก เนื้อที่ประมาณ ๑ ใน ๗ ของการใช้ที่ดินประเภทนาข้าวทั้งหมด อยู่ในบริเวณดังกล่าวพื้นที่ที่เหลือใน อ.บางแพ ใช้ปลูกอ้อย บริเวณดอนเหนือ - ใต้ และดอนกลาง บริเวณลุ่มแม่น้ำแม่กลอง มีการใช้ที่ดินหลายประเภท ได้แก่ พื้นที่ใช้เพาะปลูกพืชไร่ อ้อย พื้นที่นา พื้นที่ชุมชนเมือง

พื้นที่ป่าผสมไร่อ้อย ผสมนาข้าว บริเวณอำเภอบ้านโป่ง มีการทำไร่อ้อยมาก โดยเฉพาะบริเวณตอนเหนือ นอกจากนี้บางบริเวณใช้ทำนา บางบริเวณเป็นที่ดอนมีภูเขาหินปูน ในบริเวณ อ.โพธาราม และ อ.บ้านโป่ง มีการใช้ที่ดินคล้ายคลึงกัน คือ ทำนาและไร่อ้อย และส่วนหนึ่งเป็นบริเวณชุมชนใน อ.เมือง การใช้ที่ดินทำไร่อ้อยมีไม่มาก พื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นป่าผสมไร่อ้อย ผสมนาข้าว และบางพื้นที่เป็นพื้นที่นา และพื้นที่ชุมชน อ.วัดเพลง มีการใช้ที่ดินคล้าย อ.ดำเนินสะดวก คือ พื้นที่ป่าผสมสวนผลไม้ และพื้นที่นา ใน อ.ปากท่อ พื้นที่บางส่วนด้านตะวันออก ใช้ทำนา และบริเวณส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าผสมพื้นที่เพาะปลูก ป่าผสมไร่อ้อย ผสมนาข้าว ส่วนบริเวณด้านตะวันตกของจังหวัด ในเขต อ.จอมบึง และ กิ่ง อ.สวนผึ้ง การใช้ที่ดินนอกจากบริเวณป่าเป็นพื้นที่เพาะปลูกพืชไร่ ผสมพื้นที่ป่า เช่น ปลูกอ้อย ฝืนสำปะหลัง เป็นต้น

ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ที่ดินกับชนิดและคุณภาพดิน

การใช้ที่ดินใน จ.ราชบุรี ส่วนใหญ่เหมาะสมกับคุณภาพและชนิดดิน กล่าวคือ บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นดินนาข้าว (ดินอะลูเวียล, ดินโลว์ฮิวมิคเกรย์) พื้นที่บริเวณนี้ส่วนใหญ่ทำนา และในบริเวณใกล้ปากแม่น้ำมีการทำสวนผลไม้ ซึ่งเหมาะกับดินอะลูเวียล ที่ปรากฏอยู่ในบริเวณใกล้ปากแม่น้ำ บริเวณที่มีการใช้ที่ดินไม่เหมาะสมนัก คือ บริเวณตอนเหนือของ อ.บ้านโป่ง พื้นที่ดินเหมาะจะทำนาข้าว กลับนำไปทำไร่อ้อย และบริเวณที่ราบตอนกลาง ซึ่งดินส่วนใหญ่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ (ดินเกรย์ หอคโซลิก) ใช้ปลูกพืชไร่ ไม่นิยมใช้ปลูกข้าว แต่ปรากฏมีการใช้พื้นที่บริเวณนี้ทำนา ในบางบริเวณซึ่งอาจก่อให้เกิดผลเสียในด้านผลผลิต และจากการศึกษาสภาวะประชากรพบว่า บริเวณนี้เป็นบริเวณที่มีประชากรลดลงหรือเพิ่มน้อยมาก ในบริเวณด้านตะวันตก การใช้ที่ดินเหมาะสมกับชนิดดิน คือ ปลูกพืชไร่ แทนบริเวณป่าเสื่อมสภาพ

โดยทั่วไปการใช้ที่ดินใน จ.ราชบุรี ส่วนใหญ่เพื่อการเกษตร พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ คือ อ้อย และข้าว ฯลฯ การใช้ที่ดินมีความสัมพันธ์กับคุณภาพ และชนิดดิน ในบางบริเวณการใช้ที่ดินไม่เหมาะสม การใช้ที่ดินจะขยายจากด้านตะวันออกไปทางด้านตะวันตก โดยขยายการใช้ที่ดินไปในบริเวณพื้นที่ป่าทางด้านตะวันตก จะพบว่าพื้นที่ป่าลดลง กล่าวคือ ในปี พ.ศ.๒๕๑๔ และ พ.ศ.๒๕๑๗ พื้นที่ป่ามีประมาณ ๒,๕๒๐ กม^๒ และ ๑,๕๔๓ กม^๒ คิดเป็นร้อยละ ๔๔ และร้อยละ ๓๑ ของพื้นที่ทั้งจังหวัด นั่นคือพื้นที่ป่าลดลง ๙๗๗ กม^๒ ในระยะเวลา ๓ ปี พื้นที่ป่าลดลงโดยเฉลี่ย ๓๑๒ กม^๒/ปี

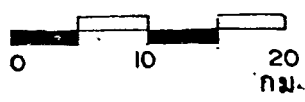
แผนที่จังหวัดราชบุรี

แสดง การใช้ที่ดิน พ.ศ. 2520

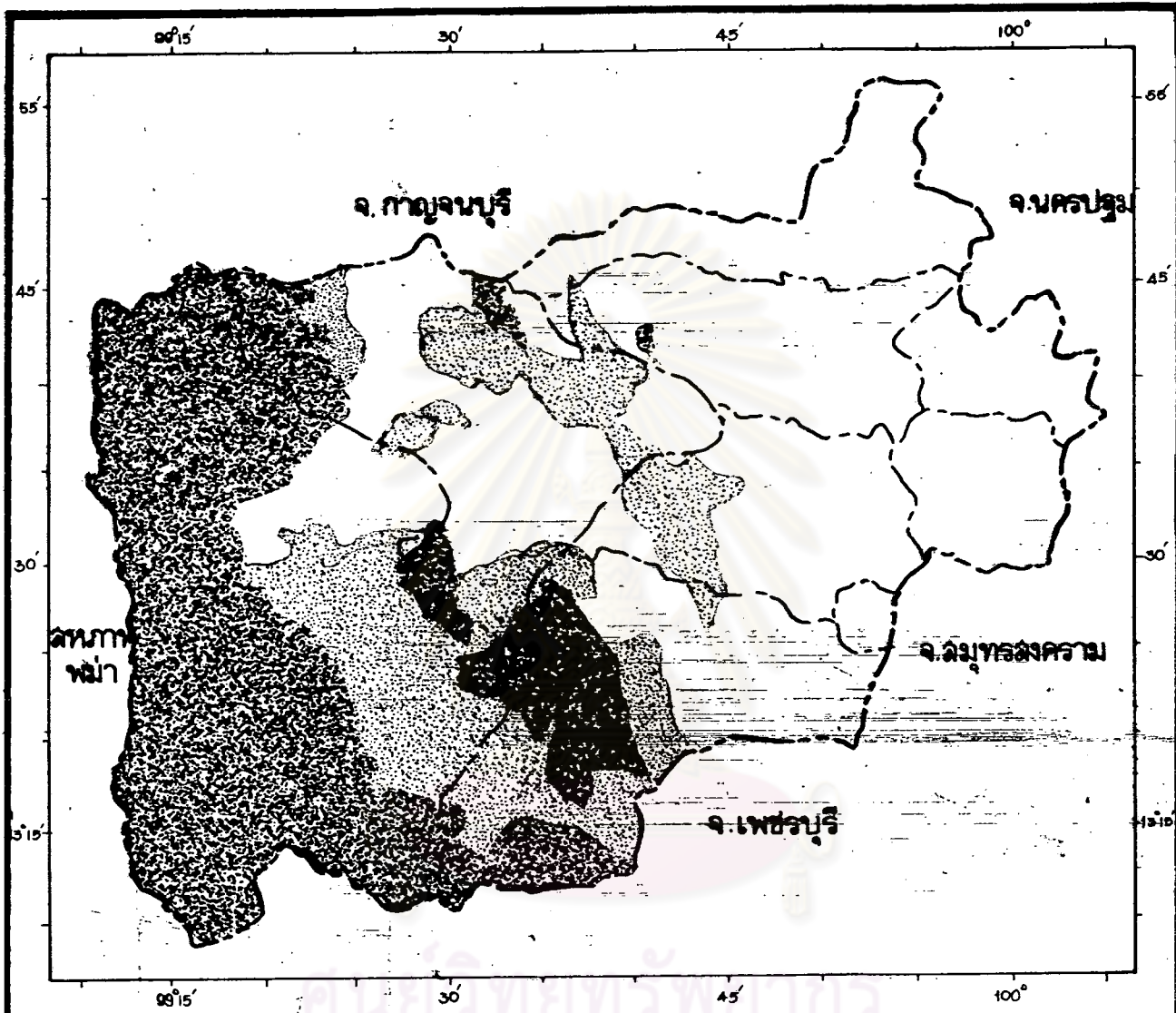
ที่มา. โครงการสำรวจทรัพยากรธรรมชาติ
ด้วยดาวเทียม สำนักงาน
คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

สัญลักษณ์ :

	ป่า		ป่าผลมพื้นที่เพาะปลูก
	ไร่อ้อย		สวนผลไม้ผลมป่า
	นาข้าว		ป่าผลมไร่อ้อยผลมนาข้าว
	ภูเขาหินปูน		ศูนย์กลางชุมชน
	ถนน		แม่น้ำ

แผนที่ ที่ 20

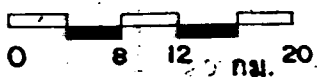
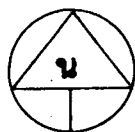

แผนที่จังหวัดราชบุรี

แสดง พื้นที่ป่า โดยเปรียบเทียบ

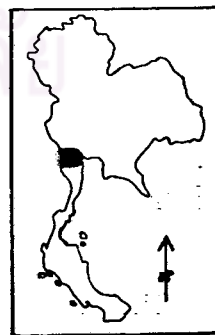
พ.ศ. 2514 2517

ที่มา. กองจัดการป่าไม้ กรมป่าไม้

■ นท.ป่าปี 2514

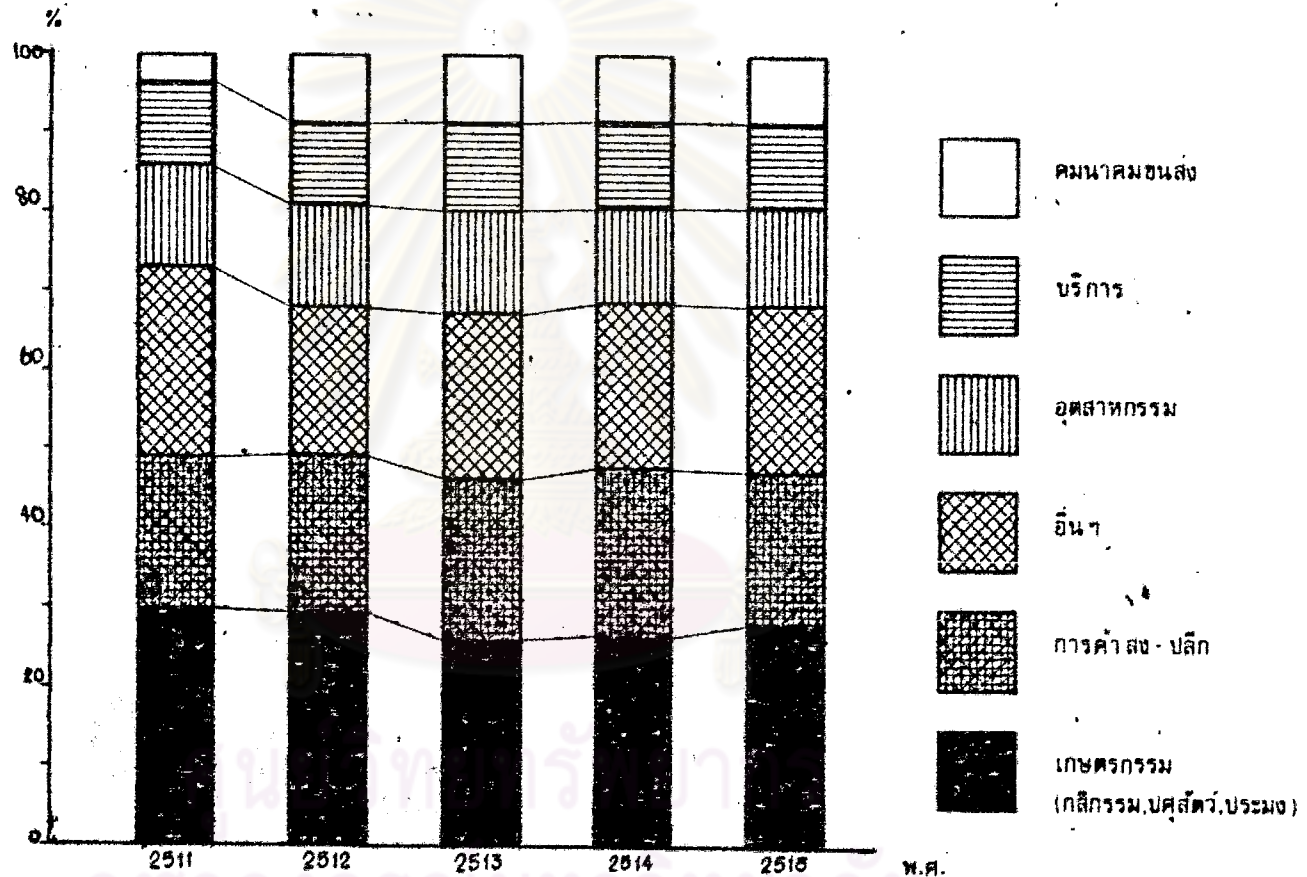
■ นท.ป่าปี 2517

กราฟเปรียบเทียบ มูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด ตั้งแต่ พ.ศ. 2511 - 2515 (จากค่าคงที่ปี 2505)

แผนภาพ ที่ 11

หน่วยเป็นเปอร์เซ็นต์

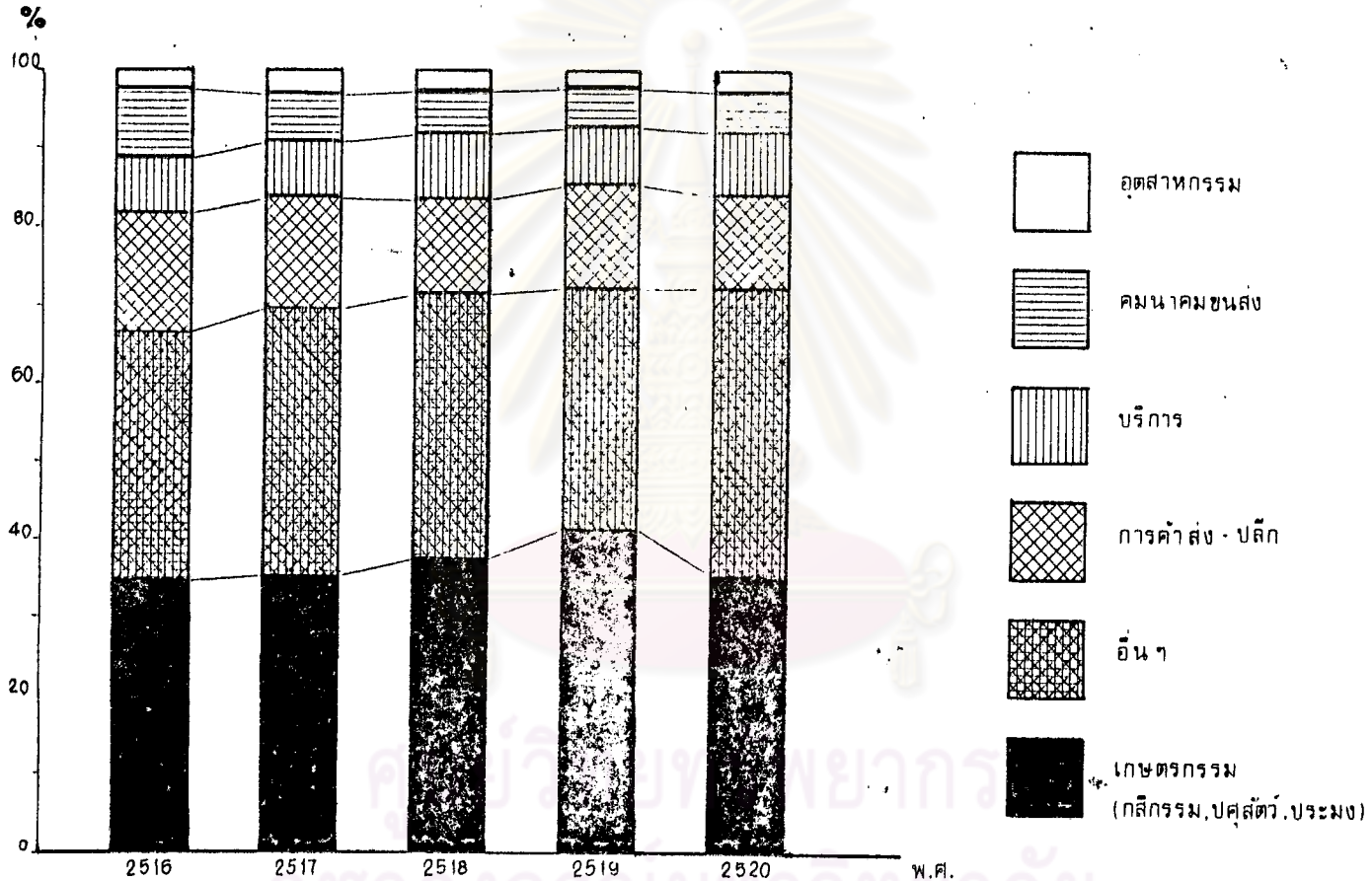

พ.ศ.

ที่มา จากตารางที่ 1.1 ภาคผนวก

กราฟเปรียบเทียบมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด ตั้งแต่ พ.ศ. 2516-2520 (ราคาคงที่ปี 2516)

หน่วย เป็นเปอร์เซ็นต์

ที่มา จากตารางที่ 1.12ภาคผนวก

โครงสร้างการผลิตและรายได้ (แผนภาพที่ ๑๑, ๑๒)

อาชีพหลักของประชากรใน จ.ราชบุรี ได้แก่ อาชีพการเกษตร รายได้ของจังหวัด ส่วนใหญ่เป็นรายได้สาขากสิกรรม ดังปรากฏจากมูลค่าผลิตภัณฑ์ด้านกสิกรรมในปี ๒๕๑๑ มีมูลค่า สูงสุดคือ ๒๒.๓% ของผลิตภัณฑ์ทั้งหมดของจังหวัด รองมาคือ มูลค่าผลิตภัณฑ์ด้านการค้า อุตสาหกรรม บริการ การคมนาคม และขนส่ง และปศุสัตว์แต่ละประเภทมีประมาณ ร้อยละ ๑๔.๐, ๑๒.๔, ๑๐.๖, ๔.๓ และ ๗.๓% ตามลำดับ (ตารางที่ ๑๑ ภาคผนวก) พืชกสิกรรมที่สำคัญของจังหวัด ได้แก่ ข้าว อ้อย ข้าวโพด ข้าวฟ่าง มันสำปะหลัง ผักต่าง ๆ ผลไม้ต่าง ๆ ในช่วงปี ๒๕๑๑-๒๕๑๔ ผลิตภัณฑ์มวลรวมทั้งจังหวัดมีอัตราการขยายตัวโดยเฉลี่ย ๔.๕% ต่อปี สาขาการผลิตหลักที่ มีการขยายตัวเร็วในช่วงเวลาดังกล่าว ได้แก่ การธนาคาร ประกันภัย เหมืองแร่ และย้อยหิน การบริหารและป้องกันประเทศ และการบริการ และต่อมาในปี ๒๕๒๐ สาขาการผลิตที่สำคัญเป็น สาขาการผลิตหลัก คือ การกสิกรรม มีประมาณร้อยละ ๒๗ ของผลิตภัณฑ์ทั้งหมดของจังหวัด รอง มาได้แก่ การก่อสร้างการค้าส่งและปลีก การบริการ ปศุสัตว์ การคมนาคม และขนส่ง มี ประมาณร้อยละ ๑๔.๘, ๑๑.๘, ๘.๐, ๗.๘ และ ๕.๒ ตามลำดับ (ตารางที่ ๑.๑๒ ภาคผนวก) ในช่วงปี ๒๕๑๖-๒๕๒๐ ผลิตภัณฑ์ทั้งหมดของจังหวัดมีอัตราการเติบโตเฉลี่ย ร้อยละ ๕.๗ ต่อปี สาขา การผลิตที่มีการขยายตัวเร็วได้แก่ การประมง การก่อสร้าง การไฟฟ้า และประปา การธนาคาร ประกันภัย การบริการ ตามลำดับ โดยมีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ ๓๑.๗, ๑๔.๘, ๑๒.๔ ๑๒.๐ และ ๘.๕ ตามลำดับ

สาขาการผลิตบางสาขามีอัตราการเติบโตเฉลี่ยลดลง ดังปรากฏในช่วงปี ๒๕๑๐-๒๕๑๔ สาขาการผลิตที่มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยลดลง ได้แก่ การปศุสัตว์ และประมง อัตราการ เติบโตเฉลี่ยลดลงร้อยละ ๑๓.๓ และ ๕.๕ ตามลำดับ และในช่วงปี ๒๕๑๖-๒๕๒๐ สาขาการผลิต ที่มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยลดลงได้แก่ ป่าไม้ การคมนาคม และขนส่ง การค้าส่งและปลีก อัตราการ เติบโตเฉลี่ยลดลงร้อยละ ๑๕.๒, ๗.๘ และ ๐.๘ ตามลำดับ

การขยายตัวการผลิต ใน ๒ ช่วงปีที่กล่าวข้างต้น การผลิตหลัก ได้แก่ สาขาเกษตรกรรม ด้านการกลั่นกรองทั้ง ๒ ช่วงปี การผลิตสาขารอง ๆ มาได้เปลี่ยนแปลงไปในปี ๒๕๒๐ การผลิตสาขาอุตสาหกรรมลดลงมาก การขยายตัวข้างต้นนี้เนื่องจาก สภาพการเมือง การปกครอง ในระยะหลังในปี ๒๕๑๖-๒๕๒๐ ไม่มั่นคงเท่าที่ควร ทำให้การลงทุนภาคเอกชนกระตือรือร้น เนื่องจากไม่มีนโยบายส่งเสริมการลงทุนอย่างแน่ชัดโดยเฉพาะด้านอุตสาหกรรม

ผลิตภัณฑ์รวมของจังหวัดแสดงถึงรายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากร (ตารางที่ ๑.๑๓ ภาคผนวก) ในปี ๒๕๑๐ ประชากรมีรายได้เฉลี่ย ๓,๒๖๗ บาท/คน/ปี หรือ ๒๗๒ บาท/คน/เดือน และในปี ๒๕๒๐ รายได้เฉลี่ย ๕,๕๘๖ บาท/คน/ปี หรือ ๔๖๕ บาท/คน/เดือน สูงกว่ารายได้เฉลี่ยปี ๒๕๑๐ ประมาณ ๒,๓๑๙ บาท

การอุตสาหกรรม

จังหวัดราชบุรีมีการประกอบการอุตสาหกรรมเป็นอาชีพรองจากการกลั่นกรอง และการค้า ในช่วงปี ๒๕๑๑-๒๕๑๕ มูลค่าผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมมีประมาณ ๑๒-๑๓% ของมูลค่าผลิตภัณฑ์ทั้งจังหวัด และช่วงปี ๒๕๑๖-๒๕๒๐ มูลค่าผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมมีประมาณ ๒-๓% ของมูลค่าผลิตภัณฑ์ทั้งจังหวัด ลดลงจากช่วงปี ๒๕๑๑-๒๕๑๕ ประมาณ ๑๐% ซึ่งสาเหตุ เนื่องจากความไม่มั่นคงทางการเมือง การปกครอง การอุตสาหกรรมในจังหวัดราชบุรี มีหลายประเภท (ตารางที่ ๑.๑๔ ภาคผนวก) อุตสาหกรรมที่สำคัญคือ อุตสาหกรรมเครื่องปั้นดินเผา (ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในบริเวณอำเภอมือง อุตสาหกรรมน้ำตาล และอุตสาหกรรมต่อรถ ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในบริเวณอำเภอบ้านโป่ง และอุตสาหกรรมเหมืองแร่ และย่อยหิน ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในบริเวณกิ่ง อำเภอสวนผึ้ง อำเภोजอมบึง และอำเภอมือง)

อุตสาหกรรมเมื่อพิจารณาตามขนาดการจ้างงานสามารถจัดเป็นประเภทอุตสาหกรรมได้เป็น^๑

- ๑. อุตสาหกรรมขนาดเล็ก ได้แก่ อุตสาหกรรมที่มีขนาดการจ้างงานน้อยกว่า ๕๐ คน
- ๒. อุตสาหกรรมขนาดกลาง ได้แก่ อุตสาหกรรมที่มีขนาดการจ้างงาน ๕๐-๒๐๐ คน
- ๓. อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ได้แก่ อุตสาหกรรมที่มีขนาดการจ้างงานมากกว่า ๒๐๐ คน

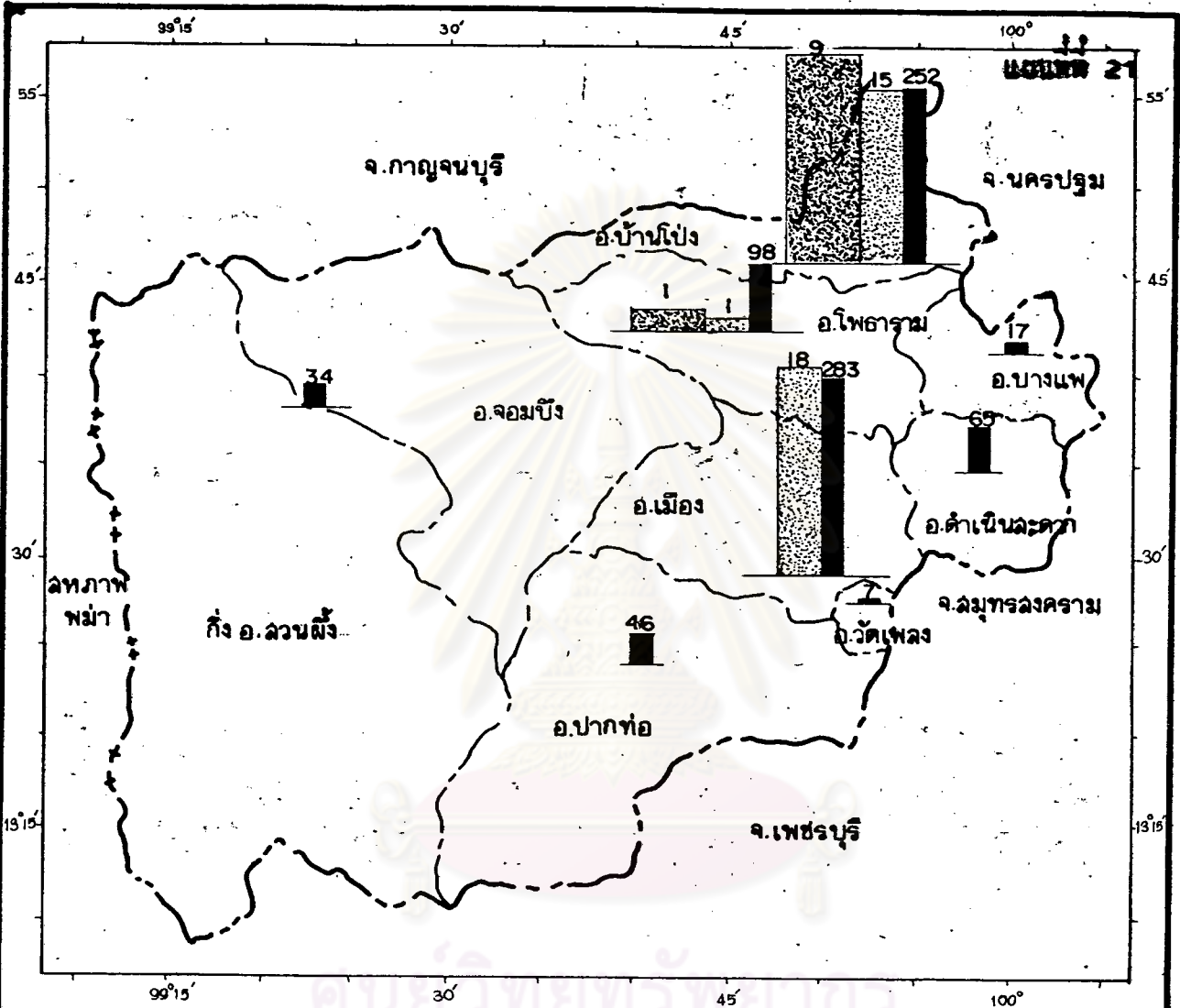
อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ มี ๑๐ แห่ง ขนาดกลางมี ๓๕ แห่ง และอุตสาหกรรมขนาดเล็กจำนวน ๕๖๖ แห่ง โดยที่อุตสาหกรรมประมาณ ๓๔, ๓๓% ของสถานอุตสาหกรรมทั้งหมดตั้งอยู่ในอำเภอเมือง และอำเภอบ้านโป่ง ตามลำดับ

แต่ละอำเภอมีจำนวน-ขนาดอุตสาหกรรมต่างกัน การจ้างแรงงานจึงแตกต่างกัน (ตารางที่

~~๑.๑๕~~ ภาคผนวก) อ.บ้านโป่งมีการจ้างงานด้านอุตสาหกรรมมากที่สุด กล่าวได้ว่า ประมาณ ๖๒% ของการจ้างงานทั้งหมดอยู่ในอำเภอบ้านโป่ง รองมา คือ การจ้างงานใน อำเภอเมือง ประมาณ ๒๖% ของการจ้างงานทั้งหมด

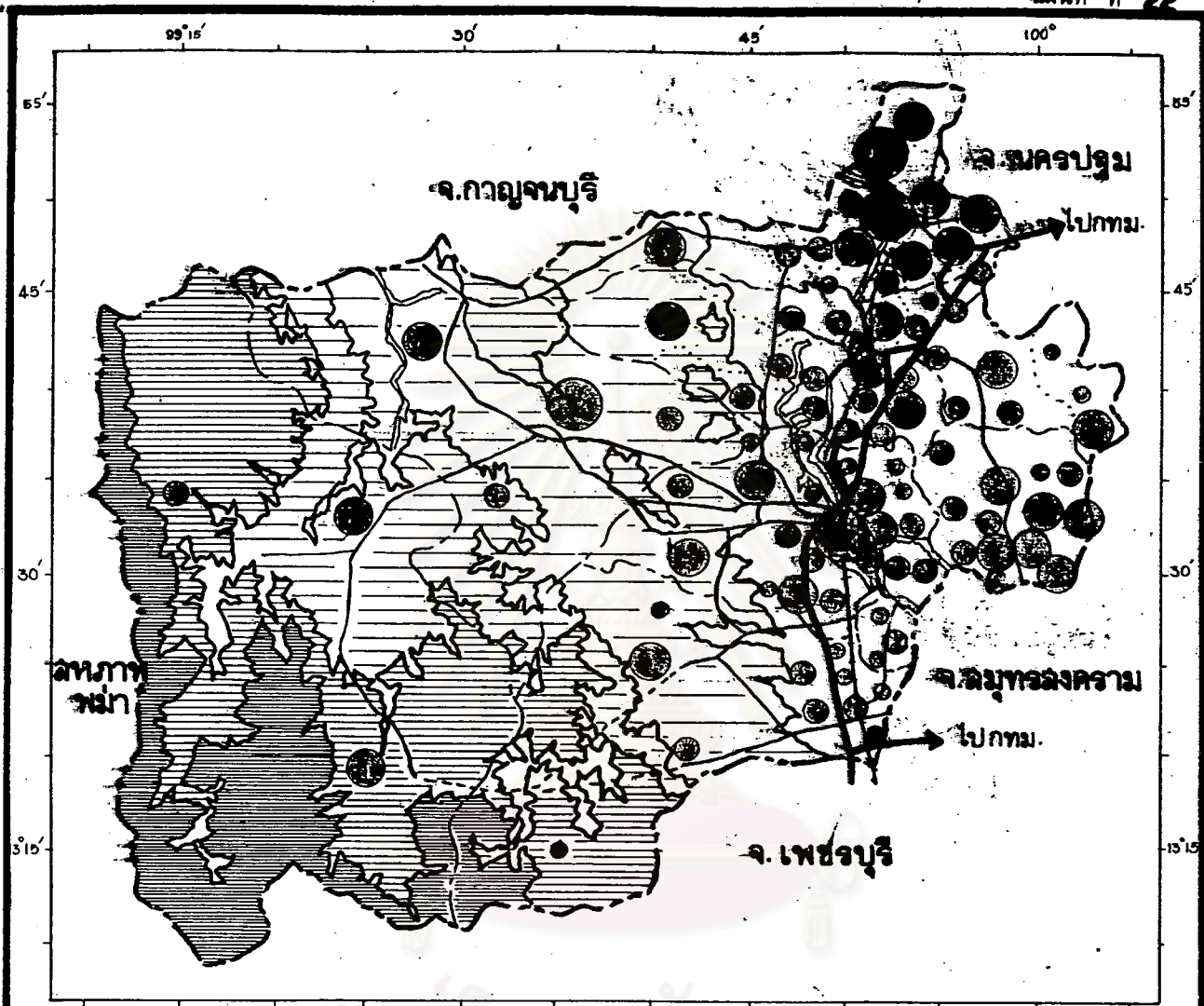
การอุตสาหกรรมโดยสรุป บริเวณพื้นที่ที่มีบทบาทในด้านอุตสาหกรรมมากที่สุด ได้แก่ อำเภอบ้านโป่ง และอำเภอเมือง ตามลำดับ อุตสาหกรรมใน อำเภอบ้านโป่งมีทั้งอุตสาหกรรมขนาดเล็กถึงขนาดใหญ่ อุตสาหกรรมใน อำเภอเมือง เป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็ก และขนาดกลาง

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

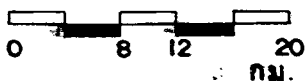
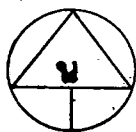

แผนที่จังหวัดราชบุรี
 แสดง จำนวน-ขนาด-ที่ตั้ง
 ลักษณะประกอบการอุตสาหกรรม
 พ.ศ. 2520-2521
 ที่มา จากตารางที่ 1-15 ภาคผนวก

๓
 0 8 12 20 กม.
 อุตสาหกรรมขนาดเล็ก | ชม-100 แห่ง
 - ขนาดกลาง | ชม- 6 แห่ง
 ขนาดใหญ่ | ชม- 3 แห่ง

แผนที่จังหวัดราชบุรี
แสดงสภาพการณ์ต่างๆในปี พ.ศ. 2520
ที่มา. จากแผนที่ที่ 1,7 และ 11

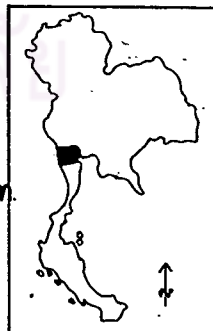
★ ค.ก. ชุมชนขนาดใหญ่
+ ชุมชนขนาดเล็ก

เส้นทางคมนาคม

ลักษณะพื้นผิวภูมิปท.

- จำนวนประชากร
- >12,000 คน
- 7,000-12,000 "
- 3,600-7,000 "
- <3,600 "

สรุป (แผนที่ที่ ๒๒)

ลักษณะภูมิประเทศของ จ.ราชบุรี แบ่งได้เป็น ๓ ลักษณะใหญ่ ๆ ที่แตกต่างกันคือ ทางด้าน ตะวันออกของจังหวัดเป็นบริเวณที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำแม่กลองไหลผ่าน เป็นบริเวณที่มีน้ำท่วมถึง ทางตอนกลาง ต่อจากบริเวณที่ราบลุ่ม เป็นบริเวณที่ราบ ซึ่งพื้นที่บางแห่งเป็นเนินเขาและภูเขาซึ่งไม่สูงนัก และพื้นที่ บางแห่งแห้งแล้งกันดารน้ำ และทางด้านตะวันตกของจังหวัดอยู่ต่อจากบริเวณที่ราบ เป็นบริเวณที่ค่อนข้าง ีความสูงจากระดับน้ำทะเลมากกว่า ๑๐๐ เมตร ขึ้นไป พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าและภูเขาน้อยใหญ่ โดยเฉพาะบริเวณสุดเขตจังหวัดทางด้านตะวันตก เป็นบริเวณเทือกเขาสูง ได้แก่ เทือกเขาตะนาวศรี กันเขตแดนไทยกับพม่า ในบริเวณเทือกเขานี้มียอดเขาสูงหลายแห่งมีความสูงมากกว่า ๑,๑๐๐ เมตร จากระดับน้ำทะเลพื้นที่ในจังหวัดโดยทั่วไปมีความชุ่มชื้น มีแหล่งน้ำกระจายอยู่ทั่วไป จะปรากฏบริเวณ พื้นที่แห้งแล้งกันดารน้ำเป็นบางแห่งในบริเวณตอนกลางของจังหวัด ได้แก่ บริเวณ ต.เกาะพลับพลา ต.หินกอง ต.เจดีย์หัก ใน อ.เมือง ต.วัดยางงาม ต.วันดาว ต.ดอนทราย ต.หนองกระทุ่ม ต.บ่อกระดาน ใน อ.ปากท่อ และ ต.จอมบึง ใน อ.จอมบึง ด้านการคมนาคมติดต่อ ส่วนใหญ่ใช้เส้นทางรถยนต์เป็น เส้นทางคมนาคมติดต่อทั้งภายในและระหว่างจังหวัด ทางด้านตะวันออกมีลักษณะพิเศษกว่าบริเวณอื่น คือ มีการใช้เส้นทางน้ำเป็นเส้นทางคมนาคมติดต่อภายใน ได้แก่ บริเวณ อ.ดำเนินสะดวก การคมนาคม ติดต่อระหว่างจังหวัดต่าง ๆ กับ จ.ราชบุรี มีเส้นทางหลวงแผ่นดิน เป็นเส้นทางคมนาคมติดต่อที่สำคัญ ๔ สาย คือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔ เชื่อมการติดต่อระหว่างจังหวัดต่าง ๆ ทางภาคใต้กับ กรุงเทพมหานคร โดยผ่าน จ.นครปฐม เข้ามาใน อ.บ้านโป่ง อ.บางแพ อ.เมือง อ.ปากท่อ และต่อ เลยออกไปยัง จ.เพชรบุรี ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๒๓ เชื่อมการติดต่อระหว่าง จ.กาญจนบุรี กับ จ.ราชบุรี โดยแยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔ ในบริเวณ อ.บ้านโป่ง ต่อเลยไปยัง จังหวัด กาญจนบุรี ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๒๔ เชื่อมการติดต่อระหว่าง จ.ราชบุรี กับ จ.สมุทรสงคราม โดยแยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔ ใน บริเวณ อ.บางแพ ผ่าน อ.บางแพ อ.ดำเนินสะดวก ต่อเลยไปยัง จ.สมุทรสงคราม และทางหลวงแผ่นดินสายธนบุรี-ปากท่อ เชื่อมการคมนาคมติดต่อระหว่าง จังหวัดต่าง ๆ ทางภาคใต้กับกรุงเทพมหานคร โดยแยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔ ในบริเวณ

อ.ปากท่อ ผ่านขึ้นไปทางเหนือไปยัง จ.สมุทรสงคราม ซึ่งทางหลวงแผ่นดินสายต่าง ๆ ดังกล่าวอยู่ในบริเวณด้านตะวันออกในบริเวณที่ราบลุ่มแทบทั้งสิ้น นอกจากนี้ยังมีการใช้เส้นทางรถไฟและเส้นทางเรือเป็นเส้นทางคมนาคมติดต่อระหว่างจังหวัด โดยการติดต่อจะผ่านเข้ามาทาง อ.บ้านโป่ง อ.โพธาราม และ อ.เมือง อ.ปากท่อ ตามลำดับ ถ้ามาจากกรุงเทพมหานคร โดยทางรถไฟ โดยที่พื้นที่ราบและพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำอยู่ทางด้านตะวันออกของจังหวัด และเป็นบริเวณที่มีเส้นทางคมนาคมติดต่อหลายสายในบริเวณดังกล่าว จึงมีประชากรตั้งถิ่นฐานอยู่หนาแน่นกว่าบริเวณอื่น โดยเฉพาะทางด้านตะวันออก แสดงถึงวิวัฒนาการการตั้งถิ่นฐานของประชากรใน จ.ราชบุรี เริ่มมาจากด้านตะวันออกไปสู่ด้านตะวันตก บริเวณศูนย์กลางชุมชนของจังหวัดราชบุรี มี ๓ ศูนย์กลางอยู่ใน อ.บ้านโป่ง อ.โพธาราม และ อ.เมือง เป็นแหล่งให้บริการด้านการค้าบริการ และอื่น ๆ แก่ประชาชนใน จ.ราชบุรี โดยทั่วไป จ.ราชบุรี เป็นจังหวัดที่ประชากรประกอบอาชีพทางการเกษตร เป็นอาชีพหลักที่สำคัญคือ การทำนา ส่วนใหญ่จะปลูกมากทางด้านตะวันออก การทำไร่ส่วนใหญ่ได้แก่ ไร่อ้อย ปลูกมากทางตอนกลางและทางด้านตะวันตกของจังหวัด และการปลูกพืชผักผลไม้ ส่วนใหญ่อยู่ทางด้านตะวันออกของจังหวัด นอกจากนี้อาชีพทางการเกษตร ใน จ.ราชบุรี มีการประกอบอาชีพด้านการอุตสาหกรรม การค้าบริการในบางพื้นที่ โดยส่วนใหญ่ อ.บ้านโป่ง อ.โพธาราม และ อ.เมือง เป็นอำเภอที่มีการประกอบอุตสาหกรรมมาก โดยในบริเวณ อ.บ้านโป่ง มีการประกอบอุตสาหกรรมทั้งขนาดเล็ก จนถึงขนาดใหญ่หลายแห่ง เป็นอุตสาหกรรมที่มีขนาดการจ้างงานขนาดใหญ่ จำนวนแรงงานด้านอุตสาหกรรมประมาณร้อยละ ๖๒ อยู่ใน อ.บ้านโป่ง และเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้ผลผลิตทางการเกษตรเป็นวัตถุดิบ เป็นแหล่งรองรับผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญของจังหวัด และบริเวณใกล้เคียง ส่วน อ.เมือง มีสถานประกอบการอุตสาหกรรมมากที่สุด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็ก จากการที่มีการประกอบอุตสาหกรรมขึ้นในพื้นที่ดังกล่าว อ.บ้านโป่ง อ.โพธาราม และ อ.เมือง จึงมีความได้เปรียบกว่าพื้นที่อื่น ๆ ในจังหวัด

ในการศึกษาเพื่อหาแนวโน้มในการพัฒนาเมือง โดยวิธีการให้ค่าพื้นที่ตามลักษณะโอกาสในการพัฒนาพื้นที่ โดยถือประชากร และที่ตั้งเป็นปัจจัยหลัก แยกเป็นประเภทย่อย ๆ ได้ ๗ ประเภท ซึ่งแต่ละประเภท ข้อมูลที่นำมาให้ค่ามีความสำคัญมากน้อยต่างกัน ดังนั้นจึงได้มีการเพิ่มค่าแกไขข้อมูลให้

นำมาให้ค่า ตามลำดับความสำคัญของข้อมูล กล่าวคือ ในการให้ค่าถือว่า พื้นที่ที่มีประชากรหนาแน่น เป็นพื้นที่ที่มีลักษณะเมือง และมีโอกาสพัฒนาได้สูงสุด มีค่าสูงสุดรองมาคือ พื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงประชากร จากยอดรวมการเปลี่ยนแปลงประชากรทั้งจังหวัดสูง พื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงประชากรจากเดิมมาก พื้นที่ที่มีเส้นทางคมนาคมทางรถยนต์ผ่าน พื้นที่ที่อยู่ใกล้เส้นทางหลวงแผ่นดิน พื้นที่ที่มีเส้นทางรถไฟผ่าน และพื้นที่ที่มีเส้นทางน้ำความธรรมชาติผ่าน มีค่า ๗,๖,๕,๔,๓,๒,๑ ตามลำดับ ซึ่งเป็นค่าที่นำไปคูณค่าพื้นที่แต่ละประเภท แต่ละพื้นที่ (ตารางที่ ๑๗) จากคะแนนรวม ซึ่งถือว่าพื้นที่ที่มีค่าสูงสุดเป็นชุมชนที่มีแนวโน้มในการพัฒนาเมืองสูงสุด และค่ารองมามีแนวโน้มในการพัฒนาเมืองรองมาตามลำดับ ได้ว่าพื้นที่ที่มีแนวโน้มในการพัฒนาเมืองปรากฏในบริเวณที่ราบลุ่มทางด้านตะวันออกของจังหวัด ลักษณะการพัฒนา ปรากฏเป็นแถบยาวตามแนวเหนือใต้ (development corridor) ในบริเวณที่มีเส้นทางคมนาคมทางรถยนต์ ทางน้ำ และทางรถไฟ สายใต้ผ่าน (แผนที่ที่ ๒๓) โดยมีบริเวณ ท.เมือง และ ท.บ้านโป่ง เป็นพื้นที่ที่มีการพัฒนาและมีแนวโน้มในการพัฒนาเมืองสูงสุด และบริเวณ ท.บ้านโป่ง มีพื้นที่ที่พัฒนาต่อเนื่องเป็นบริเวณกว้าง โดยมีแนวโน้มนการพัฒนาตามแนวเหนือใต้ของเขตเทศบาล ส่วนบริเวณ ท.เมือง พื้นที่ที่พัฒนาต่อเนื่องจากบริเวณ ท.เมือง อยู่ทางก้านตะวันออก และตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนบริเวณ ท.โพธาราม เป็นพื้นที่ที่พัฒนาอยู่โดด ๆ และไม่เด่นชัด เช่น ท.เมือง และ ท.บ้านโป่ง

โดยสรุป ในด้านแนวโน้มในการพัฒนาเมือง พบว่า บริเวณตอนเหนือของจังหวัด ได้แก่ บริเวณ ท.บ้านโป่ง และ พื้นที่โดยรอบเป็นพื้นที่ที่มีแนวโน้มในการพัฒนาสูงสุด และแนวโน้มในการพัฒนา ท.เมืองบ้านโป่ง คาดว่าจะเป็นเมืองที่นอกจากให้บริการแก่ชุมชนเมือง และชุมชนชนบทรอบนอกแล้ว ยังให้บริการแก่ชุมชนอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงด้วย รองมา คือ บริเวณ ท.เมือง ส่วนพื้นที่อื่นโดยทั่วไปใน จ.ราชบุรี คงเป็นชุมชนชนบท มีการประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นอาชีพหลัก

ตารางที่ ๑๗ แสดงเกณฑ์การให้ค่าพื้นที่เพื่อหาแนวโน้มในการพัฒนาเมือง

ประเภท	ค่าพื้นที่	ค่าน้ำหนักทางสถิติ (Statistical Weight)	คะแนนสุทธิ
๑. ประชากร			
๑.๑ ความหนาแน่นประชากร			
ก. < ๑๕๐ คน/กม ^๒	๑	๗	๗
ข. ๑๕๐-๓๕๐ คน/กม ^๒	๒	๗	๑๔
ค. ๓๕๐-๖๐๐ คน/กม ^๒	๓	๗	๒๑
ง. ๖๐๐-๑,๐๐๐ คน/กม ^๒	๔	๗	๒๘
จ. > ๑,๐๐๐ คน/กม ^๒	๕	๗	๓๕
๑.๒ การเปลี่ยนแปลงประชากรจาก ยอดรวมการเปลี่ยนแปลงทั้งจังหวัด จากปี ๒๕๑๐-๒๕๒๐			
ก. -๐.๕ - ๐%	๑	๖	๖
ข. ๐-๐.๗๕%	๒	๖	๑๒
ค. ๐.๗๕-๑.๒๕%	๓	๖	๑๘
ง. ๑.๒๕-๒.๕๐%	๔	๖	๒๔
จ. ๒.๕๐-๑๒.๕๐%	๕	๖	๓๐
๑.๓ การเปลี่ยนแปลงประชากรจาก ปี ๒๕๑๐			
ก. (-๑๐)-๐%	๑	๕	๕
ข. ๐-๓๐%	๒	๕	๑๐
ค. ๓๐-๖๐%	๓	๕	๑๕
ง. ๖๐-๑๐๐%	๔	๕	๒๐
จ. > ๑๐๐%	๕	๕	๒๕

ตารางที่ ๑๗ (ต่อ)

ประเภท	ค่าพื้นที่	ค่าน้ำหนักทางสถิติ (Statistical Weight)	คะแนนสุทธิ
๒. ที่ตั้ง			
๒.๑ ถนน			
ก. ไม่มีถนนผ่าน	๑	๔	๔
ข. มีถนนเชื่อมระหว่างตำบลผ่าน	๒	๔	๘
ค. มีถนนเชื่อมระหว่างอำเภอผ่าน	๓	๔	๑๒
ง. มีถนนเชื่อมระหว่างจังหวัดผ่าน	๔	๔	๑๖
จ. มีถนนเชื่อมต่อระหว่างภาคผ่าน	๕	๔	๒๐
๒.๒ ระยะห่างจากทางหลวงแผ่นดิน			
ก. > ๒๐ กม.	๑	๓	๓
ข. ๑๕-๒๐ กม.	๒	๓	๖
ค. ๑๐-๑๕ กม.	๓	๓	๙
ง. ๕-๑๐ กม.	๔	๓	๑๒
จ. < ๕ กม.	๕	๓	๑๕
๒.๓ ทางรถไฟ			
ก. ไม่มีทางรถไฟผ่าน	๑	๒	๒
ข. ทางรถไฟสายตะวันตก (กรุงเทพมหานคร- (กรุงเทพฯ-กาญจนบุรี) ผ่าน	๒	๒	๔
ค. ทางรถไฟสายใต้ผ่านหรือเป็น สถานีที่ขบวนรถไฟสายกรุงเทพฯ- กาญจนบุรี หยุดรับ-ส่งผู้โดยสาร	๓	๒	๖
ง. ทางรถไฟผ่านและเป็นสถานีที่ขบวน รถธรรมดาหยุดรับ-ส่งผู้โดยสาร	๔	๒	๘
จ. ทางรถไฟผ่านและเป็นสถานีที่ขบวน รถด่วน รถเร็วหยุดรับ-ส่งผู้โดยสาร	๕	๒	๑๐

ตารางที่ ๑๗ (ต่อ)

ประเภท	ค่าพื้นที่ (Statistical Weight)	ค่าน้ำหนักทางสถิติ	คะแนนสุทธิ
๒.๔ เส้นทางน้ำ และบริเวณลุ่มน้ำ			
ก. ไม่มีเส้นทางน้ำผ่าน	๑	๑	๑
ข. บริเวณต้นน้ำ	๒	๑	๒
ค. บริเวณลุ่มน้ำตอนกลางต้น	๓	๑	๓
ง. บริเวณลุ่มน้ำตอนกลางปลาย	๔	๑	๔
จ. บริเวณลุ่มน้ำตอนปลายและ บริเวณปากแม่น้ำ	๕	๑	๕

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๑๔ แสดงการให้ค่าพื้นที่ในการหาแนวโน้มของการพัฒนาเมือง

ประเภทการให้ค่า เขตพื้นที่	ประชากร						ที่ดิน								
	ความหนาแน่น	ประชากร	การเปลี่ยนแปลง ประชากรจากยอดรวม	การเปลี่ยนแปลง ทั้งจังหวัด	การเปลี่ยนแปลง	ประชากรจากปี ๒๕๑๐	ถนน	ระยะทางจาก	ทางหลวงแผ่นดิน	ทางรถไฟ	เส้นทางน้ำและ	บริเวณลุ่มน้ำ	รวม		
	(๑)	(๒)	(๓)	(๔)	(๕)	(๖)	(๗)	(๘)	(๙)	(๑๐)	(๑๑)	(๑๒)	(๑๓)	(๑๔)	(๑๕)
๑. ต.กรับใหญ่	๕	๑๕	๔	๕๕	๕	๑๐	๑	๔	๔	๑๕	๕		๑	๖๕	
๒. ต.ลาดบัวขาว	๕	๑๕	๖	๑๕	๖	๑๕	๑	๔	๔	๑๕	๑	๕	๕	๖๖	
๓. ต.เบิกไพร	๕	๑๕	๖	๑๕	๕	๑๐	๖	๕	๔	๑๕	๑	๕	๕	๖๖	
๔. ต.หนองปลาหมอ	๕	๑๕	๕	๕๕	๕	๑๐	๖	๕	๖	๑	๑	๕	๕	๖๐	
๕. ต.นครพนม	๕	๑๕	๕	๕๕	๕	๑๐	๑	๔	๔	๑๕	๑	๕	๕	๖๕	
๖. ต.สวนกล้วย	๖	๕๑	๔	๕๕	๖	๑๕	๑	๔	๔	๑๕	๖	๕	๕	๖๐	
๗. ต.หนองอ้อ	๕	๑๕	๔	๕๕	๖	๑๕	๕	๕	๔	๑๕	๑	๕	๑	๖๑	
๘. ท.เมืองบ้านโป่ง	๕	๖๕	๕	๖๐	๕	๑๐	๔	๕	๕	๑๕	๕	๕	๕	๖๕	
๙. ต.ท่าผา	๖	๕๑	๕	๖๐	๖	๑๕	๔	๕	๕	๑๕	๖	๕	๕	๖๐	
๑๐. ต.ทุ่งพยอม	๕	๑๕	๕	๑๕	๕	๑๐	๖	๕	๔	๑๕	๑	๑	๑	๖๖	
๑๑. ต.บ้านม่วง	๕	๑๕	๑	๖	๕	๕๕	๑	๔	๕	๑๕	๑	๕	๕	๖๕	
๑๒. ต.เขาขลุง	๑	๖	๔	๕๕	๖	๑๕	๕	๕	๑	๖	๑	๕	๕	๖๑	
๑๓. ต.ปากแรต	๕	๑๕	๖	๑๕	๕	๑๐	๕	๕	๕	๑๕	๑	๕	๑	๖๕	
๑๔. ต.หนองกบ	๖	๕๑	๕	๑๕	๕	๑๐	๑	๕	๕	๑๕	๑	๑	๑	๖๑	
๑๕. ต.ดอนกระเบื้อง*	๖	๕๑	๖	๑๕	๖	๑๕	๕	๕	๕	๑๕	๑	๑	๑	๖๖	
๑๖. ต.ดอนกระเบื้อง**	๕	๑๕	๕	๑๕	๕	๑๐	๕	๕	๕	๑๕	๑	๑	๑	๖๕	

ตารางที่ ๑๘ (ต่อ)

ประเภทการให้ค่า เขตพื้นที่	(๑)	(๒)	(๓)	(๔)	(๕)	(๖)	(๗)	(๘)	(๙)	(๑๐)	(๑๑)	(๑๒)	(๑๓)	(๑๔)	(๑๕)
๑๗. ต.บ้านเลือก	๓	๒๑	๓	๑๘	๒	๑๐	๒	๙	๙	๑๙	๑	๒	๙	๙	๗๙
๑๘. ต.บ้านสิงห์	๒	๑๔	๙	๓๐	๙	๒๙	๙	๒๐	๙	๑๙	๑	๒	๙	๙	๑๑๑
๑๙. ต.เจ็ดเสมียน	๓	๒๑	๙	๒๙	๒	๑๐	๙	๒๐	๙	๑๙	๙	๙	๙	๙	๑๐๓
๒๐. ต.คลองตากด	๓	๒๑	๙	๒๙	๒	๑๐	๑	๙	๙	๑๙	๙	๙	๙	๙	๙๗
๒๑. ต.ชำแระ	๒	๑๙	๒	๑๒	๒	๑๐	๑	๙	๙	๑๒	๑	๒	๙	๙	๙๙
๒๒. ต.บางโตนด	๒	๑๙	๙	๒๙	๒	๑๐	๑	๙	๙	๑๙	๑	๒	๙	๙	๑๑๓
๒๓. ต.นางแก้ว	๒	๑๙	๙	๒๙	๒	๑๐	๓	๑๒	๙	๑๒	๑	๒	๙	๙	๑๑๙
๒๔. ต.เขาชะงุ้ม	๑	๗	๑	๖	๑	๙	๑	๙	๒	๖	๑	๒	๒	๒	๑๒๒
๒๕. ต.หนองโพ	๓	๒๑	๓	๑๙	๒	๑๐	๙	๒๐	๙	๑๙	๑	๒	๙	๙	๙๑
๒๖. ต.บ้านม่วง	๒	๑๙	๒	๑๒	๒	๑๐	๙	๒๐	๙	๑๙	๑	๒	๙	๙	๑๑๙
๒๗. ต.คอนทราย	๓	๒๑	๓	๑๙	๒	๑๐	๙	๒๐	๙	๑๙	๑	๒	๙	๙	๙๑
๒๘. ต.คลองข่อย	๓	๒๑	๙	๒๙	๒	๑๐	๑	๙	๙	๑๙	๓	๖	๙	๙	๑๑๙
๒๙. ต.สร้อยฟ้า	๓	๒๑	๒	๑๒	๒	๑๐	๒	๙	๙	๑๙	๑	๒	๙	๙	๑๑๓
๓๐. ต.ท่าชุมพล	๒	๑๙	๓	๑๙	๒	๑๐	๒	๙	๙	๑๒	๑	๒	๙	๙	๑๑๙
๓๑. ต.ธรรมเสน	๑	๗	๒	๑๒	๒	๑๐	๒	๙	๓	๙	๑	๒	๓	๓	๙๑
๓๒. ท.เมืองโพธาราม	๙	๓๙	๓	๑๙	๒	๑๐	๒	๙	๙	๑๙	๙	๙	๙	๙	๑๑๙
๓๓. ต.เตาปูน	๑	๗	๒	๑๒	๒	๑๐	๓	๑๒	๓	๙	๑	๒	๒	๒	๙๙
๓๔. ต.วังเย็น	๒	๑๙	๓	๑๙	๒	๑๐	๙	๒๐	๙	๑๙	๑	๒	๙	๙	๑๑๙
๓๕. ต.คอนใหญ่	๑	๗	๒	๑๒	๓	๑๙	๑	๙	๙	๑๒	๑	๒	๙	๙	๑๑๓
๓๖. ต.โพหัก	๒	๑๙	๓	๑๙	๒	๑๐	๓	๑๒	๙	๑๒	๑	๒	๙	๙	๑๑๓
๓๗. ต.วัดแก้ว	๒	๑๙	๑	๖	๙	๒๙	๙	๑๖	๙	๑๙	๑	๒	๙	๙	๑๑๓

ตารางที่ ๑๘ (ต่อ)

เขตพื้นที่	(๑)	(๒)	(๓)	(๔)	(๕)	(๖)	(๗)	(๘)	(๙)	(๑๐)	(๑๑)	(๑๒)	(๑๓)	(๑๔)	(๑๕)
๓๘. ต.บางแพ	๒	๑๔	๒	๑๒	๒	๑๐	๔	๑๖	๕	๑๔	๑	๒	๕	๕	๗๔
๓๙. ต.ดอนคา	๑	๗	๒	๑๒	๒	๑๐	๑	๔	๕	๑๒	๑	๒	๕	๕	๖๒
๔๐. ต.หัวโพ	๒	๑๔	๓	๑๘	๓	๑๕	๕	๑๖	๕	๑๕	๑	๒	๕	๕	๗๕
๔๑. ต.บ้านไร่	๓	๒๑	๓	๑๘	๒	๑๐	๓	๑๒	๕	๑๕	๑	๒	๕	๕	๗๓
๔๒. ต.แพงพวย	๒	๑๔	๒	๑๒	๒	๑๐	๓	๑๒	๕	๑๕	๑	๒	๕	๕	๗๐
๔๓. ต.คอนกรวย	๒	๑๔	๔	๒๔	๒	๑๐	๕	๑๖	๕	๑๕	๑	๒	๕	๕	๗๖
๔๔. ต.คอนคลัง	๒	๑๔	๒	๑๒	๒	๑๐	๑	๔	๕	๑๕	๑	๒	๕	๕	๖๒
๔๕. ต.บัวงาม	๒	๑๔	๒	๑๒	๒	๑๐	๑	๔	๕	๑๒	๑	๒	๕	๕	๕๕
๔๖. ต.ดอนไผ่	๔	๒๘	๕	๓๐	๒	๑๐	๑	๔	๕	๑๕	๑	๒	๕	๕	๕๘
๔๗. ต.ประสาธลสิทธิ์	๔	๒๘	๕	๓๐	๒	๑๐	๑	๔	๕	๑๒	๑	๒	๕	๕	๕๑
๔๘. ต.ท่าไม้	๓	๒๑	๒	๑๒	๒	๑๐	๕	๑๖	๕	๑๕	๑	๒	๕	๕	๕๑
๔๙. ต.ศรีสุราษฎร์	๔	๓๔	๒	๑๒	๒	๑๐	๕	๑๖	๕	๑๕	๑	๒	๕	๕	๕๔
๕๐. ต.ขุนพิทักษ์	๓	๒๑	๒	๑๒	๒	๑๐	๕	๑๖	๕	๑๕	๑	๒	๕	๕	๕๑
๕๑. ต.ตาหลวง	๕	๓๔	๒	๑๒	๒	๑๐	๕	๑๖	๕	๑๕	๑	๒	๕	๕	๕๔
๕๒. ต.สีหิรินทร์	๕	๓๔	๒	๑๒	๒	๑๐	๑	๔	๕	๑๕	๑	๒	๕	๕	๕๓
๕๓. ต.คำเนินสะดวก	๕	๓๔	๒	๑๒	๒	๑๐	๕	๑๖	๕	๑๕	๑	๒	๕	๕	๕๕
๕๔. ต.สามเรือน	๒	๑๔	๒	๑๒	๒	๑๐	๑	๔	๕	๑๕	๑	๒	๕	๕	๖๒
๕๕. ต.พิบูลทอง	๒	๑๔	๒	๑๒	๒	๑๐	๕	๑๖	๕	๑๕	๑	๒	๕	๕	๗๔
๕๖. ต.บางป่า	๒	๑๔	๒	๑๒	๒	๑๐	๑	๔	๕	๑๕	๑	๒	๕	๕	๖๒
๕๗. ต.คิ่งน้ำวน	๓	๒๑	๒	๑๒	๒	๑๐	๑	๔	๕	๑๕	๑	๒	๕	๕	๖๕
๕๘. ต.คิ่งกระถิน	๒	๑๔	๒	๑๒	๒	๑๐	๑	๔	๕	๑๕	๑	๒	๕	๕	๖๕

ตารางที่ ๑๘ (ต่อ)

เขตพื้นที่	(๑)	(๒)	(๓)	(๔)	(๕)	(๖)	(๗)	(๘)	(๙)	(๑๐)	(๑๑)	(๑๒)	(๑๓)	(๑๔)	(๑๕)
๕๙. ต.บ้านไร่	๔	๒๘	๓	๑๘	๓	๑๕	๔	๑๖	๕	๑๕	๑	๒	๕	๕	๕๕
๖๐. ต.คูบัว	๒	๑๔	๓	๑๘	๒	๑๐	๒	๘	๕	๑๕	๕	๙	๒	๒	๕๘
๖๑. ต.อ่างทอง	๓	๒๑	๓	๑๘	๓	๑๕	๕	๒๐	๕	๑๕	๑	๒	๕	๕	๕๕
๖๒. ต.ดอนตะโก	๒	๑๔	๒	๑๒	๒	๑๐	๕	๒๐	๕	๑๕	๓	๖	๓	๓	๘๐
๖๓. ท.เมือง	๕	๓๕	๕	๓๐	๒	๑๐	๕	๒๐	๕	๑๕	๕	๑๐	๕	๕	๑๒๕
๖๔. ต.พงสวาย	๔	๒๘	๔	๒๔	๓	๑๕	๕	๒๐	๕	๑๕	๓	๖	๕	๕	๑๑๓
๖๕. ต.โคกหม้อ	๔	๒๘	๓	๑๘	๒	๑๐	๕	๒๐	๕	๑๕	๓	๖	๕	๕	๑๐๒
๖๖. ต.ท่าราบ	๒	๑๔	๒	๑๒	๒	๑๐	๕	๒๐	๕	๑๕	๕	๙	๕	๕	๙๕
๖๗. ต.หนองกลางนา	๒	๑๔	๒	๑๒	๒	๑๐	๑	๕	๕	๑๕	๑	๒	๕	๕	๖๑
๖๘. ต.หลุมดิน	๒	๑๔	๒	๑๒	๒	๑๐	๑	๕	๕	๑๕	๑	๒	๕	๕	๖๒
๖๙. ต.เจดีย์หัก	๒	๑๔	๓	๑๘	๓	๑๕	๕	๒๐	๕	๑๕	๑	๒	๑	๑	๙๕
๗๐. ต.ดอนแร่	๒	๑๔	๑	๖	๑	๕	๑	๕	๕	๑๕	๑	๒	๓	๓	๕๙
๗๑. ต.ห้วยไม้	๑	๗	๕	๓๐	๕	๒๐	๒	๙	๕	๑๒	๑	๒	๓	๓	๕๒
๗๒. ต.หินกอง	๑	๗	๒	๑๒	๒	๑๐	๒	๙	๕	๑๒	๑	๒	๑	๑	๕๒
๗๓. ต.เกาะพลับพลา	๒	๑๔	๕	๓๐	๓	๑๕	๓	๑๒	๕	๑๒	๑	๒	๑	๑	๙๖
๗๔. ต.เขาแร้ง	๑	๗	๒	๑๒	๒	๑๐	๓	๑๒	๕	๑๒	๑	๒	๒	๒	๕๙
๗๕. ต.เกาะศาลพระ	๒	๑๔	๒	๑๒	๒	๑๐	๓	๑๒	๕	๑๕	๑	๒	๕	๕	๗๐
๗๖. ต.วัดเพลง	๒	๑๔	๒	๑๒	๒	๑๐	๒	๙	๕	๑๕	๑	๒	๕	๕	๖๕
๗๗. ต.จอมประทัด	๒	๑๔	๒	๑๒	๒	๑๐	๒	๙	๕	๑๕	๑	๒	๕	๕	๖๕
๗๘. ต.วัดยางงาม	๒	๑๔	๑	๖	๑	๕	๒	๙	๕	๑๕	๑	๒	๑	๑	๕๑
๗๙. ต.ปากท่อ	๓	๒๑	๕	๒๕	๓	๑๕	๕	๒๐	๕	๑๕	๕	๙	๒	๒	๑๐๕
๘๐. ต.วันดาว	๒	๑๔	๑	๖	๑	๕	๕	๒๐	๕	๑๕	๓	๖	๑	๑	๖๙

ตารางที่ ๑๘ (ต่อ)

เขตพื้นที่	(๑)	(๒)	(๓)	(๔)	(๕)	(๖)	(๗)	(๘)	(๙)	(๑๐)	(๑๑)	(๑๒)	(๑๓)	(๑๔)	(๑๕)
๘๑. ต.ดอนทราย	๑	๗	๒	๑๒	๒	๑๐	๒	๗	๙	๑๔	๑	๒	๑	๑	๕๕
๘๒. ต.หนองกระทุ่ม	๑	๗	๒	๑๒	๒	๑๐	๒	๗	๙	๑๔	๑	๒	๑	๑	๕๕
๘๓. ต.ป่าไผ่	๓	๒๑	๑	๖	๑	๕	๕	๒๐	๙	๑๕	๓	๖	๒	๒	๗๕
๘๔. ต.บ่อกระดาน	๒	๑๔	๒	๑๒	๒	๑๐	๕	๒๐	๙	๑๕	๙	๗	๑	๑	๘๐
๘๕. ต.วังมะนาว	๑	๗	๒	๑๒	๒	๑๐	๙	๒๐	๙	๑๕	๑	๒	๓	๓	๖๖
๘๖. ต.ห้วยหลวง	๑	๗	๕	๒๕	๒	๑๐	๒	๗	๓	๙	๑	๒	๒	๕	๖๒
๘๗. ต.อ่างหิน	๑	๗	๕	๒๕	๒	๑๐	๒	๗	๓	๙	๑	๒	๒	๒	๖๒
๘๘. ต.ยางหัก	๑	๗	๕	๓๐	๕	๒๕	๒	๗	๑	๓	๑	๒	๓	๓	๗๙
๘๙. ต.รางบัว	๑	๗	๕	๒๕	๓	๑๕	๒	๗	๑	๓	๑	๒	๒	๒	๖๑
๙๐. ต.ปากช่อง	๑	๗	๕	๓๐	๕	๒๐	๒	๗	๑	๒	๖	๑	๒	๒	๗๕
๙๑. ต.จอมบึง	๑	๗	๕	๓๐	๕	๒๐	๓	๑๒	๑	๓	๑	๒	๑	๑	๗๕
๙๒. ต.ด่านทับตะโก	๑	๗	๕	๓๐	๕	๒๕	๒	๗	๑	๓	๑	๒	๑	๑	๗๙
๙๓. ต.ป่าหวาย	๑	๗	๕	๓๐	๕	๒๕	๒	๗	๑	๓	๑	๒	๑	๑	๗๙
๙๔. ต.สวนผึ้ง	๑	๗	๕	๓๐	๕	๒๕	๒	๗	๑	๓	๑	๒	๑	๑	๗๙
๙๕. ต.บ้านโป่ง	๑	๗	๕	๓๐	๕	๒๕	๒	๗	๑	๓	๑	๒	๑	๑	๗๙

ที่มา จากตารางที่ ๑๗

หมายเหตุ ก. (๑), (๓), (๔), (๗), (๘), (๑๑), (๑๓) เป็นการให้ค่าพื้นที่จากหลักเกณฑ์

ตามตารางที่ ๑๗

- ข. (๒), (๕), (๖), (๘), (๑๐), (๑๒), (๑๔) มาจากช่องที่ (๑), (๓), (๕), (๗), (๘), (๑๑) และ (๑๓) คูณด้วยค่าน้ำหนักทางสถิติ ๗, ๖, ๕, ๔, ๓, ๒, ๑ ตามลำดับ
- ค. ช่องที่ (๑๕) มาจากผลรวมของช่อง (๒), (๕), (๖), (๘), (๑๐), (๑๒) และ (๑๔)

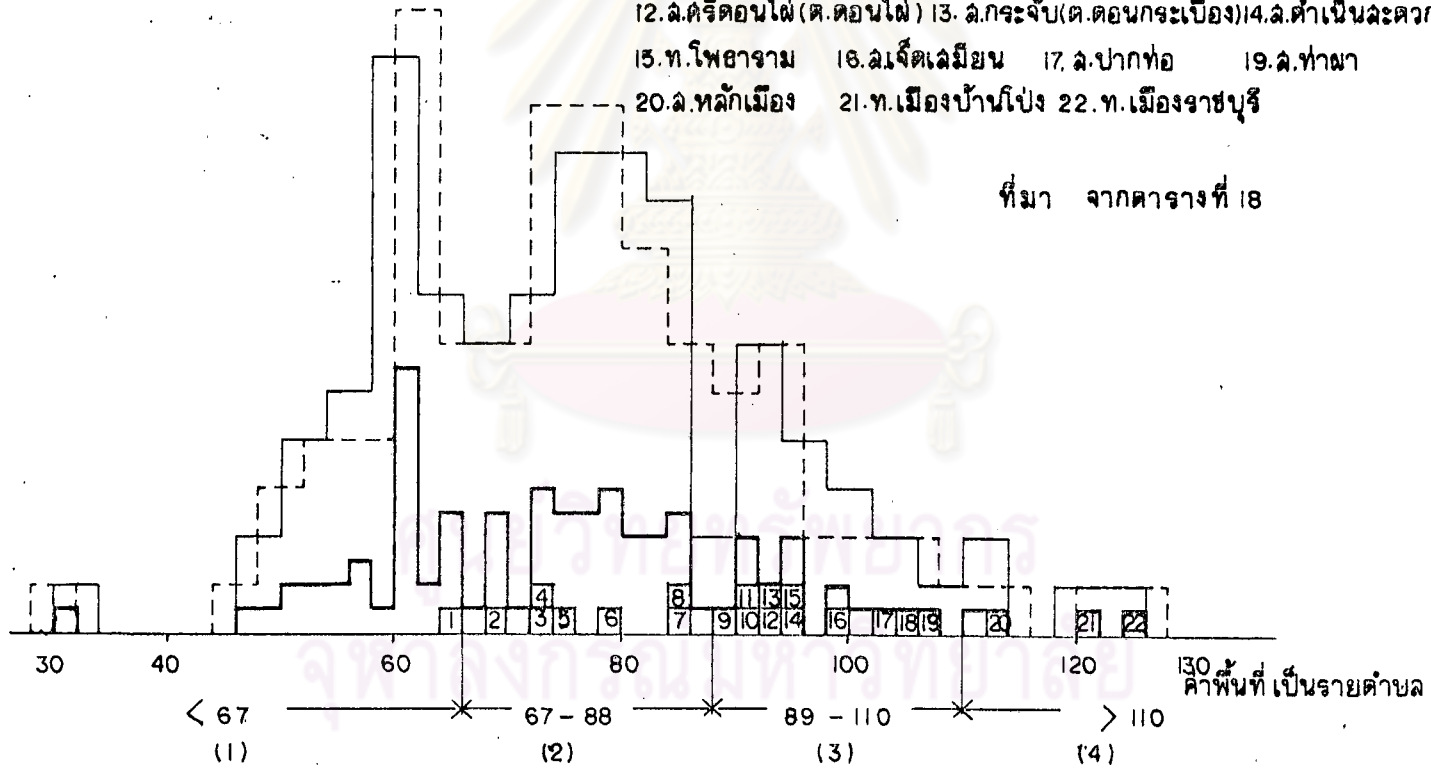
* ต.ดอนกระเบื้อง ใน อ.บ้านโป่ง

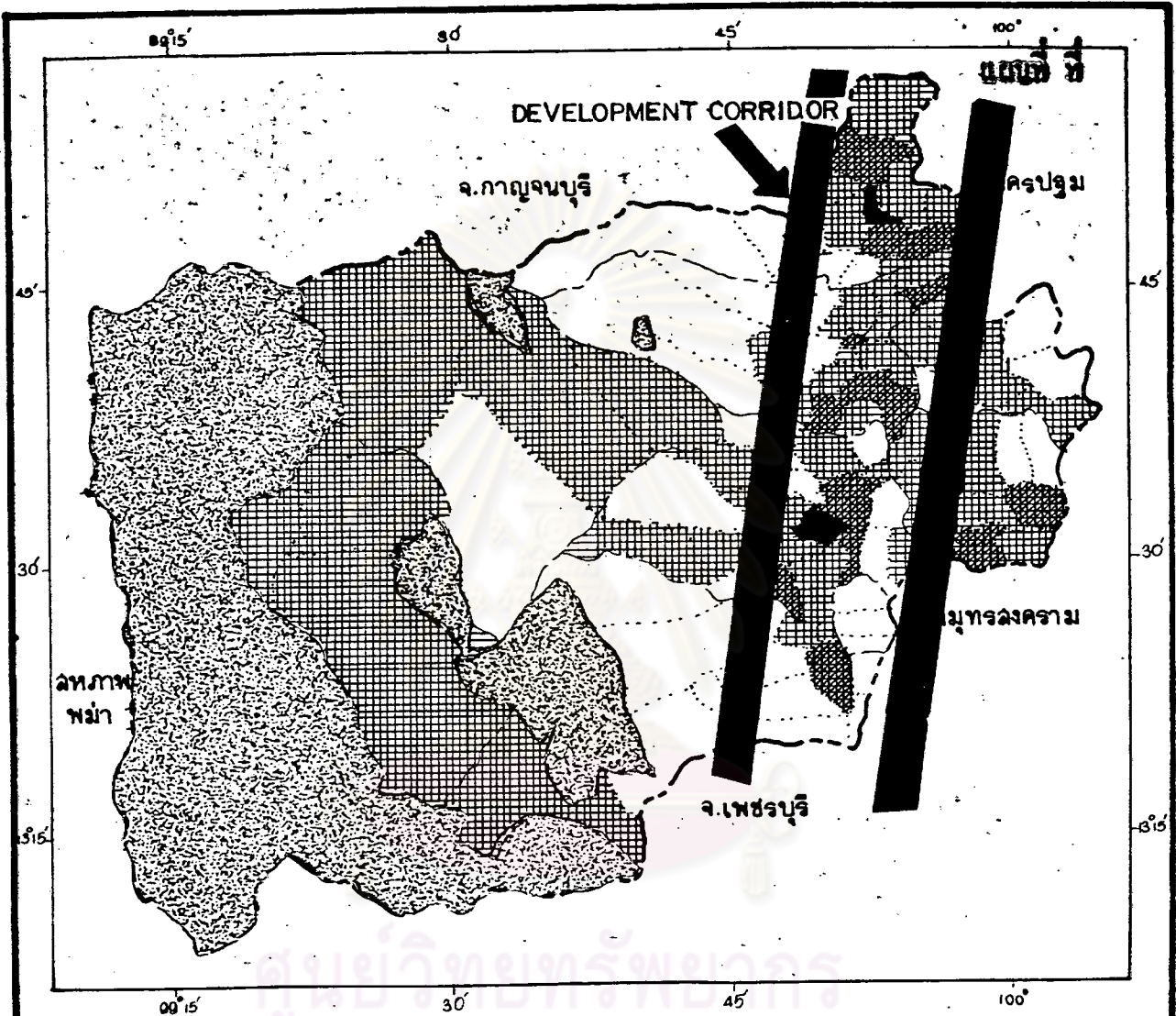
** ต.ดอนกระเบื้อง ใน อ.โพธาราม

กราฟแสดงกลุ่มตำบลใน จ.ราชบุรี แบ่งตามค่าพื้นที่

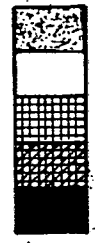
1. วัดเพลง	2. ล.ห้วยกระบอก	3. ล.โพหัก	4. ล.บางแพ
5. ล.จอมบึง	6. ล.บ้านเลื่อม	7. ล.โพหัก(ต.หัวโพ)	8. ล.เขาสูง
9. ล.หนองโพ	10. ล.กระจับ(ต.หนองอ้อ)	11. ล.ครีตอนไผ่(ต.ครีตูลุราชูร์)	
12. ล.ครีตอนไผ่(ต.ตอนไผ่)	13. ล.กระจับ(ต.ตอนกระเบื้อง)	14. ล.ดำเนินละตวก	
15. ท.โพธาราม	16. ล.เจ็ดเสมียน	17. ล.ปากท่อ	19. ล.ท่ามา
20. ล.หลักเมือง	21. ท.เมืองบ้านโป่ง	22. ท.เมืองราชบุรี	

ที่มา จากตารางที่ 18

แผนที่จังหวัดราชบุรี
แสดง แนวโน้ม ในการพัฒนาเมือง
สัญลักษณ์:

พื้นที่ปี พ.ศ. 2517
แนวโน้ม ในการพัฒนาเมืองคือ
- - - - - ปานกลาง
• • • • • สูง
• • • • • สูงมาก

ที่มา จากตารางที่ 18

